Biblioteca Centrală Regională Hunedoara-Deva

TRĂIASCĂ CEL DE AL IX-LEA CONGRES AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN!

Proletari din toate țările, uniți-vă!

GAZETA LITERARĂ

Anul XII. Nr. 30 (693) joi 22 iulie 1965 — ORGAN SĂPTĂMINAL AL UNIUNII SCRIITORILOR DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ — 8 pagini 1 leu

pagina 3: SUB STEAGUL GLORIOSULUI PARTID

pagina 8: AL. GÎRNEAȚĂ Profilul României contemporane

În anii orînduirii socialiste literatura și arta au cunoscut o continuă înflorire; au fost făurite numeroase opere de valoare, care, exprimînd în mod artistic viața bogată și munca avîntată a poporului, aduc o contribuție de seamă la dezvoltarea culturii țării, la formarea conștiinței socialiste a omului nou. Creația oamenilor de litere și artă, care continuă tradițiile progresiste ale culturii românești, a îmbogățit patrimoniul spiritual al poporului, bucurîndu-se de prețuirea partidului, a tuturor oamenilor muncii. Scriitorii, artiștii plastici, compozitorii, arhitecții, oamenii de teatru și cinematografie, criticii, vîrstnici și tineri, fără deosebire de naționalitate, sînt participanți activi, alături de întregul popor, la opera de construire a societății socialiste.

Istoria arată că marii oameni de cultură, adevărații artiști au exprimat în operele lor realitatea vremii, au fost alături de popor, pe care l-au ajutat și însuflețit în lupta pentru o viață mai bună, pentru progres social. Cu atît mai mult creatorii de artă ai societății socialiste trebuie să se identifice cu aspirațiile celor ce muncesc, să slujească țelul măreț al făuririi unei vieți tot mai fericite pentru întregul popor. (Aplauze).

Avem o țară frumoasă și bogată, un popor harnic și cutezător, care timp de peste două milenii, în ani grei de restriște, înfrățit cu codrii, rîurile și văile și-a apărat glia, iar acum, sub conducerea partidului, își zidește o viață nouă. (Aplauze puternice).

Poporului, adevăratul făuritor al tuturor bogățiilor patriei, trebuie să-i închine oamenii de artă și cultură tot ceea ce pot crea mai frumos și mai bun. Desigur, se poate și este necesar să se creeze în diferite forme și stiluri. Putem spune creatorilor de artă: alegeți tot ceea ce credeți că este mai frumos în culoare, mai expresiv în grai, redați realitatea cît mai variat în proză, în poezie, în pictură, sculptură și muzică, cîntați patria și poporul nostru minunat, pe cei ce și-au închinat întreaga viață înfloririi României. (Aplauze îndelungate).

Sînt multe momente importante din istoria patriei noastre, din munca tumultuoasă a poporului pentru edificarea noii societăți, care nu și-au găsit încă oglindirea deplină în operele literar-artistice. Abordînd în toată amploarea și măreția, cu înaltă măiestrie artistică, tema eliberării poporului, a profundelor prefaceri revoluționare din România, a relațiilor sociale și a vieții spirituale a oamenilor, reflectînd optimismul și vigoarea poporului, talentații noștri creatori pot făuri opere care să rămînă în patrimoniul culturii naționale și universale. Oglindind politica și activitatea partidului închinată înfloririi patriei, bunăstării poporului, fericirii omului, creația literar-artistică e necesar să fie pătrunsă de un profund umanism socialist.

Artei și literaturii le sînt proprii preocuparea pentru continua înnoire și perfecționare creatoare a mijloacelor de exprimare artistică, diversitatea de stiluri; trebuie înlăturată orice tendință de exclusivism sau rigiditate manifestată în acest domeniu. Esențial este ca fiecare artist, în stilul său propriu, păstrîndu-și individualitatea artistică, să manifeste o înaltă responsabilitate pentru conținutul operei sale, să urmărească ca ea să-și găsească drum larg spre mintea și inima poporului. (Aplauze).

Pentru dezvoltarea continuă a artei și culturii din patria noastră este necesară dezbaterea principială, liberă, la care să participe toți oamenii de artă, a problemelor de creație, de teoria și istoria artei, pe baza concepției noastre despre lume și societate.

Critica literară trebuie să analizeze principial activitatea de creație, fără pretenția de a da soluții obligatorii cu privire la forma și stilul lucrărilor artistice, să ia poziție față de manifestările negative și să promoveze operele care exprimă realitățile și ideile înaintate ale societății noastre. Totodată, ea trebuie să contribuie la educarea estetică a oamenilor muncii, la formarea gustului public.

Progresul culturii socialiste se bazează pe cunoașterea și însușirea a tot ce are mai înaintat arta și cultura mondială, pe dezvoltarea largă a schimbului de valori spirituale între popoare. Este de aceea necesar să fie intensificate legăturile de colaborare cu oamenii de cultură și artă din țările socialiste, cît și din celelalte țări, asigurate condiții pentru un contact permanent cu viața culturală contemporană, pentru manifestarea tot mai intensă a țării noastre în concertul culturii și artei universale. Aceasta nu presupune însă atitudine necritică față de tot ce vine din străinătate, ci dimpotrivă, impune spirit de discernămînt, o judecată proprie în aprecierea creației artistice și a operelor de artă.

Vasta activitate desfășurată pentru propășirea patriei, pentru înflorirea artei și culturii creează oamenilor de litere și artă largi posibilități de manifestare a talentului și forței lor creatoare, de făurire a noi opere de valoare care să îmbogățească tezaurul cultural al țării, să contribuie la satisfacerea necesităților spirituale ale oamenilor muncii.

(Din Raportul C.C. al P.C.R. prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu privire la activitatea partidului în perioada dintre Congresul al VIII-lea și Congresul al IX-lea al P.C.R.).

PROFUNZIME ȘI FORȚĂ

Ne aflăm cu toții sub impresia profundă pe care ne-a produs-o ascultarea numeroaselor rapoarte citite de la tribuna Congresului, și, în special, a raportului general de activitate a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, prezentat aici, în prima zi, de către tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Este o impresie care n-a trecut odată cu zborul cuvintelor rostite, ci, dimpotrivă, s-a adîncit a doua zi, cînd l-am citit, cu aceeași atenție, în ziare, și se adîncește într-una, pe măsură ce dezbaterile noastre se amplifică, pe măsură ce medităm asupra cuprinsului său.

Este o impresie de lungă durată, ce va dăinui multă vreme, ce va însoți, ca un vast și fierbinte fond al sufletului, treptata traducere în viață a fiecărei idei, a fiecărei teze, a fiecărei cifre, înscrise în acest măreț program al viitorului nostru imediat.

Profunzimea și forța acestei impresii rezultă, desigur, în cea mai mare măsură, din sentimentul direct, și cu deosebire zguduitor, de a ne fi simțit cuprinși, fiecare dintre noi, ca oameni vii și membri ai poporului nostru, în uriașa imagine de ansamblu zugrăvită în Raport. Experiențele, amintirile, strădaniile și visurile fiecăruia dintre noi au tresărit, s-au simțit chemate și și-au auzit răspunsul, pe măsură ce Raportul se rostea în auzul nostru. Un om ca mine — care nu mai e de mult tînăr și căruia viața nu i-a scutit o enormă varietate de experiențe, de răscruci, de lupte și eforturi, de tristeți și de bucurii — a auzit cum ecourile existenței sale răsună, rînd pe rînd, în cuvintele Raportului, a simțit că nimic din ceea ce constituie viața sa interioară și socială, publică și particulară, nu a rămas în afara minuțioasei radiografii și a vastului program de viață înscris în Raportul general al Comitetului Central.

Zaharia STANCU

(Continuare în pagina 7)

CUM S-A NĂSCUT BUCURIA

...Era tot într-o vară, însă nu în luna iulie, ci în iunie. Vremea era și atunci frumoasă, însă vremurile amare. Sala în care mă aflam cu creionul de tînăr ziarist între degete avea și ea scaune, dar ce sală, vai, și ce scaune...

Și în acea sală ostilă și pe acele scaune o lume de tineri muncitori și țărani: „acuzații". Sala consiliului de război al corpului V armată. Îi priveam cu un sacru sentiment de dragoste și respect pe acei antifasciști, despre care după aceea scriam: „Tineri toți. Doi sau trei trecuți de treizeci de ani, ceilalți între șaisprezece și douăzeci și șase de ani. Sunt slăbiți, urmele suferințelor sunt încă vizibile pe față, dar vioi, cu expresii cuminți și limpezi, cu priviri treze. Au îndurat destule, dar nu se plîng. O femeie de afară trimite unuia dintre ei un corn. Băiatul îl împarte în patru. Sunt patru inși care acum mănîncă dintr-un corn, nu fără a-l privi mai înainte sfioși, cu ochii mari, ca pe o mică minune a pămîntului. Acum, la ora aceasta, în satele lor din Dâmbovița și Prahova, părinții așteaptă ziua de mâine, cu gîndul dus la copiii închiși și la plugurile lipsite de brațe tinere, din bătătură".

Acestea se petreceau acum aproape treizeci de ani. Și ceea ce vedeam în sala consiliului de război al corpului V armată din Brașov se putea vedea în multe alte părți ale țării.

Trei ani după luptele de la Grivița C.F.R. și puțin timp înainte de izbucnirea celui de al doilea război mondial, comuniștii luptau cu dîrzenie, în continuare, împotriva celor care duceau țara la prăpastie. Luptă plină de sacrificii, de victime și de lumină.

Avînd rădăcinile adînc înfipte în pămîntul Patriei, Partidul Comunist avea luptători dispuși să îndure toate suferințele: foamea, carcera, cazne-

Eugen JEBELEANU

(Continuare în pag. 3)

DIN SALA CONGRESULUI

Într-o zi fierbinte și luminoasă de iulie, s-a deschis, aici, în Capitala patriei socialiste, marele areopag al comuniștilor din România — cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român. Încă din prima clipă, inimile noastre, ale tuturora, delegați și invitați, au simțit zvîcnind în pulsul lor inima curată și puternică a oamenilor de pe tot cuprinsul țării, vîrstnici și tineri, uniți într-o singură emoție, într-un singur flux de recunoștință și mîndrie patriotică. Flacăra conștiinței comuniștilor a sudat toate inimile, toate conștiințele, în jurul aceluia care merită din plin dragostea, încrederea și recunoștința noastră — Partidul comuniștilor. Aici, sub cupola Palatului Republicii, boltită sugestiv ca întregul cer de vară peste munții înalți, peste șesurile bogate și peste apele line, am simțit respirația sănătoasă a Patriei, i-am văzut limpezimea ochilor în ochii celor mai buni fii ai săi pe care i-a trimis la Congres să-i rostească limpede gîndurile, să-i lumineze și mai puternic zilele viitorului. Sînt oamenii care i-au călit oțelul temeliilor de nezdruncinat ale tuturor construcțiilor, cei care i-au dat pîinea de toate zilele, i-au înălțat zborul minții și i-au slăvit în cîntec avînturile creatoare, bărbații și femeile care și-au făcut din politica partidului cel mai înalt ideal al vieții lor. Sînt părinții și frații noștri, luptătorii de ieri și de azi, tovarășii noștri, cei care muncesc și conduc această țară, cei care i-au schimbat destinul, i-au întinerit visele, i-au oțelit certitudinile.

Sentimentele, gîndurile lor cele mai luminate, mîndria pentru ziua de ieri și de azi, înflăcărarea pentru ziua de mîine, bilanțurile cele mai rodnice și planurile cele mai cutezătoare, toate vibrațiile marilor gînduri omenești au fost prezente în raportul ținut de tovarășul Nicolae Ceaușescu, primul secretar al Comitetului nostru Central. Idee cu idee, capitol cu capitol, ca un amplu poem simfonic a răsunat acest elogiu adus geniului creator al poporului român, scos la lumina istoriei, îmbogățit și înălțat pe coloana infinită a tuturor cutezanțelor, adînc chibzuite de către partid, într-o concepție unitară, științifică, marxist-leninistă. Ecourile acestui document istoric vor răsuna, desigur, peste toți anii care vin, fertilizînd faptele noastre, planurile, ideile, aspirațiile.

Ca scriitor, am simțit o bucurie deosebită că printre problemele esențiale ce privesc viața partidului și a unui întreg popor, destinele țării în interior și în afară, prezentul și viitorul, literatura și creația artistică au fost așezate la loc de cinste, cu aprecieri calde și exigente, cu îndemnuri deschizătoare de noi orizonturi. Asupra acestui pasaj din raportul tovarășului Nicolae Ceaușescu, așezat atît de firesc în țesătura bogatului chilim, va trebui să ne aplecăm

Ion BRAD

(Continuare în pagina 8)

CĂLĂUZĂ INȚELEAPTĂ

Trăim zile istorice. Zile în care întregul popor își îndreaptă privirile spre inima țării, spre înaltul sfat, pe care l-a inițiat înțeleptul și iubitul său conducător.

Raportul Comitetului Central al Partidului Comunist Român, prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, primul secretar al Comitetului Central al partidului, a sintetizat înfăptuirile mărețe ale ultimilor ani. Transpunînd în practică îndrumările clarvăzătoare ale partidului, oamenii muncii din țara noastră au obținut străluci izbînzi. Sîntem mîndri de victoriile consemnate, care dovedesc nesecatul izvor de energii creatoare al patriei noastre.

Mărețele realizări se datoresc efortului comun al românilor, maghiarilor, germanilor și al celorlalte naționalități ce trăiesc în patria noastră. De aceea în mod firesc și bucuria și mîndria ne unesc mai trainic.

Raportul de activitate ne înfățișează concret, amănunțit și precis roadele dobîndite prin eroice stăruințe în anii ce au trecut de la precedentul congres. Astfel în fața ochilor noștri s-a conturat impunătorul tablou al unei industrii și al unei agriculturi, dezvoltate. Obiectivele fixate de Raport și de Directivele Congresului ne îndeamnă să anticipăm imagini ale viitorului apropiat: România de mîine, țară cu o economie puternică și dezvoltată. Țară în care productivitatea muncii va atinge un înalt nivel. Țară în care agricultura va fi fost definitiv și integral mecanizată. Patria noastră al cărei întreg și scump teritoriu va fi, la sfîrșitul următorului cincinal, un rezervor uriaș de bogății create prin munca devotată a poporului.

Fiecare mișcare făcută de muncitori lîngă mașina din uzină, fiecare lovitură de sapă care răscolește ogorul reprezintă de fapt trăsături de penel ce desăvîrșesc mărețul chip, noul peisaj al patriei.

Intelectualitatea țării noastre ia parte cu trup și suflet, cu tot ce are ea mai bun, mai valoros, la munca eroică a muncitorilor din fabrici și de pe ogoare, la munca din cadrul uzinelor, gospodăriilor agricole de stat sau al cooperativelor agricole de producție.

Partidul prețuiește fără rezerve munca creatoare pe care o depun intelectualii devotați cauzei poporului, prețuire ce s-a vădit și în caldele cuvinte ale raportului prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Iar această prețuire ne e răsplată și îndemn... Îndemn pentru a răspunde la rîndul nostru, cu o dragoste și mai fierbinte, și cu un devotament mai deplin față de popor și față de partid.

Noi, scriitorii, muncitori în sectorul unde se dăltuiesc conștiințele, nu vom uita nici o

KOVACS György

(Continuare în pagina 6)

FREAMĂT CREATOR

Există în viața popoarelor momente esențiale în care cele trei dimensiuni ale timpului se unesc într-o strălucită sinteză, completîndu-se, lămurindu-se și definindu-se una pe alta: trecutul proiectează asupra prezentului lumina vie și puternică a înțelegerii, iar din faptele, realitățile și visurile prezentului se conturează limpede și însuflețitor, profilul viitorului.

Trăim cu toții un astfel de moment, acum, aici: comuniști călițiți în focul marilor bătălii de clasă, în celulele Doftanei, în închisori și lagăre, făuritorii celei mai bărbătești pagini din istoria României moderne, deveniți constructori a căror viață de muncă neprecupețită și gîndire creatoare, ale căror zile și nopți sînt înscrise, ca sămînța în arbore, în fiecare realizare cu care ne mîndrim; tineri care am deschis ochii înțelegerii în anii puterii noastre populare, în sufletul și-n conștiința cărora partidul a înscris pentru totdeauna, poruncile celui mai înalt ideal pe care-l cunoaște omenirea: idealul eliberării omului, al transformării lumii, prin om și pentru om.

În sala Congresului răsună nu numai glasurile noastre, raportînd partidului bucuriile, nădejdile, realizările, frămîntările, aspirațiile — adică ceea ce constituie esența vieții noastre — ci freamătul creator al unui întreg popor, unit ca un zid de granit în jurul partidului, în jurul încercatei sale conduceri.

Dacă aș încerca să definesc sentimentul general, unanim, care a însuflețit poporul nostru în perioada premergătoare Congresului, atunci cînd fiecare om al muncii, discutînd proiectul de Directive și proiectul de Statut al P.C.R. avea certitudinea că participă la împlinirea și la desăvîrșirea propriei sale vieți, și mai ales acum cînd aceste proiecte vor deveni îndreptarul unic al activității patriei, n-aș putea găsi pentru definirea acestui sentiment unanim decît cuvintele: o profundă, o nestrămutată încredere.

Și e firesc să fie așa.

Istoria — acest judecător implacabil și fără drept de apel — a dovedit pas cu pas, în fiecare etapă, justețea politicii partidului nostru, singurul partid din istoria atît de zbuciumată și de atîtea ori tragică a acestui popor, care a spus totdeauna oamenilor **adevărul**, la greu și la bine, în situațiile cele mai complexe, mobilizînd astfel și unind în jurul său în mod indestructibil toate forțele creatoare, toată energia nesecată, întreaga dragoste a unui popor harnic, inteligent, talentat, cu suflet larg; sănătos, vesel, însetat de perfecțiune, de autodepășire;

Titus POPOVICI

(Continuare în pagina 7)

Cîntare României

A apărut de curînd în vitrinele librăriilor, un volum intitulat **Cîntare României**. Cititorul neprevenit poate crede că este o reeditare a operei lui Alecu Russo, dar Editura militară a împrumutat intenționat titlul impresionantului poem patruzecioptist pentru a prezenta imnurile pe care poeții noștri le închină patriei celei noi, socialiste. Patriotismul a străbătut, ca un fior veșnic proaspăt, întreaga noastră literatură. Cronicarii, reprezentanții Școlii Ardelene, creatorii de la '48, marii scriitori clasici și cei care le-au urmat au cîntat țara, dorința ei de veacuri de a fi liberă și de a deveni a celor care cu adevărat o iubesc. După 23 August 1944 sentimentul patriotic a căpătat un conținut nou, prin însăși existența unei patrii noi, libere, în deplin avînt constructiv. În aceste condiții, creația literară însăși a căpătat un conținut nou. Patriotismul, pe care V. I. Lenin îl socotea drept „un sentiment dintre cele mai adînci" a devenit o caracteristică de bază a noii literaturi și în același timp o temă dintre cele mai scumpe poeților zilelor noastre. Ei au definit artistic în creația lor patria, au oglindit lupta din trecut a maselor populare pentru patria de astăzi, au cîntat eliberarea țării, înfăptuirea Republicii și lupta pentru apărarea ei, au descris frumusețile și bogățiile României.

Antologia **Cîntare României** cuprinde creații care reflectă toate aceste aspecte. Observăm de la început că cei care au alcătuit-o — Victor Tulbure și Niculae Stoian — au efectuat o minuțioasă muncă de selectare, deoarece creatorii contemporani au dedicat patriei numeroase versuri, care ar fi putut face obiectul unei culegeri în cîteva volume. Din creațiile valoroase cu care participă aceștia la vasta temă a liricii patriotice, alcătuitorii au fost nevoiți să aleagă poezia cea mai reprezentativă, uneori două poezii, iar în cazul lui Tudor Arghezi — patru. Poeții din generațiile care au debutat între cele două războaie: Lucian Blaga, Ion Barbu, Vasile Voiculescu, Otilia Cazimir, Mihai Beniuc, Al. Philippide, Emil Isac, Magda Isanos, Demostene Botez, Emil Giurgiuca, Eugen Jebeleanu, se întîlnesc cu generația dezvoltată în anii de după Eliberare și cu generația cea mai tînără, a lui Nichita Stănescu, Ion Gheorghe și Ana Blandiana.

Poeții definesc artistic patria. Pentru Tudor Arghezi țara este „Mamă". Radu Boureanu o socoate „pămîntul amintirii și cel al dîrzei lupte", iar Ion Brad: „Mireasă cu pletele verzi, de pădure / Cenușăreasă veacuri la rînd / Căutată de Făt Frumosul flămînd". Toți tind a se contopi cu țara, cu istoria ei, cu frumusețile naturii. Aurel Gurghianu scrie, ilustrînd această idee: „Din tine-mi sînt izvoarele-adunate / Ca dintr-un lac / Subpămîntean / Afund — / Și ritmul tău în mine bate / Și-n pieptul meu răsufletu-ți ascult".

Evocînd figurile luminoase ale istoriei: Doja, Horia, Tudor Vladimirescu, Bălcescu; evocînd masele de țărani răsculați la 1907 și pe luptătorii comuniști care s-au jertfit pentru țara nouă de astăzi, poeții realizează ode grave despre tradiția glorioasă cu care patria noastră se mîndrește. Evenimentele revoluționare care continuă actul de la 23 August sînt de asemenea celebrate în versurile lor. Demostene Botez, Radu Boureanu, Victor Eftimiu, Al. Șahighian deschid ferestre largi pentru a primi aerul sărbătoresc al Republicii, așa cum Otilia Cazimir o spune răspicat: „Ferestrele deschise larg spre soare / Azi nu mai au nici gratii, nici zăvoare, / Și nici o mînă nu le-a mai închis / Ce-a fost doar vis, azi nu mai e doar vis".

O idee de bază a liricii patriotice actuale este că patria nouă și realizările ce se înfăptuiesc aici se datoresc partidului clasei muncitoare. Ideea aceasta a legăturii dintre popor și partid apare în majoritatea poemelor cuprinse în antologie. Mihu Dragomir, Victor Tulbure, Alexandru Andrițoiu, Tiberiu Utan, Aurel Rău și numeroși alții se socotesc „ostași de rînd ai partidului", cum spune Ion Brad în poezia „Responsabilul cu fericirea".

Multe din creațiile cuprinse în antologie descriu frumusețile și bogățiile țării. Pămîntul, munții, cîmpiile, apele, lanurile de grîu, herghelille și turmele, sondele și hidrocentralele, așadar peisajul natural ca și cel făurit de mintea și brațul omului, apar însuflețite prin însăși existența spațială și temporală a omului în coordonatele acestor frumuseți și bogății. Ne întîmpină astfel în antologia poeziei actuale o nouă imagine a pămîntului țării, pămînt cu care Mihu Dragomir „stă de vorbă" și care pentru Tudor Arghezi înseamnă însăși patria: „Pămînt al țării mele și al meu, / Nu m-ai uitat? E pasul meu, sînt eu, / Cea mai nevrednică odraslă de plugar, / Primește-mă, prea bunule, în brațe la hotar".

Prefața antologiei, semnată de Aurel Martin, precizează specificul și locul liricii patriotice actuale în ansamblul poeziei românești.

Victor CRĂCIUN

CĂRȚI

În aceste zile au apărut numeroase cărți noi, de proză, poezie, teatru, critică și teorie literară. Scriitori din toate generațiile întîmpină istoricul eveniment pe care îl trăiește astăzi întregul nostru popor – Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român – cu opere inspirate din realitățile contemporane, străbătute de ideile umanismului socialist.

Prezentăm în această pagină cîteva din lucrările recent apărute.

TUDOR VIANU: Studii de literatură română

Din vasta operă a lui Tudor Vianu au apărut în volum la **Editura didactică și pedagogică** o bogată serie de studii cu privire la literatura română, selectate chiar de regretatul lor autor. Volumul, organizat cu spiritul sistematic ce-l caracteriza pe maestrul nostru, cuprinde trei părți; prima, intitulată **Generalități**, însumează îndeosebi probleme de metodă; a doua parte, și cea mai cuprinzătoare, **Scriitori**, ne pune în față cercetările sale asupra celor mai importante figuri de literați clasici români; în sfîrșit, ultima parte, numită **Sinteze**, expune anumite vederi de ansamblu asupra literaturii noastre. Acestea beneficiază, cu deosebire, de perspectiva fertilă pe care eminentul savant și-a cîștigat-o prin asimilarea concepției marxiste asupra fenomenului literar și prin aplicarea ei la condițiile specifice ale literaturii române.

Tudor Vianu, una din cele mai impunătoare figuri ale culturii românești, ne oferă aici o imagine sinoptică a calităților sale, pe care noi le-am înregistrat în ordinea succesivă a cîtorva decenii. După cum deslușește autorul în scurta sa prefață, datată 25 aprilie 1964 — prefață citită de noi cu emoția cu care luăm cunoștință de ultimele sclipiri ale unei minți ce n-a încetat să gîndească nici în pragul morții — studiile adunate, deși concepute la intervale mari unele de altele, prezintă totuși o certă unitate. Într-adevăr, învățatul nostru și-a îmbogățit necontenit experiența socială și culturală, dar a lucrat însuflețit constant de același punct de vedere al onestității științifice, pe care n-a ostenit să ni-l propage și nouă, acelora care îl urmam. De aceea — după noi — unitatea volumului este îndeosebi de ordin etic, oglindind unul din cazurile cele mai exemplare cînd cinstea, sinceritatea, buna credință contribuie să adîncească și să consolideze munca teoretică a unui savant. Prin încrederea pe care ne-o inspiră, ideile acestui om produc totdeauna o dublă bucurie, mai întîi, aceea de-a fi subtile, ingenioase, interesante, iar în al doilea rînd, de-a ni se impune, și ca **adevărate**.

Contribuția esențială a lui Tudor Vianu este de a fi conexat în mod științific fenomenul literar românesc cu marile coordonate ale culturii universale, integrîndu-l astfel într-un context de înțelegere mai adîncă. Bunăoară, el face pentru prima dată din opera lui Eminescu un obiect de știință, analizîndu-i riguros structura, formele, termenii, noțiunile, reflexele filozofice și literare mai apropiate sau mai depărtate, care se încrucișează într-însa, precum și felul de prelucrare și asimilare al acestor reflexe. La fel studiază Tudor Vianu și pe ceilalți literați ai **Junimii** în frunte cu Maiorescu, despre care formulează unele din cele mai competente judecăți din istoriografia noastră literară.

Dar nu numai atît. În studiul consacrat lui **B. P. Hașdeu poetul**, el arată că fiecare epocă își are nu numai literatura, ci și istoria ei literară. La noi s-a impus pînă nu de mult o istorie literară văzută prin optica **Junimii**, după care s-a călăuzit mai tot învățămîntul nostru mediu și superior. De îndelungă vreme conștient că noi reprezentăm o altă epocă, și în consecință trebuie să avem o altă istorie literară, Tudor Vianu a privit drept o datorie patriotică faptul de a pune în plină lumină și unele figuri contemporane, care nu se integrau în acel curent. Trebuie adăugat că o atare tendință democratică, de valorificare a tuturor resurselor naționale, s-a precizat actualmente și în alte țări. Bunăoară, în Franța, pînă în ultima vreme, istoria literară a veacului al XVIII-lea nu era alta decît istoria literară a lui Boileau și a Academiei. Această întîrziere a determinat recent campania de reabilitare a unor scriitori cu caracter popular din acel secol, care nu intrau în sfera clasicismului. Cu același gînd generos studiază și cercetătorul român figurile contemporane dar străine **Junimii**, cum ar fi un Hașdeu și, mai cu seamă, un Odobescu și un Macedonski, pe care l-a scos pentru prima dată din cercul unor aderenți restrînși și l-a impus pe cale științifică recunoașterii unanime de care se bucură astăzi.

La un an de la moartea lui Tudor Vianu, apariția volumului poartă valoarea unei îndoite semnificații, de îmbogățire a patrimoniului nostru cultural și totodată de pietate față de figura marelui dispărut.

Edgar PAPU

MARIN PREDA: Risipitorii

Povestirile cuprinse în volumul **Întîlnirea din pămînturi**, seria nuvelelor ample — **Desfășurarea, Ferestre întunecate, Îndrăzneala** — și, în fine, romanul **Moromeții**, operă capitală, i-au adus lui Marin Preda consacrarea definitivă, înscriindu-i numele alături de cele ale marilor prozatori ai lumii satului. Dar ceea ce altora le-ar fi fost prea destul spre a justifica în chip strălucit o întreagă carieră literară, pentru acest neobosit creator s-a văzut că nu reprezenta decît un ciclu dintr-o operă ce avea să-și anexeze noi teritorii de cunoaștere și cercetare. Într-adevăr, apariția **Risipitorilor** (prima ediție în 1962) și apoi a nuvelei **Friguri** marcau desfacerea lui Marin Preda de tema țărănească și călăuzirea către zone ne mai străbătute de el pînă atunci.

Însușirile caracteristice prozei lui Marin Preda, afirmate în evocarea mediului țărănesc, adînca putere de observare a naturii umane, excepționala forță analitică, marea vigoare realistă în definirea caracterelor, le vedem îndreptate acum către explorarea vieții orașului socialist, cadrul principal al acțiunii romanului. Importanța deosebită a cărții, așa cum s-a subliniat, stă în caracterul major, înalt reprezentativ al problemelor pe care le atacă, în semnificația imperios actuală a ideilor exprimate. Și în **Risipitorii**, ca peste tot în literatura sa, Marin Preda rămîne un prozator al situațiilor umane esențiale, și de aici atmosfera generală de **gravitate** a scrierilor lui care, chiar atunci cînd surprind latura comică a vieții, nu o fac amuzîndu-se, ci, aș spune, dintr-un unghi filozofic. Manifestarea eroilor săi prozatorul o raportează tot timpul la aceea a colectivității în cadrul căreia ei se mișcă, preocuparea fundamentală fiind de a urmări diferitele moduri în care individul se integrează, armonios sau nu, organismului social. Trei feluri de legături umane stau în atenția lui Marin Preda în **Risipitorii**: de familie, de dragoste, și de prietenie — toate acestea proiectate pe fundalul vieții sociale din România anilor 1952—53 și antrenînd, potrivit mediului din care vin protagoniștii, probleme ale lumii intelectualilor, ale muncitorilor și activiștilor de partid și, tangențial numai, ale țărănimii care pornește pe drumul socialismului.

Fiindcă îmbrățișează aproape toate straturile societății, cartea are o structură de frescă, fără a fi totuși așa ceva: scriitorul n-a urmărit adică să realizeze, prin descriere metodică a diverselor categorii sociale, un tablou al epocii, cum se spune, ci mai mult să surprindă spiritul acesteia, așa cum el se manifesta, înrîurindu-le, în variatele relații instaurate între oamenii de azi.

Încă la apariția primei ediții a **Risipitorilor** s-a remarcat că prozatorul nu e de loc stînjenit de faptul că se apleacă asupra unui material de observație atît de diferit de acela al cărților lui anterioare. Dimpotrivă, instrumentele disecției psihologice, atît de stăruitor și de nuanțat folosite în **Moromeții**, își găsesc un mediu foarte potrivit de aplicație în procesele interioare prin care trec eroii din **Risipitorii**, — intelectuali frămîntați ca doctorii Sîrbu și Munteanu, ca Vale sau Constanța, oameni care își pun în chip acut și dramatic problema realizării lor în plan etic și social. În descrierea momentelor de criză morală, a stărilor de visare, autorul știe să împingă sondajul pînă la resorturile cele mai intime ale faptelor de conștiință, realizînd o proză densă, de bogate și fine disociații, la nivelul celor mai bune pagini analitice din literatura noastră.

Noua versiune a **Risipitorilor**, deși nu s-a soldat cu o modificare substanțială a numărului de pagini, este în mare măsură o carte nouă. Marin Preda a revăzut toată materia, amplificînd porțiunile de analiză și legînd în alte chipuri multe din firele acțiunii, țelul urmărit fiind acela de a nuanța și îmbogăți cu valori noi natura relațiilor dintre personaje și chiar fizionomia acestora. Intervențiile sînt mai peste tot fericite. Se observase, mi se pare, în legătură cu prima ediție, că în finalul romanului autorul introducea un criteriu cam eticist, răsplătindu-și eroii integri (doctorul Sîrbu, Vale, Constanța) și sancționîndu-i invariabil pe ceilalți. Noua soluționare a conflictelor e mai aproape de complexitatea reală a vieții, care în planul existenței individuale a oamenilor nu poate ajunge, întotdeauna, să rezolve conflictele în spiritul echității absolute. Începutul de iubire înfiripată între doctorul Sîrbu și Constanța se întrerupe brusc, din pricina unui fapt oarecare, cei doi nemaiajungînd, ca în prima versiune, să se căsătorească. Nu mai asistăm nici la căsătoria lui Vale. Viitorul relațiilor dintre acești eroi rămîne indecis și asta e mai în firea lucrurilor, ei înșiși dovedindu-se, în numeroase împrejurări, caractere înclinate mai degrabă spre contemplare decît spre acțiune. Portretul doctorului Munteanu dobîndește și el noi trăsături, care-i conferă un interes sporit. Dimensiunea dominantă e și acum enorma vanitate, setea de dominare, dar eroul nu mai apare ca un simplu impostor. E un tînăr care împrăștie un mare flux de energie, o minte activă, însușiri ce explică mai bine prețuirea pe care i-o acordă, de atîta vreme, un om lucid cum este doctorul Sîrbu. E minat însă de un complex al orgoliilor lezate și asta îl duce pînă în marginea prăpastiei (scena de teroare, cînd aude la telefon acel hohot disprețuitor, determinîndu-l să se sinucidă, e memorabilă).

Lectura comparată a celor două versiuni poate să ducă la încă numeroase constatări revelatoare în legătură cu acțiunea de revizuire întreprinsă de autor asupra romanului său. Mă opresc însă aici, cu dorința de a o relua altă dată, rîndurile de față nefiind altceva decît o succintă prezentare introductivă la retipărirea unei cărți așteptate.

G. DIMISIANU

EUGEN BARBU: Șoseaua Nordului (Vol. I)

La apariția primei ediții, în 1959, semnalam în *Șoseaua Nordului* puterea evocării cu simțul tensiunii dramatice, cartea detașîndu-se în cadrul prozei noastre ca cel mai valoros roman inspirat din lupta Partidului Comunist Român în anii întunecați ai ilegalității. Erau însă, spre sfîrșitul romanului, alunecări în zona publicisticii — reportaj, sau, pe alocuri sesizam tentația extinderii descrierii de cadru dincolo de ceea ce impunea economia strictă a epicului, ritmul dinamic. Nu lipsea nici o anumită insistență asupra elementului pitoresc (ilustrat desăvîrșit în *Groapa* și apoi în paginile legate de biografia Evei în *Facerea lumii*), care întrerupea succesiunea faptelor, constituindu-se de cele mai multe ori ca virtuozitate stilistică la un autor cu retina sensibilă la vibrația culorii, la peisajul invadat de jocul nuanțelor. Meritul major al noii versiuni este acela de a se fi eliberat de ceea ce reprezentau aluviunile repetate în prima ediție. *Șoseaua Nordului* apare acum ca un roman constituit din secvențe legate cu dexteritate, acțiunea desfășurîndu-se nervos, cinematografic. Concepută unitar, ca un roman al faptelor dramatice și al dialogului strîns, *Șoseaua Nordului* are în prim plan figurile memorabile ale comuniștilor Dumitrana, Mareș, Niculescu, Dobre, Tomulete, Ina. Acțiunea începe abrupt, cu partea publicată ca nuvelă de sine stătătoare, *Patru condamnați la moarte*. De rîndul acesta personajul central a devenit Dumitrana, comunistul a cărui experiență revoluționară îl face să treacă peste primejdii, ducînd cu inteligență și curaj la îndeplinire sarcinile de partid. Represiunile la care sînt supuși comuniștii nu le atenuează acestora nici un moment optimismul, forța interioară, nu-i împiedică să fie factorul hotărîtor în sabotarea mașinii de război germane. Trădătorul Focșa e depistat repede și nu poate zădărnici acțiunile bine organizate ale grupului de comuniști, a cărui principală legătură cu conducerea partidului o constituie Dumitrana. Prin el se stabilește contactul cu armata care se va alătura luptei eroice a comuniștilor pentru eliberarea țării.

În această nouă versiune, *Șoseaua Nordului* a fost concepută în două volume, cel dintîi apărut încheindu-se cu un episod de mare intensitate, cînd comuniștii izbutesc, într-o acțiune riscată, să dezorienteze pe hitleriști, grăbind actul istoric de la 23 August 1944. *Șoseaua Nordului* pune în evidență însușirile lui Eugen Barbu de a adapta narațiunii procedee specifice dinamicii cinematografice. Totul se desfășoară alert, cu un coeficient de neprevăzut al epicului, care cîștigă atenția de la primele pagini. După *Groapa*, în care verbul împrumută însușiri cromatice de antologie, și *Facerea lumii*, roman prin excelență al dezbaterii în planul conștiinței, *Șoseaua Nordului* propune o formulă nouă, a epicului pur, gestul cu implicațiile lui fiind aici expresia unor conștiințe înaintate, revoluționare. Buna cunoaștere a epocii cu datele ei și, în egală măsură, a psihologiei luptătorului comunist, asigură *Șoselei Nordului* nota de puternică autenticitate. Personajele au individualitatea precisă: Dumitrana dîrz, capabil să declanșeze în jurul său rezerve de energie. Mareș, cu o voință pusă la încercare de chinurile unor lungi detențiuni în beciurile siguranței, Niculescu, de un romantism cuceritor, Tomulete disciplinat și atent la fiecare indicație. Sentimentul înaltei răspunderi animă fiecare din acțiunile lor sintetizînd expresia conștiinței exemplare angajate în scopul eliberării poporului și călăuzirii acestuia către o viață la baza căreia să stea egalitatea deplină a oamenilor.

Simt nevoia să revin asupra faptului că alternanța formulelor la Eugen Barbu e caracteristică unui scriitor modern care caută procedeele în funcție de subiectul ales. *Șoseaua Nordului* refuză investigația analitică minuțioasă atîta vreme cît urmărește și izbutește pe deplin să dea imaginea luptei, a unor acțiuni străbătute de dramatism. Iată de ce, în cazul acesta, narațiunea devine aproape nudă, nu stăruie asupra unor implicații psihologice pe care cititorul le deduce din faptele propriu-zise. Noua ediție păstrează numai în parte ficțiunea versiunii anterioare, introducînd noi personaje și mai cu seamă episoade caracteristice pentru lupta eroică a partidului pentru eliberarea țării și instaurarea puterii populare.

Liviu CĂLIN

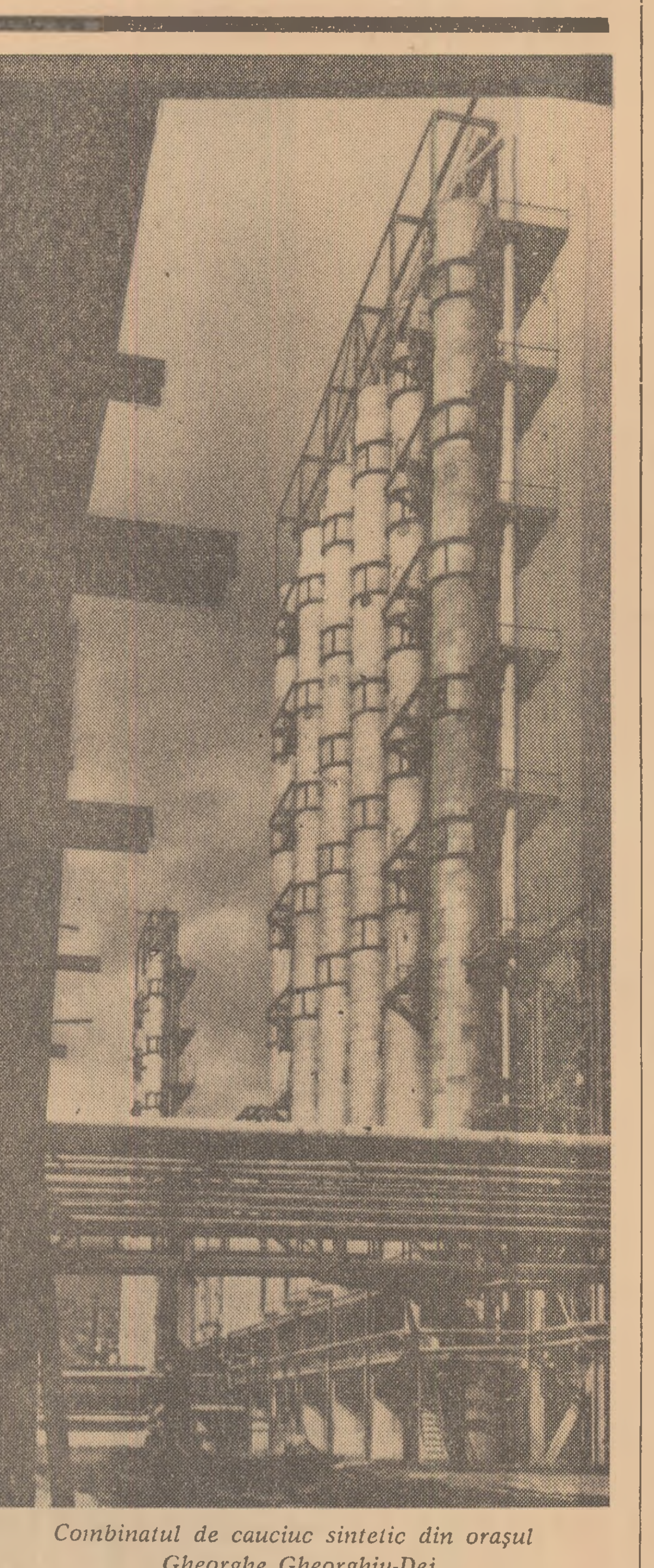

Combinatul de cauciuc sintetic din orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej

Foto: Florentin Oiță

N. VELEA: Paznic la armonii

Reprezentările noastre despre sat au fost o dată construite prin eforturile confluente ale cîtorva generații de scriitori și cimentate, se părea irevocabil, de romanul lui Liviu Rebreanu. Revoluționarea lor (ceea ce nu înseamnă și negare) o face Marin Preda, printr-o creație masivă și complexă în sistemul de determinări care motivează noul tip.

Pornind de la M. Preda, N. Velea aduce o substanțială contribuție, în proza despre satul contemporan.

Strîngerea într-un singur volum a tuturor povestirilor sale face mai ușoară perspectiva evoluției. Lucrările de debut nu sînt încă specifice, ca temă și tehnică, mai toate stînd în umbra modelului. Dar surprinde maturitatea și deplina siguranță a mîinii. O anume insistență pe motivul copilăriei îi anunță, totuși, sfera de predilecție. Cîteva din subiectele povestirilor cuprinse în *Poarta* au în centru procesul alienării determinate de vechile raporturi sociale. (*Răgaz întins, Ochelari cu împrumut*). Uneori puritatea sufletească fundamentală redobîndită în condițiile noii ambianțe socialiste (*Odihnă, Bucurie*). Apare astfel sub puterea prefacerilor din conștiință o variantă a tipului morometian, în mediul satului contemporan.

Cele *8 povestiri* schimbă total maniera. S-a observat încă de atunci noua tehnică de dispunere a episoadelor, paradoxul începuturilor abrupte etc. Lucrul cel mai nou e însă personajul. S-a vorbit de „eroi suciți", de netipicitate. E vorba cred de un proces de *infantilizare*, ca formă de valorificare morală a insului în măsura în care acesta mai are aptitudini ale candorii copilărești. Perspectiva infantilă nu e doar simplu pretext epic (cum se întîmplă uneori: *Drumul, Paznic la armonii*) care să permită reinterpretarea banalului cotidian în sens poate, proaspăt. Transformarea e de esență. Noile personaje ale lui Velea sînt niște maturi eliberați de griji materiale mutilatoare și în consecință capabili de ingenuitate. Unul, devine pasionat jucător de popice. Altul are mania funcțiilor, dar pentru plăcerea situațiilor: pleacă prin urmare din ședințe cînd se plictisește. Toți acordă o atenție serioasă jocului de-a povestitul, respectînd ceremonialul. Tabla lor de valori e eterogenă, pentru el avînd importanță experiența de viață dar și capacitatea de a se bucura sincer cînd reușesc să facă dintr-un praz un crin. Ca și copiii, sînt foarte fragili moralmente: descoperirea persistenței vechii mentalități le dă vertigii, cînd fac o pagubă averii obștești intră într-o gravă criză. Eliberați de preocupări utilitariste, își trec timpul cu experiențe psihologice, efectuate asupra lor sau asupra altora, cu o curiozitate naivă, dar și conștienți de ineditul și finețea unor atari obsesii, autoironizîndu-se și alintîndu-se.

Ce trebuie să vedem aici? O masivă și substanțială intervenție a autorului în materialul oferit de viață. „Suceala" personajelor lui Velea, unii au explicat-o prin ineditul investigației la mari adîncimi. E adevărat, dar nu e numai atît. N. Velea extrage germenele *noului* din conștiință, dar nu-l reprezintă în complexul de vecinătăți în care se află, cu vechea sa greutate specifică, ci îl redimensionează. Oamenii povestirilor lui Velea sînt niște *imagini poetice* ale noului psihologic, corectate în solemnitatea lor de ironia distanțată a autorului. Într-un fel ei par ori sînt niște copii stînjeniți de semnificațiile, în fond serioase, cu care sînt înzestrați.

Velea însuși ne apare astfel ca un *analist metaforic* (încărcătura poetică a portretelor e un coeficient de care nu trebuie să se facă abstracție), ipostază facilitată de acea ambianță a ruperii convențiilor tipologice, amintită la început.

Formula implică și riscuri: discursivitate (*Drumul*), simbolistică facilă (*După soare*) sau construirea unor complexe psihologice artificioase, nereale, la care analiza scriitorului se aplică oarecum gratuit (*Noapte indispusă*).

Ultimele preocupări — *Modificările lui Tudor Dindelegan* vădesc o mai strînsă supunere la obiect.

Magda POPESCU

SĂPTĂMÎNA EDITORIALĂ

POEZIE

— M. EMINESCU: **Poezii**, cuvînt înainte de M. Beniuc, colecția **Diamant**, Editura pentru literatură.
— T. ARGHEZI, **Scrieri**, vol. 8, Editura pentru literatură.
— M. R. PARASCHIVESCU, **Versul liber**, Editura tineretului.
— CICERONE THEODORESCU, **Zburătorul de larg**, Editura pentru literatură.
— ION BRAD, **Fîntîni și stele**, Editura pentru literatură.
— NINA CASSIAN, **Disciplina harfei**, Editura pentru literatură.
— BOSSERT WERNER, **Poezii**, Editura pentru literatură.

PROZĂ

— ION CREANGĂ, **Harap Alb**, Editura tineretului.
— ION CREANGĂ, **Povești, amintiri, povestiri**, Editura pentru literatură.
— WALTER SCOTT, **Rob Roy**, colecția „Cutezătorii", Editura tineretului.
— FENIMORE COOPER, **Ultimul mohican**, colecția „Cutezătorii", Ed. tineretului.
— P. ISPIRESCU, **Basme**, col. „Biblioteca școlarului", Editura tineretului.
— AL. VLAHUȚĂ, **De-a baba oarba**, Editura tineretului.
— MACHADO DE ASSIS, **Don Cassmurro**, roman, Editura pentru literatură.
— LEONIDA NEAMȚU, **Celălalt prezent**, Editura pentru literatură
— ION BĂIEȘU, **Sufereau împreună**, nuvele, Editura pentru literatură.
— DUMITRU POPESCU, **Drumuri europene**, Colecția „În jurul lumii", Editura tineretului.
— EMIL ZEGREANU, **Ancora de lut**, Editura pentru literatură.
— VERESS ZOLTAN, **Vînătoarea de rațe**, nuvele, Ed. pentru literatură.

ISTORIE LITERARĂ

— OLGA ZAICIK, **Pasiunea romantică** (Adam Mickiewicz, Iulius Slowacki), Editura pentru literatură universală.
— STONE IRVING, **Jack London**, colecția „Oameni de seamă", Editura tineretului.

ARTĂ

— VASILE BREZEANU, **O viață de actor**, Editura Meridiane.
— GEORGE SBÎRCEA, **D. Popovici-Bayreuth**, Editura muzicală
— ILEANA BERLOGEA, **George Storin**, colecția „Figuri de seamă ale teatrului românesc", Editura Meridiane.
— RADU STANCA, **Ștefan Braborescu**, Colecția „Figuri de seamă ale teatrului românesc", Editura Meridiane.

LITERATURĂ POLITICĂ ȘI SOCIALĂ

— MARX—ENGELS, **Opere**, vol. 22, Editura politică.
— V. I. LENIN, **Opere complete**, vol. 34, Editura politică.
— V. I. LENIN, **scurtă schiță**, biografică, Editura politică.
— K. LIEBKNECHT, **Cuvîntări**, scrisori și articole alese, Editura politică.
— GH. GHEORGHIU-DEJ, **A XX-a aniversare a eliberării României de sub jugul fascist**, Editura politică.
— **Momente din istoria poporului român**, Editura politică.
— **Contribuția României la victoria asupra fascismului**, Editura politică.
— **23 August 1944**, culegere de articole, Editura politică.
— **Materialismul dialectic și științele contemporane ale naturii**, vol. III, Editura științifică.
— **Teorie și metodă în științele sociale**, Editura politică.
— **Anul revoluționar 1848 în Țările române**, Editura politică.

cronica literară

„patos contemporan" (culegere de versuri)

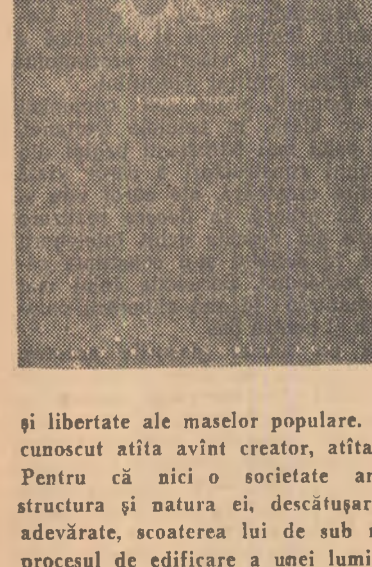

Tipărită de Editura Tineretului, ca un omagiu adus celui de al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, această antologie a liricii românești contemporane e totodată un prinos pe care obștea scriitoricească îl aduce, recunoscătoare, îndrumătorului ei. Transcriind sentimente ce sînt ale noastre ale tuturora, Victor Tulbure, în poemul Există, se face interpretul acestui gînd: „Un cînt se naște-n fiecare grui / Și-n fiecare turlă lucitoare.../ Există un Partid, și-n jurul lui / O țară dreaptă și cutezătoare! // Rămîne-n urmă timpul cel bătrîn. / Noi vom trăi în veacurile toate, / Căci e Partidul Comunist Român / Și România cîntă-n libertate!"

Oameni entuziaști au existat, desigur, întotdeauna. Poeți care să converseze fără teamă și fără anxietăți cu timpul, cu spațiile, cu societatea, exprimînd aspirația spre mai bine, necesitatea progresului multilateral, bucuria de a trăi, patosul luptei, de asemenea. Patriotismul, demofilia, setea de fericire au fost mereu, în vremuri de liniște relativă sau de restriște, coordonatele esențiale ale literaturii române. Ca și caracterul militant și încrederea într-un viitor luminos, pe măsura idealurilor de dreptate și libertate ale maselor populare. Dar nici o epocă din zbuciumata noastră istorie n-a cunoscut atîta avînt creator, atîta optimism colectiv, atîta patos romantic ca a noastră. Pentru că nici o societate anterioară celei socialiste nu îngăduia, prin însăși structura și natura ei, descătușarea energiilor, ridicarea omului pe treptele demnității adevărate, scoaterea lui de sub regimul servituților, antrenarea lui liber consimțită în procesul de edificare a unei lumi noi, așezată pe temeliile celui mai profund umanism. Sub conducerea comuniștilor, poporul înscrie în cartea sa de aur pagini de-o tulburătoare și inedită frumusețe, pe care poeții se străduiesc să le transcrie în metafore sugestive, comunicînd la nivelul marilor incandescențe sentimentele ce ne însuflețesc pe toți cei ce participăm la desăvîrșirea construcției pe meleagurile lui Eminescu, Coșbuc și Arghezi.

A da, în atari condiții, unei culegeri de versuri inspirate din actualitate titlul Patos contemporan mi se pare a proceda foarte just. Raportat la poezia românească de azi, patosul reprezintă o calitate definitorie a acesteia, intuibilă în creația oricăruia dintre scriitorii noștri, certificînd adeziunea conștientă, adîncă, vibrantă la revoluție. Evident noțiunea și-a pierdut cu desăvîrșire înțelesul etimologic, primind astăzi, la noi, sensuri diametral opuse acelora pe care le avea la vechii greci. Pe vremea lui Eschil, Sofocle și Aristot, ea însemna „suferință" și marca intensitatea trăirii unui sentiment de ordin funciar tragic. Secole întregi își va menține accepția inițială, pentru ca, apoi, începînd cu epoca romantică, să și-o piardă progresiv, iar în anii socialismului să desemneze capacitatea de a celebra realitatea la diapazonul entuziasmului. Cîndva conceptul se asocia aproape obligatoriu cu retorismul, presupunînd gesticulații și modalități corespunzătoare, aglomerare de epitete morale, vers solemn, sentimentalizări, menite toate să acționeze cu precădere în direcție afectivă asupra cititorului. Azi, el tinde să se manifeste tot mai mult în forme desfăcute nu numai de tragic, ci și de oratoric. Fenomenul e dintre cele mai interesante și are, neîndoielnic, multiple implicații. Una dintre ele vizează raportul dintre artă și obiectul ei, influența pe care acesta din urmă o are sau o poate avea asupra atitudinii poetice. În condițiile noastre, patosul nu mai e o însușire subiectivă, temperamental exclusivă, a unei anumite categorii de artiști. El trăiește ca realitate vie, obiectivă, ca dat caracteristic al unei întregi societăți și, în această calitate, exercită o firească înrîurire asupra artei însăși. Contemplînd viața, poeții îl descoperă, de altminteri, mereu, în ipostazele lui cele mai diverse, fie că se referă la patrie (Tudor Arghezi, Întoarcerea la brazdă; Horváth Imre, De ziua Republicii; Ion Alexandru, Patria; Teodor Balș, Poarta soarelui ș.a.), la partid (Demostene Botez, Rădăcinile; Otilia Cazimir, Închinare; Nicolae Labiș, Partidului; Gabriela Melinescu, Însemnul de dragoste ș.a., la oamenii ce construiesc socialismul (Al. Andrițoiu, La Porțile de Fier; Dan Deșliu, Minunile de fiecare zi; Ștefan Aug. Doinaș, Metamorfoza mîinilor), la situația lor materială, la portretul lor spiritual, la aspirațiile, visurile și problemele... Filtrat prin individualitatea artistului, el capătă, normal, alte și alte valențe stilistice, în funcție de natura temperamentală a acestuia, fiind, de la caz la caz, dezlănțuit sau reținut, solemn sau grațios, implicat în poeme cu aplicații meditative sau în vers de ținută deliberat agitatorică, însuflețind lozinca sau dînd străluciri particulare aforismului.

Oglindind viața în dimensiunile ei noi, exprimînd satisfacția de a fi contemporanii și martorii unor prefaceri de însemnătate epocală, acordînd propriul entuziasm cu acela existent în realitatea obiectivă, poeții realizează, practic, o înălțătoare cîntare închinată socialismului. Poezia lor devine, firesc, omagiu adus vieții, luminii, omului și virtuților lui desferecate, izbînzilor obținute în plan social și etic, perspectivelor însorite ce se deschid României sub conducerea partidului comunist. Tudor Arghezi binecuvîntă bogățiile patriei (Mama țară); Lucian Blaga întrezărește în „mirabila sămînță" un simbol; Ion Vinea cîntă „clarele ore ale aurorii" și visul „de tinerețe veșnică" (Incantație), iar Al. Philippide, urcușul „în voie pe culmea cea mai înaltă" (Înălțare); Geo Dumitrescu evocă „furtunoasa locomotivă a libertății", pornită de greviștii de la Grivița, „oameni ai viitorului" (Grivița); A. E. Baconsky, făcîndu-și „autoportretul în timp", trăiește bucuria de a ști că socialismul a redat omului adevărata lui esență; Ana Blandiana vorbește despre candoarea ce i-a înflorit definitiv în ochi (Partidului); Ion Bănuță scrie „epitalamuri" în cinstea poporului făuritor de valori nemuritoare (N-am uitat); Victor Eftimiu îi sărbătorește pe cei ce „eliberați de mit și nebuloză" zidesc ziua de mîine (Cetatea viitoare); Vasile Zamfir salută „bătrînele și tinerele mistrii" (Orchestra construcțiilor); Tiberiu Utan se ia la trîntă cu apele Dunării și se bate pe umăr cu soarele „la fiecare echinox de primăvară", simțindu-se tînăr ca și el (Soarele tînăr); Cicerone Theodorescu ascultă „bătăile inimii oamenilor" în stîlpii de înaltă tensiune, în „crîngul înalt" al rafinăriilor tinere, în dogoarea fontei, în „crinii aprinși ai oțelului" (Ora miresmelor); Virgil Teodorescu vede în om „cel mai frumos și nobil dintre toate / ființele acestei lumi" (Rotund); Nichita Stănescu laudă pămîntul, sămînța, miracolul germinației (Intrare-n muncile de primăvară); cîntecele lui Zaharia Stancu „blestemă tot ce e vechi și slăvesc ce e nou în viața cea nouă" (Cîntec); Vasile Nicolescu relevă forța mîinilor umane care au sfîșiat bezna și au făcut să învie pe pămînt „conturul aurorii" (Homo); G. Călinescu mărturisește mulțumirea de a fi integrat în obște (Eram bărbatul care...); Eusebiu Camilar intuiește în flamura roșie tainice forțe dezrobitoare (E fermecat drapelul); în viziunea lui Ion Brad, revărsăm în lume, prin delta cîntecelor, mîndria (Un singur vis); pentru Otilia Cazimir, partidul, „partid al tinereții", e „zîmbet de zori împurpurate / îndrumător, prieten și frate bun" (Închinare); pentru Gabriela Melinescu, e „însemnul de dragoste", iar pentru Demostene Botez, rădăcinile lui se află „în visul plasmei noastre ancestrale" (Rădăcinile).

Natural, o culegere, indiferent de proporțiile ei, nu e în stare să sugereze, prin forța lucrurilor, (oricît de bine ar fi întocmită), nici bogăția tematică, nici varietatea de timbru a întregii noastre poezii, nici toate formele pe care le îmbracă patosul contemporan. Ea poate doar familiariza pe cititor cu cîteva trăsături fundamentale ale noii noastre lirici, cu cîteva din elementele de conținut ce o caracterizează, cu suflul ei, cu o parte din ipostazele în care se concretizează imensa dragoste ce-i leagă pe poeți de pămîntul patriei, de frumusețile ei, de oamenii ei și de organizatorul tuturor victoriilor noastre, partidul. Peste o sută de poeți, aparținînd celor mai diferite generații, de la Tudor Arghezi pînă la Ion Alexandru, se vădesc a fi pătrunși de un unic ideal, punîndu-și întreaga lor energie în slujba poporului, a României socialiste, a prezentului și viitorului acesteia. Sînt poeți ai luminii, ai freamătului, ai neliniștii creatoare, cîntînd primăvara, vara, toamna, ca anotimpuri ale germinației, ale recoltelor, ale vieții. Cu toții sînt poeți ai tinereții, ai marilor satisfacții spirituale, ai muncii și ai biruințelor, văzînd în om o forță prometeică și în constructorul societății socialiste un nou meșter Manole, capabil să strunească apele și să zidească cetăți și palate nemuritoare. Poeți ai libertății și ai demnității cîștigate prin luptă, ai împlinirilor și ai viselor transformabile în realități, ei seamănă, prin versurile lor realizate, lumină, încredere, dragoste, energie și luciditate.

Aurel MARTIN

SUB STEAGUL GLORIOSULUI PARTID

MIHAIL CRUCEANU

AVANGARDA CLASEI MUNCITOARE

Delegații celor peste un milion patru sute de mii de membri ai partidului, împreună cu invitații, formează parcă o singură undă ce freamătă în vasta sală a congresului. Aici, în sala congresului, stau alături cei care au sporit valoarea și bogăția pămîntului patriei, cei care au construit și conduc gigantiocele întreprinderi industriale ce împînzesc țara de la un capăt la altul, cei care au găsit mijloace ingenioase de stăpînire și perfecționare a tehnicii, cei care au silit natura să le destăinuiască rostul legilor existenței noastre spre a le supune în folosul omului — oamenii noștri de știință — ca și cei care înfățișează în opera lor artistică toată această uriașă muncă de creație, poeții și scriitorii noștri.

În această sală, ca într-o oglindă a țării, se întîlnesc noile generații, purtînd pline de curaj și însuflețire steagurile biruitoare ale muncii rodnice, cu generațiile celor ce i-au îndrumat și le-au fost exemplu viu, prin avîntul lor nestăvilit împotriva greutăților de tot felul, ale începutului. Viu și năvalnic, prezentul ne duce mai departe spre viitorul luminos. Generațiile vechilor luptători din ilegalitate ai partidului se simt nedespărțite de partidul lor de clasă, în care vîrstnici, maturi și tineri se leagă într-un tot unic, prin aceleași concepții și aspirații.

Astăzi, după anii grei din ilegalitate, după primele decenii de la eliberarea patriei, partidul clasei muncitoare din țara noastră culege minunatele roade ale luptei și muncii sale.

În fața delegaților Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român, se găsește deschisă marea carte a timpului, scrisă cu milioane de brațe, — marea carte ce povestește despre strădaniile, luptele și sacrificiile, și în același timp nețărmuritul avînt al inimilor tuturor celor dornici de o viață tot mai bună, mai frumoasă, mai fericită.

De numele Partidului Comunist Român se leagă amintirea celor mai buni fii ai clasei muncitoare, devotați cu trup și suflet cauzei revoluției socialiste. De el se leagă și amintirea torturilor îndurate de cei închiși în beciurile poliției burgheze, a vieților măcinate în închisorile stăpînitorilor de altădată, a celor executați în zori pentru că luptaseră pentru eliberarea patriei și poporului, a celor căzuți fără apărare la Lupeni, la Atelierele „Griviția", sub dărîmăturile „Doftanei" și pe întreg cuprinsul țării; acele pete de sînge nu se vor șterge niciodată din amintirea noastră.

Partidul Comunist Român! Acesta e adevăratul nume al partidului clasei muncitoare din țara noastră, al partidului care unește în jurul lui forțele vii și sănătoase ale poporului nostru. Fie înlăturînd forțele dușmane ale întunericului, fie organizînd munca creatoare pentru viitorul luminos ce-și desface căile nesfîrșite în fața noastră, el rămîne mereu avangarda clasei muncitoare din România.

Acum, delegații partidului, adunați în marea sală a congresului, privesc cu îndreptățită mîndrie prezentul ce strălucește în miile de imagini ale realizărilor revoluționare care au ridicat atît de mult nivelul de viață al poporului și i-au sporit imens prestigiul, în afara granițelor țării.

E cu totul firesc și de înțeles că, în plenitudinea desfășurării ei, activitatea partidului, strîns legată de masele largi ale celor ce muncesc și de viața lor, asigură întărirea și fericirea patriei noastre.

NICOLAE ȚIC

CERTITUDINI ALE DEZVOLTĂRII

Întoarcere în timp: cei care nu sîntem nici prea tineri, nici prea bătrîni ne amintim destul de bine cărțile de școlari, în care se spunea că avem o țară frumoasă (referire strictă la peisaj) și tare bogată, cu nenumărate bogății ale solului și subsolului. În cartea de geografie se pomenea de centrele industriale: București, Reșița, Hunedoara, Valea Jiului, Valea Prahovei — și mai erau înșirate cîteva fabrici din Brașov, Cluj, Timișoara. Pentru o țară „eminamente agrară" era deajuns. Cum arătau aceste centre industriale, n-am reușit să aflăm; în schimb, aflam de greve, de lupta muncitorilor pentru condiții omenești de viață, și asta ne spunea multe. În copilărie, am rămas cu impresia că pentru mulți aceste centre erau un fel de locuri de osîndă: dacă nu mai ai cu ce trăi, dacă nu poți s-o mai scoți la capăt, du-te la Reșița, ori la Hunedoara, ori la cărbune, dacă te-or primi. Mai era și asta o problemă: dacă te-or primi!

Și iată: să privim harta țării în aceste zile de bilanț victorios și de perspectivă, în zilele celui de al nouălea Congres al Partidului Comunist Român. În numai douăzeci de ani au apărut pe hartă noi centre industriale, care și-au dobîndit de la început o binemeritată faimă, prin utilajul modern, prin capacitatea de producție și calitatea produselor — și, mențiune specială, prin condițiile excelente de lucru. În același timp, vechile centre au suferit un radical proces de transformare. Se poate vorbi de mașinile moderne, de mare randament, care au înlocuit pentru totdeauna munca manuală; despre noi secții și sectoare care au intrat în funcțiune; despre magistrale, despre noi cartiere care dau tinerețe și confort vechilor așezări. Dar faptul cel mai grăitor este că aceste centre au devenit în anii noștri adevărate universități ale tehnicii moderne. Spre Reșița, spre Hunedoara, spre Valea Jiului sau Brașov s-au îndreptat mii și zeci de mii de tineri, cu dorința fierbinte de a învăța o meserie și de a contribui la dezvoltarea unei meserii, de a fi de folos.

Pe unii dintre aceștia, constructori de nădejde, pasionați — îi întîlnim în aceste zile în sala de lucrări a Congresului: ei au adus aici dragostea de muncă și entuziasmul tuturor tovarășilor lor, și hotărîrea de a îndeplini Directivele Congresului. În următorii ani, centrele lor industriale vor cunoaște noi etape ale dezvoltării. Aceasta presupune eforturi sporite din partea tuturor și însușirea temeinică a tehnicii moderne. În condițiile noastre, calificarea nu este, pentru nici un muncitor, un proces încheiat. Nu poți să spui, după cîteva luni, ori după cîțiva ani de școală: Acum știu totul, mi-ajunge. Calificarea se întregește de la o zi la alta, meseriile devin tot mai complexe, nasc curiozitate și interes. Cabinetele tehnice ale marilor noastre centre industriale au înregistrat nenumărate inițiative și propuneri de raționalizare, dintre care multe au fost aplicate cu succes.

De numele a zeci de mineri din Valea Jiului se leagă inițiative prețioase. Ștefan Tripșa a dat o nouă strălucire meseriei de oțelar. Constructorii tractorului românesc s-au dovedit mereu victorioși, iar victoria lor a răsunat, demult, dincolo de hotarele țării.

Vechile noastre centre industriale constituie astăzi exemple de atitudine socialistă față de omul muncii. De aici, de la această atitudine, s-a pornit la marile succese. Unde lucrezi? La Reșița. Unde lucrezi? La Brașov. Unde lucrezi?... Se răspunde cu mîndrie: La Reșița, la Hunedoara, în Valea Jiului. Această mîndrie ascunde în ea un salt istoric.

Cum vor arăta vechile centre industriale, peste ani și ani? Nu este greu să ne imaginăm, și nu vom greși, pentru că imaginația noastră are la bază date exacte, înțelept și sigur gîndite. Directivele celui de al nouălea Congres al Partidului Comunist Român vor constitui o certitudine a dezvoltării, a mersului vertiginos înainte.

P. SĂLCUDEANU

CITESC ÎN PRIVIRILE LOR

Din toate colțurile patriei s-au adunat în sala Congresului cei care au făcut din idealul și lupta lor realitatea de azi a României socialiste: comuniștii. Pe mulți dintre ei i-am întîlnit la gura cuptoarelor de oțel, pe ogoarele marilor recolte, pe alții îi văd pentru prima dată, dar în fiecare strîngere de mînă simți încă proaspătă căldura uneltei lăsată cîteva zile odihnei. Oricît de demult ai fi plecat din orașul sau din satul natal, întîlnirea cu oamenii cu care ai străbătut aceleași drumuri o consideri o revedere dragă. Pe constructorii brașoveni de azi îi știu din copilăria de ieri și dacă anii au trecut și chipurile ni s-au schimbat, a rămas în noi aceeași tinerețe, aceeași bucurie pentru tot ce s-a făcut în această țară, pentru puținul adus de fiecare din noi la izbînda comună. Fiecare cută de pe fața lor nu și-a lăsat albie în zadar, efortul și-a dăltuit răbojul zilnic, timpul și-a scris calendarul în felul lui, dar fiecare e conștient că pentru tinerețea veșnică a țării totdeauna se poate face mai mult. Aflu de la tovarășii copilăriei mele că în orașul de la poalele Tîmpei nimic nu s-a oprit din mers; mersul înseamnă cucerire și la ei totul merge înainte în aceste zile de bilanț. Dar pentru noi, cei care am trasat istoria orașului cu picioarele desculțe, cu mult înainte ca el să fi fost orașul tractoarelor și al autocamioanelor, aceste zile ne obligă și la bilanțuri de aduceri aminte. Bombardamente, ruine, sărăcie, mizerie, axiomele de neînlăturat ale războiului... Opera de reconstrucție a țării a pornit sub conducerea partidului nostru încercat care a definit adevărurile invulnerabile ale mersului nostru de azi. Orașul de la poalele Tîmpei se îndreaptă spre țară prin toate arterele patriei, dînd pămîntului și ogoarelor culoarea roșie a tractoarelor, simbol al primelor izbînzi românești. Au fost făcute aici, de mîinile acestor oameni.

Zile de bucurie, bucurie diurnă, trainică, în inimile brașovenilor prezenți să raporteze sfatului partidului că tovarășii lor de muncă vor da patriei în aceste zile alte zeci de camioane, surplus de energie, pentru surplusul de bogăție, închinat acestui congres atît de al fiecăruia dintre noi.

Citesc în privirile lor încrederea în dreptul și neabătutul drum al partidului, atît de al nostru și drag pentru că prin el zilele celor douăzeci de ani încheiați ne-au fost pline de speranțe devenite victorii. Mulțumim partidului și conducerii lui pentru anii ce vor urma, ani siguri și trainici, pentru că în aceste zile la temelia lor, modestă și plină de vigoare, bate o singură inimă, a întregului nostru popor.

M. R. PARASCHIVESCU

Steagul

Ne-am reunit cu toții
Aici
A noua oară
Spre a ne ști nepoții
Și frați
Și-ntreaga țară.

Ca din călătorie
În spațiul infinit
Poporul să ne știe,
Apus și răsărit.

Ni-s dragi aceste rupte
în zdrențe
Vechi drapele
Ce spun la cîte lupte
Participară ele

Și inima ni-i trează
Și ochii drept privesc
Din patria vitează
Spre soarele ceresc.

Cînd înălțăm acuma
Drapelul nou și tînăr
Pe cer, nori albi ca spuma
S-alungă fără număr

Dar în furtuna tare
Mutată-n vînt și ploi
Catarg și veșnic soare —
Drapelul e cu noi.

OTILIA CAZIMIR

Inscripție pe drapelul roșu

Ancuței

Tu nu știi încă număra
Nici zilele, nici anii, fată.
De-aceea am să-ncep așa:
A fost de mult, a fost ca niciodată...

Eram cu țara-n pradă și-n război —
Dar nici războiul tu nu știi ce-nseamnă!
Nu ajunsese toamna pîn-la noi,
Dar sufletul ni se zbătea ca-n toamnă.

Trăiam cu inimile strînse,
Trăiam cu gîndurile reci,
Cu toate lacrimile plînse...

Și într-o zi, a răsărit
Un soare roșu cum e para
Și ne-a-ncălzit și sufletul, și țara.

O viață nouă, grea de bucurii
A înflorit peste morminte.
Tu nu erai pe-atunci, nu poți să știi...
Dar să-ți aduci mereu, mereu aminte

Că soarele cel roșu, fată,
Răsare-n fiecare zi,
Dar nu apune niciodată!

MARIA BANUȘ

Partidului Comunist Român

Certitudinea, liniștea fluviilor
lumii
o treci și prin mine,
neliniștitul,
ritmuri perene, fără întoarcere
leagănă fulgul
prea efemerul.

Curgere cosmică, fosforescentă,
dunăre mare, de generații,
du-ne cu tine,
du-ne spre delta
plină de cuiburi alb foșnitoare
viselor noastre.

EMIL GIURGIUCA

Urare

Stăpînă vastelor imperii,
Cu munți în coif, cu marea-n fald,
Republica, pe turnul verii
Își bate stemă de smarald.

Din acest turn mi-aduc aminte
Cu patru vînturi la un loc
Și leg de lira mea cuvinte
De grîu, de nuntă, de noroc.

MIHAI NEGULESCU

Destin de fluviu

Partidului Comunist Român

Venim din munți bătrîni, cu nume
de Om, visînd ca ei peste ținut,
trecînd cu aripi de izvoare lîngă umeri
la zarea verii care ne-a născut.
Ne-adună-n drumul său un rîu statornic
la care ne-ntrerupt vin orgi
de apă tînără, puternică și roditoare,
fluviu bărbat, ne-ncăpător în roci.
Destine omenești, distanțe, timpuri
în el se strîng, vibrînd contemporan,
întemeind ploi tinere și anotimpuri,
cîmpii fecioare amețind sub lan;
din stropi, din ierbi, din seve, din răcoare,
din zbuciumul acestui vechi pămînt —
Danubiu unic, omenesc, spre țărmuri clare
deplin izvoarele Carpaților captînd.

Aspect din sala Congresului

DUMITRU MIRCEA

BELȘUGUL ȘI FRUMUSEȚEA

Unde l-am mai văzut pe tovarășul acesta pe care îl zăresc acum în sala Congresului? Cînd am schimbat primele cuvinte cu el? Pe Bărăgan, în urmă cu zece ani, între Smîrdioasa și Alexandria, pe o ploaie deasă ce ne-a prins în drum deschis, noaptea, în timp ce trăgeam nădejde că va veni vreun camion să ne ducă spre oraș? Sau între dealurile de pe locurile mele natale, pe un frig năprasnic, mergînd la o întîlnire cu cetățenii, să dezbatem niște treburi gospodărești? Sau la piață, sub umbrele gheretei unei cooperative agricole? În marginea țării, spre apus, în marginea țării, spre răsărit, la miazănoapte, la miazăzi? In satul meu, în satul dumitale?

De ce mă întreb? Doar n-are nici o importanță cînd și unde l-ai întîlnit. Important este că l-ai întîlnit, că i-ai întîlnit. Ai auzit sau n-ai auzit de ei, te-ai dus să-i cauți, și oriunde te-ai dus ai dat de dînșii, ați povestit una-alta, și mereu venea vorba de treburi importante.

Comuniștii de pe sate... Ei au dat viață chemării partidului, au luptat cu ei înșiși să se depășească, i-au ajutat și pe alții, pe ceilalți, țărani ca și ei, să treacă dintr-o eră în altă eră, să dea revoluției din agricultură avînt și s-o ducă la deplină biruință... Au dus-o... Făceau muncă de convingere și-n același timp umpleau hambarele să hrănească țara; învățau pînă li se învîrteau literele sub ochi, și ce-i socialismul științific, și tainele agriculturii înaintate, și aridele mistere ale contabilității, și arta conducerii marilor unități.

Pretutindeni te întîmpină semnele revoluției biruitoare, te rețin și te fac să aplauzi. Oamenii au bătut cu sîrguință drumul de la neștiință la pricepere deplină; drumul acesta e marcat de efortul comuniștilor pentru depășirea momentelor dificile și pentru propria lor dezvoltare...

Cu ce să începi? Cu ce s-a început? Am răspunde, dar nu facem istorie aici; reliefăm doar cîteva semnificații. De aceea, ne oprim la niște rezultate. Spre pildă, să asiști acum la o ședință de partid sau la o adunare generală... Și să-i asculți pe țărani vorbind.

Organizare, îndrumare, control, autoeducare... Ce noțiuni fundamentale și cîtă cantitate de muncă însumează. Îi privesc pe tovarășii aceștia modești, eroi ai cîmpurilor fertilizate, lucrate științific. Răbdători și perseverenți fuseseră dintotdeauna, cu munca se obișnuiseră de mici și o consideră o necesitate, dornici, setoși de învățătură fuseseră, dar azi posedă, sînt în mîinile lor, armele învingerii dificultăților și au învățat să le folosească, le mînuiesc măiestrit! Și cresc, progresează... Se dezvoltă ei, comuniștii, se dezvoltă satele, au intrat definitiv pe drumul cel mare, al socialismului.

Să sădești în oameni încrederea și să n-o dezminți, să-i obișnuiești cu dezbaterea problemelor obștești, ale satului și ale țării, ca să le înțeleagă și să se însuflețească pentru ele, să aprecieze cum se cuvine politica partidului și, pătrunși de ea, să se simtă ca purtați pe aripi puternice. Să introduci în conștiințe spiritul răspunderii personale față de bunul mers al treburilor comune, criterii noi de apreciere a valorilor, după muncă și însușiri, ca să poată alege din ce-i bun ceea ce-i foarte bun... Să determini un curent de autodepășire, prin spirit politic și prin cultură și să vezi cum oamenii trec de la șovăială la fermitate și cum încrederea în puterile lor se întărește fără încetare și cum apar satisfacțiile, biruințele...

Dintre prietenii mei, comuniștii de pe sate, unii au luat cuvîntul la Congresul partidului; alții, în același timp, au strîns, sub soarele puternic de iulie, pîinea din cîmp, să hrănească țara. Concomitent, se pregătește recolta din anul viitor. Din mîinile lor muncite dobîndesc ogoarele roadă și frumusețe. Stăpînilor și gospodarilor cîmpului le adresez, în zilele Congresului, în atmosfera însuflețitoare a dezbaterilor, un gînd bun, o strîngere de mînă și o felicitare călduroasă.

EUGEN JEBELEANU

CUM S-A NĂSCUT BUCURIA

(Urmare din pagina 1)

le. Toate aceste sacrificii erau făcute cu simplitate, ca o datorie naturală.

★

Și... — după aproape treizeci de ani de cînd mă aflam, cu creionul de ziarist, în ostila sală unde se desfășura procesul tinerilor comuniști — iată-mă în uriașa sală a Palatului Republicii. Un întreg imens proces istoric s-a încheiat.

Iată-i pe „acuzați", pe luptătorii de ieri, conducînd o țară în care nedreptate și slugi nu mai sînt. Iată-i pe învingători, pe făuritorii României socialiste. Iată-i pe reprezentanții întregului popor, pe acei care nu mai împart cornul mizeriei, ci pe cel al abundenței pentru toți.

★

Prin luptă, suferință și solidaritatea întregului popor în jurul Partidului s-a născut Bucuria.

...Acum aproape treizeci de ani, într-o dimineață de vară, aveam prilejul să stau de vorbă cu unul dintre principalii acuzați din procesul intentat comuniștilor, la Brașov.

„Are optsprezece ani (scriam mai apoi), dar a văzut și a pățit ca pentru optzeci".

Tînărul luptător de atunci este astăzi primul secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Și nu este o satisfacție de toate zilele aceea pe care o resimți atunci cînd îl auzi consemnînd adevăruri care sînt tot atîtea bucurii ale poporului nostru, ale României Socialiste, ale Partidului nostru: „Avem o țară frumoasă și bogată, un popor harnic și cutezător, care timp de peste două milenii, în anii grei de restrițe, înfrățit cu codrii, rîurile și văile și-a apărat glia, iar acum, sub conducerea partidului, își zidește o viață nouă".

ION BRAD

DIN SALA CONGRESULUI

(Urmare din pagina 1)

îndelung, cu multă luare aminte, adăugînd admirației spontane ceasurile de necesară meditație, adeziunii directe și fără rezerve, hotărîrea faptelor de creație durabilă.

Pe baza aceloraşi idei fundamentale atît de viu strălucinate în Raportul Comitetului Central, au fost elaborate și celelalte rapoarte prezentate de tovarășii Ion Gheorghe Maurer, Chivu Stoica și Gheorghe Apostol, cu privire la multiplele aspecte ale vastelor programe de dezvoltare a economiei noastre naționale, a energeticii, cu privire la statutul Partidului Comunist Român.

Profunzime și clarviziune politică, realism și cunoaștere temeinică a scopurilor finale, a mijloacelor necesare pentru înfăptuirea lor — iată, foarte succint, caracteristicile care fac din aceste planuri adevăratele hărți ale viitorului, străbătute în lung și lat de artere încărcate cu focul sacru al adevărului, al vieții, al hotărîrii și certitudinii, care fac din cuvinte realități strălucitoare.

Crescuți la această înaltă școală a competenței nedezmințite, comuniștii care au luat cuvîntul ca mandatari ai unor regiuni întregi sau ai unor simple întreprinderi industriale sau cooperative agricole, ai unor șantiere sau școli și-au manifestat nu numai unanima aprobare și mîndria deplină față de documentele Congresului, dar și priceperea specifică adevăraților stăpîni ai țării. Aproape pe fiecare l-am auzit rostind o frază simbolică: „Noi realizăm acuma numai într-o lună, sau numai în două, toată producția României din 1938. Noi vom realiza la sfîrșitul cincinalului numai într-o săptămînă, sau numai în două, întreaga producție din anul cel mai bogat al vechii Românii!"

Oamenii noștri nu se laudă. Simbolurile sînt iradiate de cifrele cele mai exacte, de ideile cele mai ascuțite.

Referindu-se la asemenea idei și la asemenea cifre, făuritorii socialismului au tot dreptul să nu-și disimuleze mîndria.

Aprecierile elogioase față de politica Partidului Comunist Român și a statului nostru pe care le-au făcut reprezentanții a peste cincizeci de partide comuniste și muncitorești din tot atîtea țări ale lumii, sosiți să ne onoreze Congresul, ne-au bucurat sincer, au confirmat justețea crezului nostru nestrămutat în frumusețea drumului pe care l-am străbătut, nu ușor, pe care îl vom continua cu pași înaripați.

Purtăm cu toții fericirea și răspunderea acestui drum. Îl cunoaștem bine. N-avem nici o ezitare.

Lumina puternică de iulie ne joacă pe frunți.

Lucrările Congresului continuă.

BUCUREȘTI, PEISAJ 1970

FERESTRELE ORAȘULUI SOCIALIST

de NICOLAE JIANU

Cu puțină vreme în urmă, la orele la care teatrele își ridică cortina, un spectacol puțin obișnuit le-a fost oferit locuitorilor din partea de sud a Capitalei. Exista acolo de mult, probabil de pe vremea ciobanului Bucur, o vastă depresiune, între Bellu și abator, mărginită de maluri înalte, ruinate și împinse mereu spre sud de cărămidari, de cîrțițe, de torenți. Cu decenii în urmă, aici, în Valea Plîngerii, orașul își vărsa gunoaiele și pe marile depozite fumegînde se născuseră stranii colonii de țigani turci, care trăiau din recuperarea materiei degradate, vîndută fabricilor și readusă astfel în circuitul „civilizației". În unele zile, populația aceasta fără prejudecăți de acurateță și igienă se dezlănțuia în lungi petreceri bahice și cîntecul dairalei înceta doar în clipa cînd își făceau apariția căruțele de gunoi. Pe fundul văii, smîrcuri verzi și păpurișuri, ascundeau o lume de monștri acvatici. Vînturile ridicau milioane de minuscule progenituri și după cîteva ceasuri ploua cu broaște peste livezile și casele din preajmă. Seara, magnifice concerte de batracieni cuprindeau văzduhul greu de miasme.

Nestăvilit, în ultimii ani orașul a crescut mereu spre Dunăre, ocolind acest vestigiu anacronic. Cînd au răsărit blocurile din Șoseaua Giurgiului și Olteniței, a devenit evident că valea aceasta tristă și urîtă își trăiește zilele ei din urmă. O strategie de urbanistică a lăsat-o să supraviețuiască pînă cînd buzele de asfalt ale magistralei Nord-Sud au ajuns pe malul ei. Și atunci, într-o seară, o mișcare suspectă de oameni și mașini se făcu simțită. Puternice generatoare de curent au fost împinse pe gunoaiele stratificate și în clipa în care uriașe fascicole de lumină au inundat valea, sute de buldozere, caterpilare și escavatoare s-au năpustit asupra ei. Atacul mașinilor rutiere care se mișcau încet în lumina reflectoarelor, sugera ofensiva unor care blindate împotriva unui dușman, bine ascuns și perfid. Clipă de clipă, lumea oarbă a smîrcurilor se retrăgea și sute de oameni au privit toată noaptea în tăcere acest fenomen dinamic și definitiv.

Zile și nopți apoi, a continuat agitația fantastică a mașinilor, în nori de lumină sau în pulberi grase și sufocante. Pămîntul începu să-și arate fața lui crudă, se supunea unei voințe de care era străin, părea el însuși grăbit să-și schimbe înfățișarea.

Am văzut odată mîna unui sculptor în cea dintîi clipă a creației. Din cîteva mișcări, mîna aceea a dat unei bucăți de pămînt galben, sugestia turburătoare a vieții, zămislea din haosul materiei reci, ochii, fruntea, buzele unui om. Și în clipa următoare nu mai aveam nici o îndoială : era chipul răzvrătit și zbuciumat al lui Horia. Miracolul a rămas ascuns în subconștientul meu și în nopțile în care priveam fenomenul din Valea Plîngerii, am deslușit cu aceeași emoție, chipul nou al acestor locuri Gemeau mașinile, dar eu vedeam mîinile omului scormonind pămîntul, prefăcîndu-l după voința sa, arzînd de dorul nesfîrșit și mistuitor după frumusețe și ordine. S-a profilat mai întîi noul traseu al magistralei, curgînd pe sub taluzul îmblînzit și îndreptîndu-se către ținta finală : calea spre Dunăre. Apoi s-a ivit albia noului lac care va încinge toată vasta întindere, alimentat de puternicile izvoare subpămîntene.

Au apărut alte mașini, mai mici, mai iuți și oamenii, oameni mulți, mai cu seamă tineri. Au ieșit din întreprinderi și instituții, de prin casele lor, cu sape, cu hîrlețe, cu tîrnăcoape, grăbiți să desăvîrșească lucrul, să se arate cu un ceas mai devreme chipul nou al acestei părți a orașului. Mă duceam după miezul nopții, călcam prin pulberile grase, întrebam, căutam pe cineva care să-mi spună ce va fi, cînd va fi, ce urmează să se întîmple ? Departe, orașul fremăta și-mi venea să strig, mă miram că nu vin aici două milioane de oameni, să fie martorii genezei uneia dintre cele mai întinse oaze de frumusețe, la numai zece minute de centrul Capitalei.

Am ajuns în mijlocul văii, pe o mică ridicătură unde era instalat statul-major al acestei operații. M-au întîmpinat oameni tăcuți, arși de soare și de vînt, șoferi, tehnicieni, ingineri, trecuți prin marile bătălii ale noului București. Și am aflat :

„S-au escavat în numai cîteva săptămîni 400.000 metri cubi de pămînt, din pămîntul ăsta puturos și putred. Am trasat noua cale a magistralei, asta a fost ținta noastră cea dintîi, dar ne găseam în Valea Plîngerii, și dumneata știi ce era Valea Plîngerii, să nu mai vorbim ! ? Magistrala trece pe-aici, uite colo blocurile din Balta Albă, dincolo Giurgiului și Olteniței, orașe noi, cu sute de mii de locuitori. Am început într-o noapte și acum nu mai recunoști nimic. Facem lacul de-a lungul văii, pe o sută de hectare întindem o pătură de pămînt vegetal, curat, sănătos, limpezim lumea asta și pe urmă plecăm. Facem magistrala și aleile de centură și plecăm. Au să vie alții. Colo sus, dincolo de Pisc, se va construi centrul de televiziune, unul din cele mai importante și mai mari edificii ale Capitalei, menționat printre numeroasele obiective social-culturale în Raportul C.C. la cel de al nouălea Congres al Partidului Comunist Român. Împrejur, o vastă zonă verde în care intră și valea asta. Ușoarele accidente de nivel, pe care anume le-am lăsat, vor da ansamblului o înfățișare neobișnuită pentru un oraș de cîmp. Să vii aici după trei ani și să te gîndești la noi, la nopțile cînd am lucrat la lumina reflectoarelor, cînd mii de locuitori au venit să ne ajute. Pînă la 19 iulie, pînă în ziua Congresului n-o să crească aici nici pădurea, nici florile, dar noi am vrut, și vom izbuti ca pînă în ziua aceea totul să fie gata, să nu fi rămas nici o urmă din urîțenia veche".

M-am urcat din nou pe taluzul înalt și împreună cu alte sute de oameni am privit multă vreme mișcarea grăbită a mașinilor, șuvița de apă limpede care începea să-și facă loc în albia cea nouă, patul magistralei arcuind ușor către noile blocuri care o așteaptă cu frunțile lor albe, cu miile lor de ochi. Ca în „fata morgana", văzduhul încins făcea să tremure deasupra pămîntului virgin, liniile, culorile, sunetele vieții care se naște aici.

Și mi-am adus aminte de mîinile sculptorului, de mîinile acelea mari, încărcate de energie, care au apucat bucata de pămînt galben și i-au dat într-o clipă căldura și miracolul vieții.

Detaliu arhitectonic pe magistrala Nord-Sud
În fotografia de sus : *Cartierul Balta Albă văzut din Turnul parașutiștilor*
Foto : FLORENTIN OIȚĂ

POLITEHNICA

de TITA CHIPER

Orașul se prelungește necontenit, înaintarea spre capăt se face printre cvartale de blocuri noi, teritorii de alb și sticlă. Și adresa bănuită cîndva „la margine", aproape în afara orașului, se dovedește a fi în vecinătatea unor locuințe suple, cartierul Militari, și între Bulevardul Armata Poporului, Splaiul Dîmboviței, Șoseua Grozăvești.

Aici s-a început, de mai puțin de o lună, construcția Institutului Politehnic „Gheorghe Gheorghiu-Dej" din București.

Mișcîndu-se în spațiul intrat în stăpînirea șantierului, utilajele, escavatorul, buldozerele și oamenii care jalonează terenul, stabilind hotare și trasînd viitoarele căi de acces, se profilează sub un cer specific tuturor începuturilor de construcție.

„Obiectivul cel mai important, asupra căruia se va concentra în această perioadă o mare parte din eforturile de investiții destinate învățămîntului — se spune în Proiectul de Directive ale Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român — va fi construcția Institutului Politehnic București". În aceeași ordine cifrele Directivelor precizează că între 1966—1970 se vor aloca pentru dezvoltarea bazei materiale a învățămîntului circa 3,5 miliarde lei din care 40 la sută pentru învățămîntul superior.

La fața locului, deocamdată, nu e decît un cîmp vast. Va fi, nu peste mult, un parc pe două nivele de teren, de vreo șapte ori mai mare decît Cișmigiul, și în acest cadru cele 12 facultăți (214.000 metri pătrați de suprafață construită) își vor desfășura cursurile, frecventate, la zi, de peste 10.000 de studenți. Numai în aula mare, din corpul central, sînt prevăzute 1500 de locuri. Zece mii de tineri își vor alege meseria de inginer, pregătindu-se pentru vreo 50 de specialități, îndrumați de mai bine de 1000 de cadre didactice.

Sînt 151 de ani de cînd Gheorghe Asachi „întîia oară a paradosit în limba română un curs de matematică teoretică și aplicație practică de geodezie și arhitectură". Atît de în firea lucrurilor acum, nelipsită din cotidian, fizica pare de o tinerețe neașteptată, la gîndul că nici un secol și jumătate în urmă (anii îi socotim de azi, aflînd că în etapa a II-a de dezvoltare Institutul Politehnic București va fi înzestrat cu un reactor atomic propriu), abia primea drept de cetate la noi, și Constantin Vardallah, profesor la Academia bucureșteană, editînd manualul de „Fizică experimentală" spunea în prefață că „fizica este sau matematică sau experimentală", cea din urmă ocupîndu-se „cu fenomenele și experiența". Discipline azi separate, detaliate pînă la rafinament, încăpeau, în clipa de clitorie, în strădaniile singulare, privite cu neîncredere, ciudățenii, ale cîte unui om întrezărind perspective.

Neliniștitul Asachi e doctor în filozofie și deopotrivă are diplomă de inginer și arhitect (clădea la Iași acum 160 de ani casa unei principese Sturdza-Păstrăvanu), ia lecții de artă poetică și copiază tablouri, în Italia, la Vatican, întemeiază o fabrică de hîrtie lîngă Piatra Neamț și întîiul număr de gazetă „Albina românească", tălmăcește libretul operei „Norma" de Bellini și propune deschiderea unei clase de inginerie și hotărnicie în limba română pe lîngă școala domnească din Iași, unde cursurile se țineau în grecește.

„Daniil cel trist și mic" din „Epigonii", căruia și Negruzzi îi făcea un melancolic portret, poetul Daniil Scavinski urmează cursul de inginerie al lui Asachi, stabilind astfel o legătură între tehnică și literatură, ce n-ar trebui să ne mai mire azi. Încă fermecătorul Ghica, bacalaureat în litere și științele matematice la Paris și inginer de mine la 1840, întors în țară are dorința să lucreze ca inginer la minele de sare sau ca profesor și ajunge chiar profesor de geologie și mineralogie și mai tîrziu de economie politică la Academia Mihăileană din Iași. Păstrate în cărți, figurile lor arată trăsături aspre, cea a lui Asachi e înconjurată de părul alb ca de o incandescență, ochii au severitatea iscoditoare a cărturarului rinascentist pasionat de sinteza culturii. Un precursor din galeria marilor universitari bucureșteni, Dim. Negreanu (1858—1908), profesor de gravitate, căldură și electricitate, viguros ca un țăran de munte, se uită pe sub sprîncene codate cu expresia unui Creangă ajuns în știință. Privindu-i, e deopotrivă respectul față de tradiție, care te încearcă și, totodată, cel datorat marilor bărbați patrioți străduindu-se într-o vreme vitregă **să facă *totul***, pe un teren necercetat și larg, înțelenit, de aceea poate figurile intemeietorilor sînt aspre, — sau, măcar, **să înceapă totul**, în egală măsură în știință și tehnică și în arte, pentru ridicarea țării. Sau **să apere *totul*** ; Gheorghe Lazăr luptă alături de Tudor Vladimirescu, calculînd cu știință inginerească fortificații pentru panduri, el, venit de peste munți, din Ardeal, să împărtășească tinerimii Bucureștilor alături de logică și filozofie, „aritmetica matematică" și „trigonometria cea dreaptă".

La numai două decenii de la Eliberare, pentru marile perspective ale țării școlile au devenit neîncăpătoare, știința cucerește vertiginos terenul, creșterea învățămîntului tehnic începută în veacul trecut de cîțiva oameni luminați, pe mesele cărora calculul matematic se învecina cu libretul de operă, superbă dar naivă, de fapt, încercare de răspîndire a luminii pe toate căile, dintr-o dată, această creștere este astăzi sarcina întregului popor. „Știința, care stă la baza construcției socialismului, — s-a spus în Raportul Comitetului Central la cel de al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român — trebuie să-și aducă contribuția tot mai activă la întărirea continuă a forței economice a patriei, la dezvoltarea întregii societăți". Marele plan al țării, Proiectul de Directive, privește dezvoltarea învățămîntului cu aceeași rigoare, cu care, în cifre și comparații, stabilește sporuri de oțel și petrol, de energie electrică și pîine, de construcții de locuințe și mașini.

Într-o clipă unică, Institutul Politehnic, de unde au pornit în anii noștri inginerii marilor edificii, își trăiește propriul șantier, unul din șirul neîntrerupt care schimbă tot mai mult priveliștea țării. Pe terenul dintre șoseaua Grozăvești, Splaiul Dîmboviței, Bulevardul Armata Poporului și cartierul Militari, inginerii — ei înșiși cîndva absolvenți ai Institutului — vor înălța clădirea nouă pentru viitorii, întîi studenți, apoi tovarăși de muncă la ridicarea României socialiste pe mai înalte trepte.

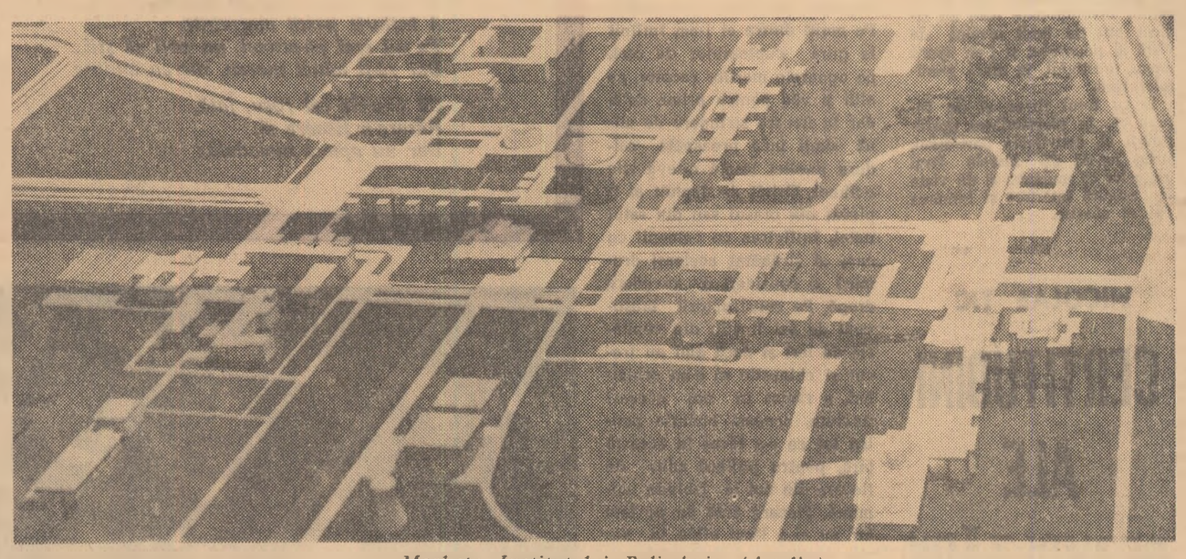

Macheta Institutului Politehnic (detaliu)

● CONSTANTIN NISIPEANU

Beți lumină!

Din cuvintele ce și-au înălțat flăcările
în negura vremurilor, ca pe o torță,
ca să-i lumineze în luptă pe cei mulți,
pe cei flămînzi și desculți, a țîșnit
ca dintr-un vulcan în plină erupție,
izvorul de lumină ce ne-a inundat visele.

Din acest izvor mi-am umplut ca și voi
un pahar, și acum ridic paharul de lumină
în sănătatea voastră, tovarăși !

Beți, această lumină e ca un vin bun ;
dacă ai gustat o dată nu te mai saturi,
umpli pahar după pahar și, îmbătat de lumină,
te apropii de sufletul oamenilor
cu fruntea parcă mai înaltă
și-ți deschizi inima
cum ai deschide o carte
în fața celui însetat de cultură,
cum ai deschide ușa unei case
în care cel năpăstuit de furtună
e așteptat cu masa pusă
și cu patul proaspăt așternut.

Umpleți-vă, oameni buni, paharele
și beți lumină din izvorul comunismului !
Înflăcărata băutură înaripează gîndurile
și, însuflețite, încep să zboare în stoluri
spre acele regiuni ale pămîntului
încremenite în noaptea istoriei,
ca să le inunde cu lumină.

Beți, oameni buni ; acest pahar de lumină
îl ridic pentru cinstirea eroilor
ce și-au dăruit cu generozitate libertatea
și viața ca să facă să se aprindă
cea mai strălucitoare lumină, comunismul !

AFIRMAREA MULTILATERALĂ A PERSONALITĂŢII UMANE

de GEORGE-RADU CHIROVICI

Trăim zile de o deosebită însemnătate, zile încărcate de emoţia hotărîrilor istorice ce vor fi adoptate de către Congresul partidului. Documentele celui mai înalt for comunist constituie lumini directoare pentru viaţa societăţii noastre şi pentru viaţa fiecăruia dintre noi. Din orice rînd răzbate profunda înţelepciune a conducătorului iubit, Partidul Comunist Român, care, transformînd din temelii o ţară, o călăuzeşte cu fermitate şi grijă spre un viitor mai fericit.

Citesc aceste importante documente aşa cum citesc şi recitesc articolul 13 al proiectului de Constituţie şi de fiecare dată înaintea senzaţia că am în faţă un poem, un text literar sau filozofic de o copleşitoare vibraţie umanistă. Faptul că un document de stat înscrie în rîndurile sale cuvintele „libertatea şi demnitatea omului", „personalitatea umană" mi se pare a fi triumful unui popor, al unei istorii, al unei epoci. „În Republica Socialistă România, întreaga activitate de stat are drept scop dezvoltarea orînduirii socialiste, creşterea continuă a bunăstării materiale şi culturale a poporului, asigurarea libertăţii şi demnităţii omului, afirmarea multilaterală a personalităţii umane".

Am simţit acut adevărul acestor gînduri în scurtul răstimp pe care l-am petrecut printre constructorii de autocamioane din Braşov. În oraşul maşinilor „Carpaţi", al brazilor şi al tractoarelor am cunoscut oameni a căror biografie este biografia unei clase, al căror prezent este prezentul clasei muncitoare ; oameni cărora socialismul le-a îngăduit să atingă zonele cele mai elevate ale condiţiei umane, schimbîndu-le un destin sau împlinindu-l ; oameni a căror viaţă înseamnă afirmarea multilaterală a personalităţii umane în socialism.

IN SERVICIUL METALURG-ŞEF

Femeia la biroul căreia stau se numeşte Estera Moldovan. Ochi mari, limpezi, aproape nemişcaţi. Mîini fine, nervoase, agitîndu-se permanent.

— Ce citiţi ?

— Bineînţeles, literatură tehnică, bineînţeles, literatură... literatură.

— Ce anume ?

Scoate din sertarul biroului o foaie de hîrtie : „Cărţi citite în 1965". Notez : 35 de titluri, printre care : *Les fleurs du mal*, *Răscoala*, *Ion*, trei romane de Sinclair Lewis, *Anotimpurile* lui Tudoran, *The garin death ray*...

— Citiţi franţuzeşte şi englezeşte ?

— Da. Fac şi traduceri din revistele de specialitate.

Nu ştiu de ce, întreb:

— Vă place muzica?

Rîde :

— E „mon violon d'Ingres"...

— Ce anume ?

— Bach.

...In 1942, cînd s-a angajat la „Astra" (astăzi „Steagul roşu") ca muncitoare, Estera Moldovan avea patru clase primare.

— Viaţa mea a fost marcată de două prezenţe. Prima este mama. Cum să vă vorbesc de ea? Este cel mai bun şi mai înţelept om din lume. Ştiu că aproape fiecare om crede asta despre mama lui, dar, cum să vă explic, mama mea chiar aşa este.

Estera Moldovan încearcă uşoara jenă a omului care vorbeşte cu un necunoscut despre lucrurile sale cele mai intime, gîndurile care se recapitulează numai pentru sine.

— A doua mare prezenţă din viaţa mea este partidul. Îi datorez totul. Sînt membră de partid doar din 1959 dar am simţit întotdeauna mîna lui ocrotitoare pe umărul meu.

— Cum se lucra la „Astra" în 1942 ?

— Groaznic. Producţie de război, conducere militară, foame... ce să mai spun. Pînă în '45 am lucrat la strung. Din 1945 pînă în '49 am lucrat la vopsitoria de vagoane. Primii ani era foarte rău, lucram sub cerul liber, iarna şi vara. Războiul se terminase, răsuflam uşuraţi şi partidul ne-a chemat să construim. Munceam altfel. Atunci se naştea în conştiinţa noastră gîndul că munca nu este doar mijlocul prin care îţi cîştigi existenţa, că este şi altceva.

Îmi aduc aminte de o seară cînd am plecat cu echipa noastră artistică într-un sat. În autobuz era zgomot, fetele, băieţii rîdeau, cîntau, era minunat.

— Cunosc atmosfera. Şi eu am făcut parte dintr-o echipă artistică în '47—'48.

— Atunci ştiţi. Ei, în autobuz, odată, m-am gîndit la asta, a fost ca o revelaţie. Cum să vă explic ? Exterior eu ştiam că nu muncesc numai pentru mine. Adică nu exterior, eram convinsă... E greu...

— Nu simţeaţi asta ca pe un adevăr *intim*.

— Exact. In autobuz m-am gîndit, cum ziceam, şi am avut revelaţia asta: eu nu muncesc ca să muncesc, eu sînt o parte dintr-o clasă victorioasă, clasa aceasta are nevoie de mine *cu tot ce am eu mai bun*. Am început să învăţ. Pe vremea aceea se puteau da două clase într-un an. Am dat şi nişte diferenţe şi în 1948 am intrat la seral în clasa a VIII-a.

— Era greu?

— Dumneavoastră ce credeţi? Era foarte greu, mai ales la început. Pe urmă a mai mers. În 1951 am terminat, mi-am dat maturitatea.

Din '51 pînă în '56 am fost studentă la Institutul Politehnic. La zi. La terminare, m-am întors în uzină ca inginer. Se schimbase foarte mult uzina... Din '54 se fabricau autocamioane. Condiţiile de lucru se schimbaseră, se construiseră hale noi, cele vechi se schimbaseră. Era foarte frumos.

(„Steagul roşu" pare o uzină-sucursală a unor sere. În zgomotul maşinilor unelte, al bancurilor de probă, al comenzilor, în uruitul macaralelor, deci cînd timpanele îţi sînt supuse unui tir neîntrerupt, ochii se odihnesc pe straturile de flori care literalmente au invadat peisajul, pe aleile cu plantaţii tăiate de curînd, pe vazele care există — mi se pare — chiar în fiecare atelier).

— Vă gîndiţi la flori?

— Prea puţin; mă gîndesc la maşinile pe care le avem, la posibilităţile tehnologice, mă gîndesc la producţie, la oameni.

— Deci, în '56...

— In '56 m-am întors în uzină. Am lucrat ca inginer stagiar la miezuire. După un an am trecut ca tehnolog principal în serviciul metalurg-şef. Acum sînt inginer principal metalurg.

— Care este principala dumneavoastră preocupare în producţie ?

— Abordaţi subiectul meu preferat. Este nemulţumirea că mai găsesc oameni în capul cărora problema cantităţii vine în contradicţie cu aceea a calităţii. Noi dăm produse la nivelul tehnicii mondiale. Într-un autocamion există o sumedenie de repere. Dacă *unul singur* nu este lucrat cumsecade, deci dacă *un singur* muncitor a avut *un singur* moment de neatenţie, întregul camion, rezultatul muncii atîtor mii de oameni, stă sub semnul întrebării.

— Rezolvarea?

— Două căi: prima este aceea a necontenitei ridicări a calificării oamenilor şi a nivelului conştiinţei. A doua, influenţarea, pe toate căile, a factorilor responsabili (şefi de echipă, maiştri, ingineri) în sensul respectării instrucţiunilor elaborate de corpul de tehnologi. Tehnologia recomandată să fie respectată cu stricteţe. Tehnica nouă înseamnă *ordine*.

Inginera rămîne o clipă pe gînduri. Schimb discuţia.

— Cum arată o zi obişnuită a dumneavoastră ?

— N-am două zile la fel.

— Totuşi...

— Un portret-robot ?

— Dacă vreţi.

— Bine. A, am să vă descriu o zi obişnuită şi pe urmă o zi cum aş vrea eu.

— Perfect.

— Mă scol la 6. Toaleta, micul dejun, pe urmă merg 15 minute pe jos. La 7 sînt la uzină. Din două în două zile avem şedinţă operativă. Apoi trec prin ateliere, rezolv problemele curente. In birou, cercetăm tehnologii noi, fac traduceri tehnice. Sînt responsabila comisiei de femei pe uzină, am şi aici destule probleme de rezolvat. Ziua de muncă trece cît ai clipi.

Apoi, acasă; fac tîrguielile, gătesc. Vine seara. Din cînd în cînd, un spectacol. Lectură, obligatoriu în fiecare seară. Am un pick-up şi nişte discuri bune. A, nu v-am vorbit despre ultima mea pasiune: filatelia.

— Strîngeţi timbre? Asta e o pasiune a copiilor şi a pensionarilor. Şi a specialiştilor.

— In general, aşa e, dar uite că mai sînt şi excepţii. Cred că e vorba de o compensaţie: mie îmi place foarte mult să călătoresc şi strîngînd timbre...

— Şi cum ar fi ziua aşa cum o doriţi ?

Estera Moldovan se gîndeşte. După un timp, rîzînd :

— Tot aşa!

UN VAS CU PINZE

Îl cheamă Robert Silbernagel, are o figură caldă, deschisă, vorbeşte domol.

— Am 38 de ani, am văzut multe. Lucrul pe care îl ştiu cel mai bine este că munca e o chestiune politică. Fiecare piesă este o acţiune politică. Noi facem camioane şi eu aş vrea să fie cele mai bune camioane din lume. Avem o grămadă de probleme tehnice şi eu sînt rectificator, nu toate sînt de competenţa mea. Dar nu pot să trec pe lîngă un lucru care este aşa cum este şi eu simt că ar putea fi mai bun. Uite, lucrez la o maşină care unifică trei operaţii asupra unui reper. Cînd o să fie gata, realizăm 12—15 minute economie la fiecare motor. Asta nu ţine de meseria mea.

Să-ţi dau alt exemplu: există o chestiune importantă în ceea ce priveşte autocamionul în ansamblu, problema uzurii premature a anumitor piese de la motor. Principale sînt trei: arborele cotit, pinionul cu rame şi pinionul delco. Astea trei ne dau cea mai mare bătaie de cap. Durata de uzură e de 40—50.000 de km. adică foarte puţin. M-am sucit, m-am învîrtit, am consultat nişte soluţii aplicate în alte ţări şi m-am gîndit la un procedeu termic prin înaltă frecvenţă. N-a dat rezultat. Atunci, împreună cu inginerul Mircea Boghici am pus la punct un procedeu termochimic, nitrurarea moale. Se aplică integral la axa cu came şi acum procedeul se extinde şi la pinionul delco.

Mă întrebi de unde am pasiunea asta pentru toate meseriile? Eu am tehnica în sînge. Sînt rectificator dar ştiu şi mecanică, şi lăcătuşerie, şi strungărie, şi... tot. În '46 am terminat liceul industrial, am intrat acolo la 12 ani. Eram mic de statură, nici n-ajungeam la banc şi aveam o lădiţă de zahăr „Bod", o puneam jos şi mă urcam pe ea. De la 12 ani am în mînă pila şi bonfaierul. Astăzi, un muncitor care lucrează cu un strung electronic nu are nevoie de pilă, dar pila îţi dă îndemînarea, te împrieteneşte cu metalul, ea este baza. Uită-te la ofiţerii de marină. Pe naveie lor motorul Diesel e stăpîn dar ia întreabă-i cîtă şcoală au făcut pe vasele cu pînze, cum au făcut bătături la parîme. Ce nevoie ar avea? Că doar nu pe vasele cu pînze navighezi. Au nevoie, acolo se învaţă, acolo le intră în sînge şi marea şi vasul. Unealta pe care o stăpîneşti cu mîna ta îţi dezvoltă un al şaselea simţ, un fel de reflexe pe care le aplici pe urmă oriunde.

Şi-ţi mai trebuie două lucruri: cultură generală şi simţ politic. Le spun la băieţi să citească şi într-o zi mă întreabă unul: „Lasă-mă, nea Robert, că merge raboteza şi fără „Marile speranţe" — văzuse filmul. Eu i-am spus: „Merge, mă, că ea merge şi la un prost şi la un deştept, da' merge mai bine la un deştept". Altfel îţi merge capul şi în meserie dacă el, *în general*, merge bine. Mă uit în secţie. Am băgat de seamă că despre cîte unu' care munceşte mai de Doamne-ajută, nu se poate să nu aud într-o zi sau că îşi bate nevasta sau că bea sau mai ştiu eu ce. De ce despre muncitorii buni n-aud lucruri de-astea? Vezi că se leagă toate una de alta? Şi simţul politic parcă îţi duce şi el mîna mai bine. Una e să lucezi fără să ai habar de ce o faci, alta e să munceşti ştiind că munca ta e o parte din viitorul unei ţări întregi.

„SINT MUNCITOR!"

Cu Carol Nagy, o plimbare pe o aleie a uzinelor.

— Mi s-a spus despre dumneavoastră că sînteţi o enciclopedie tehnică.

— Mai exagerează lumea, nu-i chiar aşa. Dar ştiu multe. De-aia lucrez la prototip. Noi sîntem staţia-pilot a uzinei, aici se scot „motoare ideale".

— Sînteţi tehnician ?

— Nu. *Sînt muncitor de categoria a VIII-a.*

Afirmaţia lui Carol Nagy sună ca o proclamaţie. In vocea lui simt mîndria că este „de-a VIII-a", cea mai înaltă categorie în care poate fi încadrat un muncitor.

— Care este lucrul care vă pasionează ?

— Ordinea şi disciplina.

(Afirmaţie pe care o făcuse şi ing. Moldovan : „Fără ordine nu se poate vorbi de tehnica nouă!" — îi spun).

— Are dreptate, perfectă dreptate. Domnule, eu am fost ordonat şi disciplinat şi la patron şi să nu fiu astăzi? Ce m-ar împiedica? Nu vedeţi cum e uzina asta? E şi un mecanism omenesc aici. Fiecare îşi cunoaşte locul, îşi cunoaşte treaba. Aşa şi trebie să fie.

Muncitorul Carol Nagy, membru al Comitetului Orăşenesc P.M.R.—Braşov, este preocupat într-o mare măsură de sfera de probleme pe care îmi permit s-o numesc „etica procesului de muncă".

Îi pun trei întrebări ca de „oracol" (caietele acolea în care...).

— Care credeţi că este cel mai important lucru în viaţă?

— Să fii mulţumit de tine.

— Ce-l învăţaţi pe băiatul dumneavoastră? (Aflasem că are un copil de 11 ani).

— Să iubească munca şi să fie cinstit.

— Care este cel mai mare defect al omului?

— Dorinţa de a trăi mai bine *cu orice preţ*. Să nu mă înţelegeţi greşit; toţi vrem să trăim mai bine, şi eu, şi dumneavoastră, şi ţara întreagă. Acesta este fundamentul politicii partidului. Vă rog să reţineţi acest *cu orice preţ*. Mă gîndesc la chiulangii, la cei care-şi tot schimbă locul de muncă, la cei fără calificare care vor un salariu mai mare oricum. Cînd mă izbesc de cîte unul din ăştia îmi ies din fire. *Orice ai face, să faci perfect.*

EI

(O vizită la biroul de personal al uzinei m-a pus în faţa unei statistici: numărul muncitorilor care au absolvit şcoala medie completîndu-şi studiile la liceul seral. Transcriu din carnet: 1959—1960: 55; 1960—61: 91 ; 1961—62: 139; 1962—63: 184; 1963—64 : 212, 1964—65 : 153. Deci, în anii şesenalului, 824 de muncitori şi-au dat examenul de maturitate. Cred că cifra întrece de zece ori numărul muncitorilor care şi-au dat bacalaureatul *în toată România* între cele două războaie mondiale. Acum, în 1965, şcoala medie are printre elevii ei 733 de muncitori de la uzinele „Steagul Roşu").

O casă terminată de curînd în cartierul — am uitat cum îi spune — al Braşovului. Gazdele : Sevasta şi Virgil Predoiu. Sînt cu cîteva ore înaintea examenului de — şi asta am uitat — şi nu-şi găsesc locul de emoţie.

— Sînteţi colegi de grupă?

— Da. (De fapt, la fiecare întrebare primesc două răspunsuri, unul al soţului, altul al soţiei, bineînţeles, aceleşi).

— Colegi de facultate, de an, de grupă... şi de bancă.

— În ce an ?

— Anul II la Construcţii de maşini.

— V-aţi căsătorit de mult ?

— De un an, eram în anul I.

— Ce v-a determinat să vă înscrieţi la facultate ?

— Nemulţumirea. Vrem să ştim tot ce putem şti şi să realizăm tot ce putem realiza.

— Imi arătaţi şi mie carnetele de note?

Le arătă ca nişte copii, mîndri: 9, 10, 10, 10, 9, 10, 9, 8, 7, 10, 10...

— E greu?

— Foarte greu.

— În primul rînd pentru că nu e plăcut să stai în casă cînd toţi se duc la strand.

— Şi pe urmă?

Se consultă din ochi.

— Cam atît.

Eu, vag perfid:

— Văd, după note, că aveţi noroc la examene.

— Nu există noroc. Ştii sau nu ştii, atît. Sevasta Predoiu a ridicat chiar tonul, a indignat-o insinuarea. Să vă dau un exemplu. Anul trecut am stat în spital trei săptămîni dar tot m-am pregătit pentru examene. Aveam 30 de subiecte, 29 le ştiam, unul. nu. Trag biletul, subiectul pe care nu-l ştiam, în frunte. Ei, nu că nu-l ştiam chiar de loc, ceva, ceva tot ştiam. Am zis, am tăcut, pe celelalte două le-am tratat perfect. Am luat 8.

— Vă certaţi des?

— Niciodată. Niciodată. El. Ea. Amîndoi sîntem un singur om. Munca, aceeaşi muncă, face din noi un singur om.

Interlocutorii mei sînt proiectanţi la Uzinele „Steagul roşu" şi studenţi „la seral". Pentru încă 4 ani, viaţa lor înseamnă 8 ore de muncă şi 4 ore de studiu în fiecare zi. Sînt fericiţi.

Anii noştri înseamnă, în primul rînd, deplina descătuşare a omului, dezlănţuirea energiilor creatoare ale unui popor întreg. Munca a încetat să fie un chin sau o corvoadă, munca este sensul vieţii. Pentru interlocutorii mei, pentru tovarăşii lor de muncă, pentru noi toţi destinul unui popor şi destinul fiecărui om sînt unul şi acelaşi lucru. Incă un semn, unul esenţial, al marilor prefaceri întîmplate în Romînia sub conducerea Partidului Comunist. Aici, între Carpaţi şi Dunăre, un popor construieşte fericirea: fericirea tuturor şi fericirea fiecărui om în parte, adică, pentru noi toţi, unul şi acelaşi lucru.

Socialismul este triumful personalităţii umane.

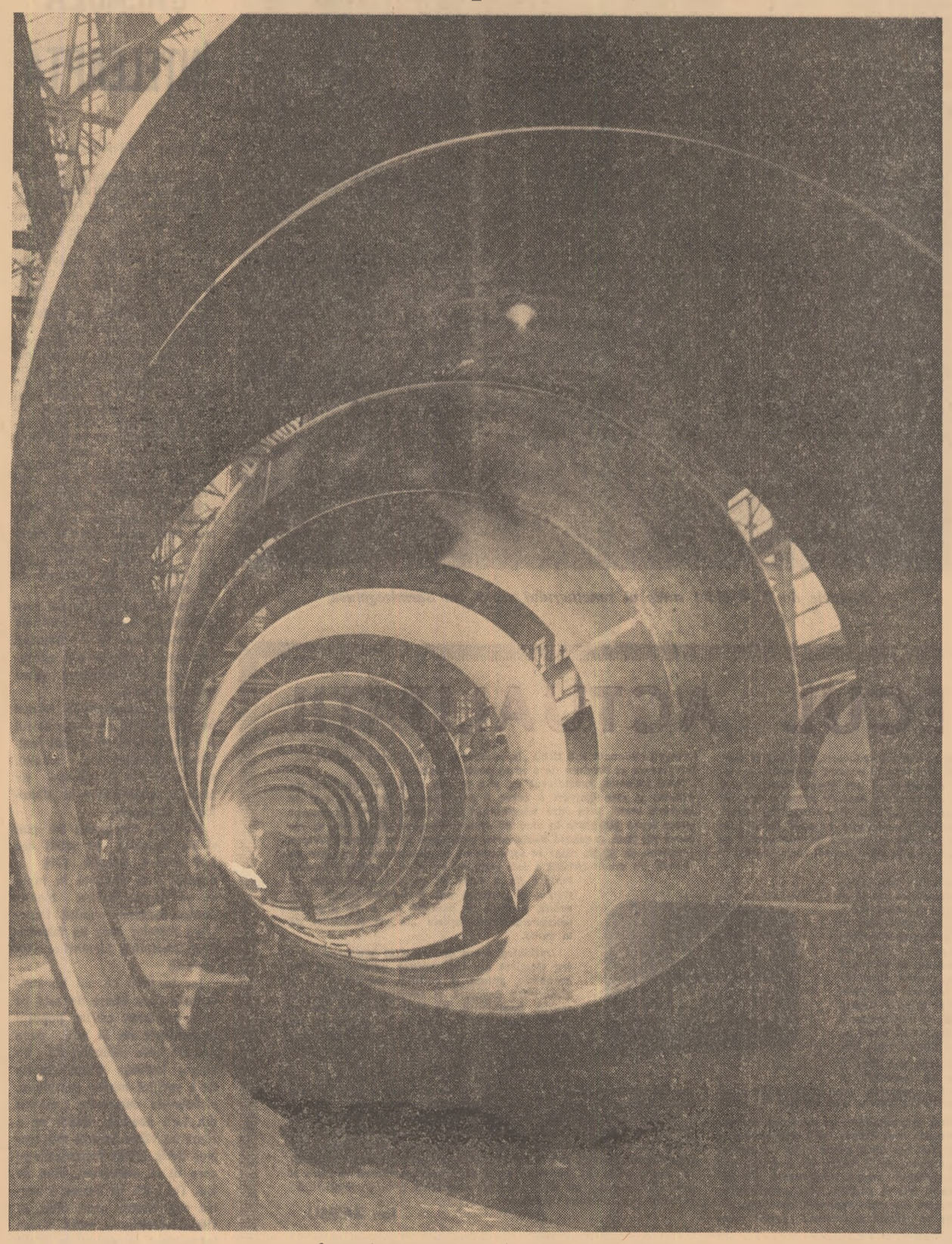

În secţia cazangerie a Uzinelor Griviţa Roşie

REALIZĂRI ŞI PERSPECTIVE

de VLADIMIR STREINU

Deosebit cu totul de ceea ce cunoaştem din trecut, deosebit mai cu seamă faţă de acel culturalism administrativ sterp, tolerat pe o margine a vieţii de stat, momentul cultural contemporan, adus prin socialism în centrul dezbaterilor publice, e un eveniment mereu actual. Concepţia nouă, dinamică şi impunător organicistă, a făcut din cultură un sector de producţie naţională tot atît de animat ca sectoarele economice. Nevoia de artă e privită ca nevoia de pîine. Cu aceeaşi energie, cu care se forează pămîntul patriei în căutarea bogăţiilor subterane, spiritul carpato-dunărean devine zi cu zi, sub îndrumarea patriotică a partidului, minereul pe care oamenii de cultură sînt îndemnaţi şi puşi în situaţia de a-l obţine prin metode extractile proprii. Producătorul de artă s-a văzut astfel promovat dintr-odată în rîndul făuritorilor de istorie.

Acestei politici active a culturii, căreia artiştii îi răspund direct, i s-a răspuns în al doilea rînd sub forma unui mare interes public faţă de producţia lor. E un rezultat încă uimitor pentru cine a trăit indiferenţa generală de acum cîteva decenii, care însingura pe creatori, şi trăieşte azi fenomenul de solicitudine, de participare obştească la actul de creaţie. Deşi fapt nou în istoria culturii noastre, favoarea publică, de care este înconjurată activitatea artistică, nu e singura de semnalat ; de asemenea surprinzătoare se dovedeşte direcţia selectivă pe care se mişcă ea. Căci, dacă în preajma librăriilor s-a ajuns la instalarea unor posturi fixe de pîndă pentru cărţi tipărite totuşi în zeci de mii de exemplare, dacă expoziţiile de artă plastică au putut stîrni controverse, care au umplut căminuri particulare ca şi localuri publice, dacă sălile de concert sînt cercetate de fideli tot mai numeroşi, interesul de cultură al noii societăţi romîneşti se manifestă infailibil în privinţa valorii artistice. Nici un creator contemporan, cu o problematică proprie, cu o viziune nouă, cu puterea de a colora personal momentul istoric, nu a rămas neselectat de marele public.

Actul cultural a căpătat astfel, în zilele noastre, o rezonanţă socială, care încarcă de răspundere pe creatori. De aici — necesitatea dezbaterilor publice asupra problemelor artistice, de aci — necesitatea convorbirilor dintre oamenii de stat şi oamenii de cultură, îndrumarea creaţiei spirituale devenind astfel opera lor comună. Cînd, la o astfel de consfătuire, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a spus : „Alături de scriitori, artişti plastici, compozitori, arhitecţi, oameni de teatru şi cinematografie, critici, cu o îndelungată experienţă de creaţie, se constată un puternic aflux de forţe tinere. Au apărut numeroase nume noi, talente valoroase, cu frumoase perspective de creaţie. Împreună cu cei vîrstnici, tînăra generaţie cu elanul ei creator este dornică de a da expresie artistică vieţii noi a poporului nostru ; ea merită să fie stimulată şi ajutată pentru a merge mai departe pe linia marilor înaintaşi" sau „...dintotdeauna arta s-a dezvoltat în lupta dintre nou şi vechi", asemenea afirmaţii, prin orientarea lor la forme noi de cultură, exprimă dorinţa de progres a creatorilor înşişi.

Numai ruginituri fără nici un viitor, sau cu unul fatal, ar putea privi chiondoriş la sforţările novatoare ale tinerilor. Dacă e, aşadar, să desprindem cea dintîi linie de mişcare a culturii contemporane, această linie duce la încurajarea formelor noi de cultură. Nu este inovaţie componentă primă a spiritului revoluţionar ? În artă, niciodată repetiţia nu s-a dovedit creatoare. Michelangelo n-a repetat pe Phidias şi, la noi, Arghezi nu repetă pe Eminescu. De la „marii înaintaşi", tînăra generaţie are în adevăr de învăţat ; ea va învăţa însă ceea ce a învăţat şi Michelangelo de la Phidias şi Arghezi de la Eminescu : felul acestor înaintaşi de a fi fost noi la timpul lor. De-a lungul timpurilor, cei mai buni oameni de cultură şi artă au exprimat realitatea vremii lor, fiind de partea poporului, pe care l-au ajutat şi însufleţit în lupta pentru o viaţă mai bună, pentru progres social. Intregul nostru popor că o înaltă apreciere operelor valoroase ale lui Eminescu, Caragiale, Alecsandri, Bolintineanu, Coşbuc, Sadoveanu, Rebreanu, Goga, Grigorescu, Enescu, Brâncuşi şi alţii, care constituie nu numai o bogăţie a culturii noastre naţionale, dar au devenit şi un bun al culturii universale contribuind la ridicarea prestigiului patriei peste hotare.

Înţe îndemnul la inovaţie şi, concomitent, cultivarea tradiţiei, tînăra generaţie nu poate găsi nici o nepotrivire. Cu amintirea creatorilor din trecut, creatorului tînăr de azi i se recomandă nu să imite pe Eminescu sau pe Brâncuşi, în particularităţile lor artistice, ci să fie ca ei purtători al unui mesaj artistic propriu. Cine, dintre tineri va vrea să fie „eminescian" sau „brâncuşian" va reuşi, desigur, dar factor de cultură nu va fi decît acela care va compulsa, ca Eminescu şi Brâncuşi la vremea lor, o formulă nouă de artă. Linia principală de mişcare a culturii noastre contemporane indică astfel, chiar trecînd prin însăşi opera înaintaşilor, spiritul de inovaţie.

Cu acelaşi sens, culturile străine, de la reprezentanţii lor clasici pînă la cei mai „dificili" dintre moderni, stau azi la libera dispoziţie atît a creatorilor cît şi a consumatorilor. Ca să ne referim numai la literatură, după cum se ştie, au fost traduse în ţara noastră cele mai de seamă opere literare universale, s-au dezvoltat legăturile oamenilor noştri de artă cu confraţii mai tuturor ţărilor (chiar deosebite prin regim politic) şi se continuă un viu schimb de valori, s-a făcut şi se face, cu alte cuvinte, totul pentru ca actul de cultură să înflorească din opţiunea liberă a creatorului şi a consumatorului de artă. De altfel, cînd se promovează statal interesul pentru arta inovatoare şi deopotrivă pentru vechile tradiţii, cînd se dă publicului amator de forme artistice variate accesul deplin la cultura universală, cînd se pun în dezbatere publică toate problemele creaţiei culturale, această politică deschisă nu e însăşi politica libertăţii în cultură ?

Misiunea criticii, formulată de tovarăşul Nicolae Ceauşescu în Raportul C. C. al P.C.R. cu privire la activitatea partidului în perioada dintre Congresul al VIII-lea şi Congresul al IX-lea al P. C. R. — sună de aceea memorabil :

„Pentru dezvoltarea continuă a artei şi culturii din patria noastră este necesară dezbaterea principială, liberă, la care să participe toţi oamenii de artă, a problemelor de creaţie, de teoria şi istoria artei, pe baza concepţiei noastre despre lume şi societate.

Critica literară trebuie să analizeze principial activitatea de creaţie, fără pretenţia de a da soluţii obligatorii cu privire la forma şi stilul lucrărilor artistice, să ia poziţie faţă de manifestările negative şi să promoveze operele care exprimă realităţile şi ideile înaintate ale societăţii noastre. Totodată, ea trebuie să contribuie la educarea estetică a oamenilor muncii, la formarea gustului public".

Tinereţe, inovaţie, libertate şi participare spontană a spiritului public la selectarea valorilor, acestea sînt liniile de mişcare ale culturii noastre actuale.

ROMÂNIA pămînt de civilizație și sinteză

Una din cuceririle cu cele mai multe consecințe dobîndite de poporul nostru sub conducerea Partidului Comunist Român este noua sa conștiință de sine în care se îmbină sentimentul operei de măreață construcție socialistă a prezentului, cu mîndria cumpănită dar fermă a tradițiilor sale istorice și spirituale. Între aceste două componente există o legătură indisolubilă și un continuu raport de reciprocitate. Conștiința de sine a unui popor — echivalentul anticului „cunoaște-te pe tine însuți" — are la temelie cunoașterea adîncă a tot ceea ce i-a lăsat generațiile care s-au succedat veacuri și milenii pe locul unde se află. Trecutul devine dimensiune a prezentului atunci cînd susține, ca o armătură de oțel, conștiința, aspirațiile și avînturile contemporaneității. Dar modul în care se desfășoară acest proces de cunoaștere și integrare a trecutului în prezent, perspectiva ce o dobîndim asupră-i, mijloacele de care dispunem spre a-l cerceta, sînt tot atîtea elemente ale prezentului.

În anii puterii populare un imens efort de documentare și de explicare științifică, pe temelia concepției marxist-leniniste, a îmbrățișat întreaga istorie a patriei, de la primele mărturii ale viețuirii omului pe acest pămînt și pînă la luptele eroice ale clasei muncitoare împotriva fascismului, pentru înfăptuirea insurecției armate de la 23 August 1944, prin care au fost hotărîte destinele contemporane ale poporului român. Acest efort a avut ca rezultat rezolvarea sau aprofundarea multor probleme socotite cîndva enigme de nedezlegat. Dar revoluția săvîrșită în anii noștri în studiul trecutului național trebuie căutată, mai mult chiar decît în datele noi ieșite la iveală, sau în aplicarea unor metode de cercetare și interpretare cu adevărat științifice, în **această nouă stare de spirit, rod al istoriei noastre prezente**, care ne permite să regăsim, în documente, adevăratele dimensiuni a ceea ce a fost cîndva prezența în lume a înaintașilor noștri. La sfîrșitul unei experiențe unice și după ce acumulase o cunoaștere a istoriei universale, ieșită din comun, Nicolae Iorga a formulat, în repetate rînduri, ideea că în munca de cercetare și înțelegere a dezvoltării societăților umane, istoria prezentă, aceea pe care o trăiește cercetătorul, luminează trecutul în aceeași măsură în care este explicată de el. Iată de ce nu este un paradox în afirmația că cei 21 de ani ai istoriei României socialiste au pus în lumină pentru înțelegerea trecutului nostru, un material mai prețios chiar decît mile de mărturii scrise ori nescrise date la iveală în această perioadă. Epoca noastră, epoca celei mai puternice afirmări creatoare a poporului român, începe să-și descopere, tot mai limpede, în mărturiile trecutului, sensul ei cel mai profund.

Am fost recent într-o călătorie prin țară spre a vedea cîteva șantiere și muzee arheologice și a face cunoștință cu oamenii care, într-un efort statornic și pasionat de fiecare zi, scot la suprafață și descifrează documentele ce se păstrează în pămînt ca într-o cronică nescrisă. Am auzit, la Oradea, la Cluj, la Suceava sau la Piatra Neamț, aceeași caracterizare a cercetărilor din ultimele decenii ca o „epocă de aur" a arheologiei românești. Am văzut cum, de sub aluviunile vremurilor, sapa arheologului scoate la iveală o imagine nouă a istoriei noastre și împlinește litera documentului cu prezența vie a înfăptuirilor muncii și geniului uman pe aceste locuri. O operă cu profunde implicații pentru perspectiva nouă de care vorbeam. Fiindcă esențialul în contactul cu aceste monumente și mărturii, în cea mai mare parte descoperite în ultimii cincisprezece ani, este posibilitatea de a ne întîlni, peste veacuri, cu aceia prin ale căror înfăptuiri de odinioară noi putem astăzi să stăm cu fruntea sus în mijlocul popoarelor de foarte veche cultură.

Treptele de lîngă zidul sudic al sanctuarului vechi din Sarmizegetusa

Urcam încet — alături de gazda și călăuza mea la Grădiște, candidatul în științe istorice Ion Horațiu Crișan — dealul pe care ajungi la cetățuia dacică de la Costești, una din construcțiile monumentale ale complexului de cetăți dacice din Munții Orăștiei. Explicațiile pe care le căpătam din timp în timp cu o savantă dozare (aveam să descopăr pe parcurs cîtă virtuozitate și poezie știa să topească într-însele acest contemporan al dacilor) îmi deschideau pe nesimțite porțile unei lumi care încă din antichitate intrase în legendă.

Cine nu a fost la Sarmizegetusa, cine nu a pus mîna pe imensele blocuri de piatră și nu a înconjurat zidurile fortificațiilor de odinioară nu va înțelege niciodată, din cuvinte sau fotografii, pentru ce a fost cu putință ca poporul dac să ocupe în istoria Europei antice și a civilizației epocii un loc pe care nici un alt popor european de dincolo de granițele lumii greco-romane nu l-a mai deținut. Nu va înțelege cum Burebista s-a putut amesteca în jocul de forțe politice din imperiul roman și de ce la Roma a fost înălțată așa de sus columna ce mărturisește sentimentele romanilor față de puterea politică și militară cu care fuseseră confruntați.

Din puternicile fortificații și din palatele de odinioară astăzi n-au mai rămas decît ruinele în jurul cărora parcă plutesc umbrele mîndre ale celor ce-și trimeteau solii să vorbească cu zeii față către față. Dar aceste ruine sînt atît de elocvente în monumentala lor mutenie, indescriptibilă, încît un mare specialist englez, fost director al Școlii arheologice engleze din Cairo, vizitîndu-le, mărturisea aceluiași însoțitor că șocul ce i l-a provocat vederea lor a fost mai mare decît la prima întîlnire cu monumentele Egiptului antic. „Nu, nu este o exagerare și nu o spun spre a vă măguli — a adăugat, citind gîndurile interlocutorului. Fără îndoială monumentele Egiptului sînt unice, dar gîndiți-vă că ele au fost clădite după mii de ani de viață de stat, în condițiile unei civilizații cu vechi tradiții, ale cărei secrete tehnice nu le știm nici azi. Pe cînd aceste cetăți dacice sînt opera unui popor ce abia ieșise din etapa comunei primitive. Ele sînt, de aceea, un fenomen mai uluitor decît piramidele și templele Egiptului". Auzite altundeva, aceste cuvinte ar putea stîrni o ușoară clătinare a capului. Aici însă, ele nu sînt decît comentariul sugestiv și exact al realității.

Ceea ce uimește pe vizitatorul capitalei dacice sînt mai ales două lucruri. În primul rînd, modul în care s-a aplicat aici principiul (rămas neschimbat în toată istoria descendenților acelora care au clădit Sarmizegetusa) că în apărarea de cotropitori pămîntul, natura trebuie să lupte alături de apărătorii săi. Nu numai zidurile incintelor, ci toate elementele firii se integrează în sistemul de apărare a inimii statului dac. Pentru ca să ajungi la Sarmizegetusa trebuie să parcurgi tot defileul apei Grădișteei, defileu care, la intrare, nu permite pentru vreo doi kilometri să se înainteze decît într-o coloană pe patru — maximum cinci rînduri. De o parte este apa și dealurile ce se ridică abrupt transformîndu-se repede în munte, de cealaltă alt versant, la fel de inaccesibil unei armate care ar fi vrut să se desfășoare. De sus însă ea putea fi pisată cu bolovani de piatră. Intrarea în defileu este străjuită de cetatea de la Costești unde se crede că era și reședința regilor daci, dar și locul de adunare al luptătorilor. De aici se poate vedea un om care vine pe drum de la 15 kilometri, valea fiind în raza de observație. Pe parcurs defileul era întărit cu puncte fortificate din loc în loc. O a doua cetate de pe vîrful dealului Blidarul zăgăzuia accesul spre Sarmizegetusa dinspre nord. În fundul acestui defileu, pe un deal îmbrățișat de cele două văi care alcătuesc apoi apa Grădișteei, se află Sarmizegetusa, înconjurată de munți ca de niște ziduri de cetate. Pe drumul cel mai scurt, pînă sus urci circa 40 de minute aproape piptiș. Singura posibilitate de atac rămînea dinspre răsărit și sud, unde munții dădeau siguranța (care s-a dovedit o eroare fatală) că orice atac din această parte este exclus. După ce parcurgi drumul pînă aici înțelegi de ce în primul război Traian a acceptat pacea oferită de Decebal deși era la sfîrșitul unei campanii aproape victorioase și de ce uriașul imperiu, un continent, a trebuit să ducă două războaie spre a supune un stat de atîtea ori mai mic.

Al doilea lucru care uimește este **tehnica**, aproape misterioasă, ce va fi prezidat la amenajarea cetăților dacice. Deși nu există nici un drum lesnicios pînă sus, totuși pînă acolo au fost cărate, de la zeci de kilometri, blocuri de calcar pe care patru oameni nu le pot mișca. Cîte? Milioane — mi s-a răspuns! Dar nu numai atît, tot dealul a fost în întregime amenajat în terase. A fost cărat pămîntul și s-a umplut cu el neregularitățile terenului, consolidîndu-se totul cu ziduri. Pe cel mai înalt platou s-au clădit zidurile cetății — incinta militară, și ceva mai jos, cea sacră. În rest se găseau locuințele meșteșugarilor și atelierele. Zidurile au cîțiva metri grosime la bază și erau înalte de peste opt metri, clădite din blocuri de calcar. Pe drept cuvînt arheologul Al. Ferenczi le numea „ciclopice". Căci sîntem la 1200 m. înălțime! Localnicii le atribuiau uriașilor — elemente ale mitologiei noastre populare. Nu greșeau prea mult. Cîți oameni au lucrat aici? Cu ce mijloace? Sub coloanele de andezit cu diametru de un metru din incinta sacră (60 la număr) se află roci de andezit, cu un diametru și mai mare, care le împiedică să se scufunde în pămînt. 7 oameni nu au reușit să mute din loc o asemenea piatră. Și totuși, au fost aduse aici și urcate, de la zeci de kilometri.

Dezgroparea și identificarea, mai ales după săpăturile din 1950 încoace, a capitalei dacice, a modificat din temelii imaginea despre nivelul de civilizație și organizare la care ajunseseră dacii în epoca lui Burebista și mai tîrziu a lui Decebal. Părerea că în fond ei nu se găseau prea departe de starea celorlalți „barbari" (cuvîntul nu are sensul pejorativ modern ci acela inițial: cei ce nu vorbeau grecește) de dincolo de limitele imperiului, că nu depășiseră faza existenței tribale, se lovește de realitatea acestor ziduri și de tot ceea ce s-a găsit în cuprinsul lor. (Sisteme de canalizare, cisterne de apă etc.). Toate presupun o formă superioară în evoluția socială și organizarea politică a poporului dac. Tezele acad. C. Daicoviciu cu privire la existența unui stat dac aflat într-o fază evoluată față de orînduirea gentilică sînt ilustrate grăitor de urmele culturii materiale și nu mai sînt puse la îndoială de nimeni.

Locul deținut de poporul dac în ansamblul civilizației antice nu poate fi înțeles decît de aici, nu poate fi meditat decît în fața acestor urme, lîngă care legenda devine istorie și realitatea este mai uluitoare decît basmul (O admirabilă sinteză a cercetărilor de pînă acum asupra civilizației dacice, privite în toate manifestările ei, se găsește în cartea recent apărută și scrisă cu pregătirea specialistului și cu un deosebit talent literar de Hadrian Daicoviciu).

„Cînd romanii au reușit să cucerească Sarmizegetusa pe care au distrus-o cu o furie sălbatică — îmi reamintește tovarășul meu — ei au așezat o legiune aici și trupe de pază în actualul sat Bucium, pentru ca picior de dac să nu mai calce pe aceste locuri. Probabil fiindcă era și centrul lor religios și vroiau să-i țină departe de el". Nu sînt întru totul de acord cu această explicație — cred că romanii au simțit că în preajma acestor ziduri sufletul dacilor își va regăsi din nou acea mîndrie și putere care-i făcea să cuteze a înfrunta Roma. Ei au crezut că, ținîndu-i departe, le vor slăbi și fura nu numai aurul dar și sufletul, făcîndu-i să-și uite ce au fost. Dar nu au știut un lucru — că acest popor, care făurise minunile de la Sarmizegetusa, mai deținea un secret, și mai teribil pentru dușmani decît zidurile pe care le nărui se: secretul dăinuirii și al renașterii din propria-i ruină, ca pasărea Phoenix din cenușă; secretul de a-și însuși superioritatea adversarului cînd acesta este superior. Decebal s-a sinucis și căpeteniile dacice au pierit. Peste Sarmizegetusa a crescut pădure și o altă Sarmizegetusă, romană. — Ulpia Traiană — a fost clădită la loc mai deschis. Dacii însă le-au luat romanilor graiul și le-au altoit sufletul pe vechiul trunchi retezat de sabie. Și atunci cînd foștii cotropitori au trecut Dunărea înapoi și legiunile au lăsat cale liberă migratorilor, în mijlocul lor, ei, umilii oameni ai pămîntului, au salvat și au ținut viu pe aceste meleaguri duhul Romei eterne. Roma — simbol, ca și Atena, al supremei trepte atinse de spiritul uman în mileniile evului antic.

Elada pătrunsese în Dacia, odată cu negustorul pontic, cu secole în urmă și nu rămăsese închisă între ziduri pe malul mării. Dobrogea a fost pentru pămîntul românesc întîia poartă spre civilizația antică și a rămas un post înaintat al acestei civilizații pînă în secolul VII al erei noastre. Pe această poartă — așa cum au demonstrat-o numeroasele descoperiri de amfore și monede grecești răspîndite pe tot cuprinsul țării — iradierea ei s-a extins pretutindeni, integrînd teritoriul dacic într-un adevărat „cîmp de forță" al civilizației elene. Urmele i-au fost descoperite clar la Sarmizegetusa unde tehnica elenistică de zidire a cetăților este evidentă, sau la Blidaru unde cisterna de apă reprezintă cea mai înaintată tehnică grecească. Civilizația dacă nu e un miracol spînzurînd în vid. Ea este o parte integrantă din ceea ce însemna „civilizație europeană" în vremea aceea și a stat în legături fecunde cu lumea greco-romană. „Nota grecească, vădită la construcțiile cetăților din munții Sebeșului și ai Orăștiei, îmbinată cu aceea celto-dacă, nu indică mai mult decît o puternică influență asupra unui popor înzestrat și capabil de a învăța și a-și însuși prin forme de civilizație, scria acad. C. Daicoviciu. Tocmai această putere de a înțelege, îmbrățișa și a se adapta la noile forme de civilizație ce vin peste el sau ajung pînă la el este o caracteristică a poporului geto-dac" [1]).

Pe urmele grecilor vor veni, tot pe aici, romanii, înainte de a porni cu armele, pe alt drum. Integrarea teritoriului actual al patriei noastre în granițele lumii civilizate antice începe deci cu înființarea cetăților grecești și contactele lor cu băștinașii și se încheie cu cucerirea romană. Căci, „încadrarea pămîntului dacic, deci a pămîntului României de azi, în lumea clasică romană cu o cultură, o civilizație și o structură socială desigur superioară" reprezintă una din urmările pozitive ale cuceririi Daciei" [2]).

Fenomenul cultural se manifestă deci încă din antichitate, pe teritoriul patriei noastre, de pe malul mării pînă în munții Sebeșului sau în nordul Bucovinei (unde s-au descoperit de asemenea amfore și monede grecești, după cum la Bîtca Doamnei, lîngă Piatra Neamț, s-a descoperit o cetate dacică de aceeași structură ca și cele din Munții Orăștiei) ca un fenomen de participare la marile realități culturale ale vremii, ca un fenomen de asimilare și de sinteză creatoare deschis tuturor adierilor de civilizație dar capabil să le integreze original unei viziuni proprii și să le adapteze cerințelor și istoriei autohtone. Între Histria grecilor și Sarmizegetusa dacilor există diferențe fundamentale. Dar ambele sînt simboluri și mărturii ale faptului că pămîntul românesc, ca și al Greciei, Italiei, Franciei ori Spaniei, este, încă din antichitate, un teritoriu de civilizație. Cultura românească crește pe marea vatră a civilizației antice care se identificase în momentele ei de maximă expansiune cu granițele imperiului roman. Ea continuă prin limbă și spirit această cultură și conștiința acestui fapt este atestată odată cu întîile mărturii ale izvoarelor despre poporul român, devenind axul dezvoltării culturii noastre din sec. XVII, odată cu marea școală a cronicarilor. Reînnodirea cu temeliile acestei conștiințe este darul cel mai de preț pe care arheologia l-a adus în ultimele decenii. Căci în 1914, cînd Vasile Pîrvan începe să sape la Histria, nu se mai știa locul vechii cetăți grecești și cînd în 1921 profesorul clujan D. M. Teodorescu, asistat de Al. Ferenczi și C. Daicoviciu inițiia săpăturile de la Costești, nimeni nu bănuia că pietrele pe care le sfărîmau și le cărau oamenii în sat spre a-și clădi case, provin din legendara cetate a lui Burebista și Decebal. Dar numai după 1948 și cu deosebire începînd din 1950, săpăturile la cetățile dacice și la cele grecești din Dobrogea își ating amploarea maximă, permițînd o imagine grandioasă asupra ceea ce a fost civilizația antică pe teritoriul României.

Descoperirea în toată amploarea și studierea de pe pozițiile materialismului istoric a „celor mai importante etape și evenimente din istoria țării și a poporului român, preconizată în Raportul C.C. al P.C.R. prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, este menită să realizeze în viitor și mai clar o viziune nouă asupra istoriei poporului nostru și asupra acestui pămînt pe care clădim astăzi o nouă civilizație, cu alte mijloace și în alte forme, dar nu străini de acel geniu care a prezidat cîndva zidirea Sarmizegetusei. Se vorbește acum despre un „miracol românesc". Dar „miracolul" pare să fie în legile acestui pămînt. A le fi credincios înseamnă a stăpîni secretul care îl făcea pe Burebista să croiască munții după voința lui și să clădească în vîrful lor ceea ce alții clădeau numai pe malul mării.

Dan ZAMFIRESCU

[1]) **Acad. C. Daicoviciu: Problema continuității în Dacia, Cluj, 1940, pag. 17.**

[2]) **Acad. C. Daicoviciu despre originile poporului român, Gazeta literară, nr. 52/1964.**

CĂLĂUZĂ ÎNȚELEAPTĂ

(Urmare din pagina 1)

clipă însuflețitoarele cuvinte deschizătoare de drumuri pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, dînd glas gîndului Comitetului Central, ni le-a adresat. Cred că nu există printre noi nici un scriitor atașat cauzei poporului, care să nu fie pătruns de dorința, de hotărîrea de a contribui prin creația sa la înfăptuirea înaltelor idealuri ale comunismului, punîndu-și condeiul — indiferent de limba în care se exprimă — cu toată ardoarea, în slujba acestor idealuri. Realitatea ne apare zi de zi în culori mai vii, tot mai strălucitoare. Această realitate voim să o reflectăm artistic, în scrisul nostru. Fiecare — firește — în felul său. Potrivit personalității sale. Și utilizînd cele mai variate mijloace artistice de comunicare a gîndurilor sale. Dorim să oglindim la un cît mai înalt nivel artistic realitatea socialistă, fizionomia de azi a poporului. Cărțile noastre trebuie să fie pătrunse de cel mai cald umanism.

Căci sînt opere literare care consfințesc bogăția spirituală a cetățenilor noii Românii socialiste. Bucuriile lor, eforturile pe care ei le depun pentru cauza comună...

Partidul comuniștilor, tocmai pentru motivul că e purtătorul și înfăptuitorul celor mai înălțătoare idealuri ale omului, s-a dovedit a fi cel mai de nădejde îndrumător și sfătuitor al artistului.

Partidul, Congresul ne pun și de astădată în mînă cea mai eficace unealtă. Este o unealtă care slujește în lupta ce se poartă pentru binele, pentru fericirea omului, împotriva forțelor care se împotrivesc împlinirii idealurilor omenirii.

Iar în timp ce noi ne străduim a crea opere de artă pe care pe drept cuvînt poporul le așteaptă de la noi, pana noastră este călăuzită de un singur îndemn: Avem datoria de-a sprijini munca partidului, strădaniile oamenilor muncii din țara noastră. Elanul de a făuri un viitor încă și mai frumos decît înseși frumusețile pe care ni le înfățișează ziua de azi. Tot ceea ce facem e pentru om. Pentru omul care, în zilele noastre, a putut vedea întruchipat în socialism, visul său de veacuri.

NICOLAE TĂUTU

Partidului

Îți mulțumim, poeții, furnaliștii
pentru coloanele de-oțel și-azur,
pentru miezul adevărului,
pentru voluta zborului pur,
pentru triumful ideii.

O, de-am putea
să-ți întoarcem în poezie
măcar un strop
din generoasa ta dăruire,
am descoperi
orizontul de aur
și veșnicie!

Geneză

Urmașii nu vor cunoaște
clocotul genezei,
primele șarje
ale fontei și versului
din zilele noastre,
dar hotărît vor ști
că flacăra lor
a țîșnit mai întîi
din sala Congresului
spre viitor!

Seceriș — *Foto: DAN GRIGORESCU*

FARMECUL ACTUALITĂȚII

TELE-CRONICA

Punînd la lucru întreaga sa echipă de redactori, regizori și operatori, televiziunea a reușit să realizeze în această perioadă de uriașă efervescență a țării de dinaintea și din timpul Congresului partidului, un remarcabil tur de forță în ceea ce privește prezentarea pe micul ecran a imaginii actualității. Remarcabil în primul rînd a fost faptul că aproape toate emisiunile au adus suflul plin de ambiție al unor reporteri inspirați și porniți pe descoperiri de fapte, oameni și formule inedite, unele de-a dreptul senzaționale, în înțelesul bun al cuvîntului.

Mi-a plăcut în primul rînd emisiunea „Săptămîna", de multă vreme condusă cu vervă și aplomb de către Alexandru Stark. Fără îndoială, poanta cea mai bine găsită (spontană, și de aceea plină de farmec) a fost prezentarea în fața publicului a patru frați și o soră, toți cinci agronomi. Frații și sora nu se văzuseră de cincisprezece ani, fiecare ocupat fiind cu treburile lui prin diferite colțuri ale țării. Oamenii au povestit firesc și simplu despre munca și viața lor, dar ceea ce ne-a emoționat în mod deosebit a fost faptul că chiar în ziua respectivă cel mai mic dintre frați împlinea 26 de ani. Surpriza pe care le-a făcut-o reporterul, oferind o sticlă de șampanie în cinstea evenimentului, a creat o intimitate deplină între cei aflați pe platou și cei din fața televizoarelor, mai presus de orice regie. Așa da.

Reușite și celelalte bucăți ale „Săptămînii": un reportaj prezentînd o întîlnire a unor mai vechi eroi despre care televiziunea a vorbit cu patru ani în urmă, cînd s-a săpat prima cupă de escavator la temelia marii cetăți a oțelului de la Galați (ce e drept, formula îi aparține „Scînteii tineretului", care a inaugurat-o mai demult); o prezentare a volumului trei al Dicționarului enciclopedic, recent apărut, ca un omagiu adus marelui eveniment din viața poporului nostru, volum în care se găsește și cuvîntul „partid"; interviurile adunate sub titlul „În rucsac" ale lui Carmen Dumitrescu, interesante și conduse de o idee poetică elevată.

Fără îndoială, spectatorul nu și-a propus să-și imagineze cît de dificilă și cîte eforturi a cerut o asemenea emisiune ca cea de sîmbătă seara, prin care televiziunea a prezentat cele mai interesante fapte petrecute în ziua de ajun a Congresului în cele 16 regiuni ale țării. O echipă numeroasă, entuziastă și cu fantezie (Tripșa comenta, de pildă, chiar el secvența de la Hunedoara), un ritm de muncă „în draci" (filmul a fost gata, mi s-a spus, cu cîteva minute înainte de a intra în emisie) au dovedit că timpul și distanța pot fi învinse atunci cînd există dorința și ambiția de a se prezenta telespectatorului faptele „la zi" și direct de la sursă.

Duminică seara am ascultat gîndurile pentru Congres ale mai multor personalități din economie, știință și cultură, exprimate cu o sinceritate degajată și însoțită de prezentări scurte, inteligente. Pe linia reușitelor din această perioadă se înscrie și emisiunea de teatru în studio cu scenariul lui Ionel Hristea, „Zorile la 4,54". Învingînd tentația spre retorism a textului, merituos în general, regia și echipa de actori au creat o seară de teatru urmărită cu interes. Remarcabil jocul actorilor Ion Marinescu, Matei Alexandru și al artistului emerit George Mărutză.

Cît despre transmisiile directe din sala în care se desfășoară în aceste zile Congresul, au fost excelente din toate punctele de vedere. Milioane de oameni ai muncii s-au simțit prin intermediul televiziunii prezenți sub colonadele albe ale sălii Palatului Republicii, acolo unde cei mai buni fii ai poporului desenează în cifre și prevederi precise, ca niște savanți ai fericirii omului, contururile viitoare ale României socialiste.

Ion BĂIEȘU

PROFUNZIME ŞI FORŢĂ

(Urmare din pagina 1)

Dați-mi voie să vă împărtășesc pe scurt, cîteva din emoționantele momente în care am simțit cum viața, activitatea și munca mea își află cea mai deplină și cea mai îmbucurătoare împlinire în cuprinsul Raportului.

Iată, de pildă, tovarășul Nicolae Ceaușescu ne-a asigurat că în cei cinci ani care încep azi, se va construi noul edificiu al Teatrului Național din București. Acum, deci, avem absoluta certitudine că în maximum cinci ani Capitala noastră va fi împodobită cu această măreață construcție, simbolică pentru întreaga noastră sete creatoare de cultură și artă. Toți cetățenii țării, au primit cu o nemăsurată bucurie această veste căci înălțarea Teatrului Național este o dorință arzătoare nu numai a valorosului colectiv artistic și tehnic al primei noastre scene, dar a întregului nostru popor. Vă rog să vă gîndiți o clipă la emoția cu care am primit eu această veste. Căci, așa cum se știe, am fost, din însărcinarea partidului, unul dintre primii directori ai Teatrului Național după 23 August 1944, am fost adică unul dintre primii directori ai mormanului de moloz fumegînd pe care bombele hitleriste ni le-a lăsat în locul unuia dintre prea puținele și cu deosebire iubite edificii de cultură și artă ale vechii Românii, ca încă o neștearsă și în veci dătătoare de învățăminte amintire a fascismului. Știu deci, mai bine decît mulți alții, ce a putut să facă și ce a făcut Partidul Comunist Român, avînd drept zestre unică acest uriaș morman de ruine, pentru a duce la renașterea din cenușă în cea mai concretă accepție a cuvîntului, sufletul și spiritul Teatrului Național, și pentru a le ridica, în mai puțin de douăzeci de ani, la o culme de strălucire ale cărei înălțimi și raze au pătruns în multe colțuri ale lumii și ne-au adus stima și admirația tuturor. Teatrul Național din București și întreaga mișcare teatrală din țara noastră cunoaște o dezvoltare minunată, concurează în calitate cele mai vechi și mai ilustre mișcări teatrale de pe glob, primesc zilnic dovezi de admirație în cele mai serioase și mai dificile emulații teatrale universale. Aceasta o știți cu toții, e o mîndrie a noastră, a tuturor. Dar ceea ce, poate este mai puțin cunoscut o pot spune eu — anume: că numai Partidul comuniștilor, prin lupta sa, prin voința sa, prin dragostea sa arzătoare față de cultură și față de patrimoniul artei noastre naționale a putut înfăptui acest miracol al renașterii și al înălțimii vertiginoase a Teatrului Național și a teatrului românesc în general, pornind de la o simbolică grămadă de ruine!

Încît, clădirea monumentală, tot atît de simbolică a Teatrului Național din București pe care ne-a anunțat-o tovarășul Nicolae Ceaușescu nu mai corespunde numai unei scumpe imagini a trecutului, ci înseși imaginii grandioase a prezentului și viitorului dezvoltării mișcării teatrale din epoca socialismului, a culturii socialiste.

Se întîmplă ca, tot din însărcinarea Partidului, să fiu și astăzi directorul Teatrului Național din București. Ca unul ce am fost martor al luptei dirze a Partidului pentru renașterea din cenușe a teatrului românesc, ca un modest lucrător, sub conducerea Partidului, a tumultoasei, minunatei dezvoltări a mișcării teatrale românești de astăzi, — sînt cuprins de o emoție zguduitoare cînd îmi imaginez frumosul edificiu pe care ni l-a făgăduit Partidul, edificiu între ale cărui ziduri arta românească a socialismului va urca pe culmile viitorului. Nu știu dacă vîrsta mea îmi va mai îngădui să particip la această nouă fază a dezvoltării teatrului românesc, dar sînt fericit să am certitudinea acestei mărețe realizări, și să mulțumesc Partidului, cu adîncă recunoștință, în numele tuturor celor ce s-au străduit pînă azi, în slujba teatrului românesc din faza de construire a socialismului.

Dar, am devenit director de teatru și am exercitat această funcțiune, numai ca o sarcină încredințată de Partid. Nu această latură a activității vieții mele este singura care se simte mobilizată și integrată profund în universul Raportului tovarășului Nicolae Ceaușescu. Alte ecouri sînt cu mult mai vechi, și, poate că din această cauză, mai profunde.

Sînt, în primul rînd, un țăran, un fiu de țărani, un produs al țărănimii noastre din șesul bogat al Dunării. Mi-am început viața ca un **desculț**, din pricină că toată țărănimea noastră era **desculță**. Am cunoscut jalea țărănească, mizeria și foamea țărănească, boala și incultura țărănească, — am cunoscut și trăit tot ce era negru, dramatic, infernal, în soarta acestei lumi țărănești, pe care se bizuia întreaga piramidă, gălnoasă și parazitară, a burghezo-moșierimii. Am învățat carte cu greu, tîrziu, și cu prețul unor suferințe și al unor umiliri care — știu bine — par de necrezut, par de ordinul unor vietuiri preistorice, copiilor și tinerilor care năvălesc în zilele noastre pe băncile școlilor. Atunci, închipuiți-vă emoția unui **desculț**, emoția omului care a trăit condiția **desculțului**, și nu o poate uita, și n-o va uita niciodată, cînd aude, cînd află, cînd simte care este și care va fi condiția de viață a țărănimii noastre, în anii în care, după ce socialismul a învins definitiv în economia satului, se dezvoltă și cucerește noi trepte de civilizație, de bunăstare și de cultură. Mi s-a făcut cinstea de a fi ales deputat în Marea Adunare Națională al circumscripției în care se găsește satul meu natal, și nu sînt multe săptămîni de cînd am făcut ultima mea vizită acolo. În satul meu, și în celelalte sate de pe Valea Călmățuiului, sînt astăzi mult mai multe televizoare și aparate de radio decît erau acum douăzeci de ani pluguri și secerători. Sînt mult mai multe dispensare și case de nașteri decît erau pe vremuri cîrciumi, prăvălii chiabureți și posturi de jandarmi. Sînt școli de diferite grade, sînt cinematografe și cămine culturale, sînt magazine, e o puzderie de motociclete și biciclete. În satul meu nu mai există nici un analfabet și în curînd nu va mai exista nici o casă fără lumină electrică. Dacă acum douăzeci de ani li s-ar fi putut da oamenilor din satul meu, certitudinea că peste cîțiva ani se vor bucura, să zicem, de zece la sută din cantitatea de bunuri și nivelul de civilizație de care se bucură azi, sînt sigur, că ar fi fost mulțumiți. Atît aveau de puțin, atît li se dădea de puțin, din fructul civilizației, în schimbul muncii lor fioroase și a existenței lor atroce! Încît, mie, — care știu cum știți și dumneavoastră foarte bine — că Partidul comuniștilor a dat țărănimii noastre, în civilizație, bunăstare, demnitate umană, ceea ce nu i-ar fi dat nici două veacuri de orînduire burghezo-moșierească, mi se pare a fi de domeniul visului și al miracolului declarația atît de socotită și precisă a Raportului Comitetului Central, privitoare, de pildă, la creșterea producției agricole globale, în perioada 1966—1970, cu circa douăzeci la sută, față de media anilor 1961—1965. Știu că aceasta înseamnă creșterea directă, palpabilă, cu douăzeci la sută a bunăstări concrete, a numărului de case noi și confortabile, de servicii publice, de hrană, de vestminte, de cultură, de distracții pentru **desculții** mei de acum douăzeci de ani.

Trecînd la altă ordine de idei, eu, ca unul care am izbutit să sparg cercul infernal al condiției țărănești, — cu rezultatul, de altfel, foarte discutabil, de a trece în cercul infernal al intelectualității burgheze; — știam că mizeria țărănească era iremediabilă, și era zidită în înapoierea economică a întregei țări, între altele și din cauza încăpățînatei și atît de interesatei concepții a țării „eminamente agricole". Cei ca mine, din ce în ce mai influențați, pe atunci, de învățătura și lupta clasei muncitoare, știam că lipsa unei industrii, și mai mult decît atît, refuzul burghez programatic al industrializării, punea un plafon foarte jos pe dezvoltarea istorică a României. Numai comuniștii, care au tăiat nodul fatal al intereselor contradictorii ale burghezo-moșierimii, care au gîndit și visat la o înălțare organică și fundamentală a economiei românești, au avut curajul și puterea elaborării și realizării unei politici de industrializare a țării, platformă a creației unei adevărate civilizații, fundament al unui progres social și uman al întregului nostru popor. Ochii noștri au văzut crescînd industria socialistă, au văzut-o înfiripîndu-se din mai nimic, dacă nu chiar din nimic material, crescînd mîndră și uriașă, din același aluat, din care, vă spuneam mai înainte, a crescut plămada strălucitei noastre mișcări teatrale: înțelepciunea și voința comuniștilor, munca și lupta lor — din această colosală cursă de energie, capabilă să pună în mișcare năvalnică acțiunea maselor de milioane de oameni ai muncii. Tovarășul prim secretar ne-a arătat cu cifre cum a crescut numărul oamenilor ocupați în industrie, iar noi am văzut și am simțit cum efortul fiecăruia dintre acești oameni a sporit capacitatea noastră industrială, a înmulțit și perfecționat produsul ei, acoperind necesitățile noastre interne, și trecînd, în același timp, la o cucerire pașnică a pieților externe. Industria socialistă a României rezolvă în condiții maxime, — după cum ne-a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu — problemele sociale ale statului, rezolvă problemele economice ale întregii populații, decizînd creșterea neîncetată a nivelului de viață, și rezolvă problemele economice românești în cadrul economiei mondiale, printr-o prezență care a deschis și deschide drumul multilateralelor noastre prezențe în circuitul universal. Industria noastră socialistă este mîndria și temelia întregii noastre opere istorice.

Există însă în prezența și manifestarea multilaterală a fiecărui om al patriei noastre față de ansamblul vieții colective o linie principală, profesională, a muncii, a chemării, a priceperii sale. În cazul meu, aceasta este activitatea de scriitor. Acestei activități îi datorez marea cinste de a mă număra printre delegații partidului la acest istoric Congres. Vă închipuiți cu cîtă emoție am putut auzi pe tovarășul prim secretar afirmînd de la tribuna Congresului: „Scriitorii, artiștii plastici, compozitorii, oamenii de teatru și cinematografie, criticii, vîrstnici și tineri, fără deosebire de naționalitate, sînt participanți activi, alături de întregul popor, la opera de construire a societății socialiste". **Participant activ, alături de întregul popor, la opera de construire a socialismului!** Nu cred că există un titlu mai glorios, mai mîndru pentru un scriitor. Dar nici nu cred că poate exista un altul încărcat de o mai grea răspundere, în fața Partidului, a poporului, a contemporanilor și a posterității!

Dacă noi, scriitorii, ne cercetăm obligațiile, misiunea și înfăptuirile în această lumină a gravei răspunderi cu care sîntem încărcați, și cu sinceritatea pe care aceasta o implică, nu se poate ca într-un moment ca acel pe care îl trăim, într-o ocazie atît de excepțională ca aceea a Congresului, să nu ne simțim mereu îndatorați, mereu datori.

Aceasta nu înseamnează că bilanțul nostru ar fi negativ, sau mai negativ decît al altor profesiuni, artistice sau nu. Fără falsă modestie, literatura noastră, frontul nostru scriitoricesc, pot raporta Partidului și Congresului, înfăptuiri majore, realizări de mare valoare, — mai vechi sau mai noi. Tovarășul prim secretar ne-a dat acest certificat în numele Comitetului Central și al întregului Partid spunînd că „în anii orînduirii socialiste au fost făurite numeroase opere de valoare, care, exprimînd în mod artistic viața bogată și munca avîntată a poporului, aduc o contribuție de seamă la dezvoltarea culturii țării, la formarea conștiinței socialiste a omului nou". Aceste numeroase opere de valoare, care s-au bucurat și se bucură de prețuirea milioanelor de cititori din țara noastră, dintre care nu puține au trecut granițele țării și traducîndu-se în multe limbi ale pămîntului au afirmat puterea geniului românesc, așa cum o afirmă produsele noastre industriale, arta noastră teatrală, cîntecul și dansul nostru, — sînt creația unui front scriitoricesc compact și unit în jurul Partidului și în elanul cel mai profund al poporului. Dacă socotim că edituri și presa noastră literară publică numele scriitoricești ale lui Tudor Arghezi, care are 85 de ani, și ale unor poeți sau prozatori care nu au depășit cu mult vîrsta majoratului legal, rezultă că la munca literară a țării noastre participă activ patru generații, — de la cei născuți în a doua zi după războiul Independenței, pînă la cei născuți a doua zi după 23 August 1944. În această imensă gamă de timp, de epoci, de formații, nu răsună nici o notă stridentă cînd e vorba de exprimarea în ansamblu, corală a adeziunii profunde, a devotamentului nelimitat față de Partid, față de cauza construirii socialismului, față de idealul patriotic al întregului popor care formează Republica Socialistă România. Cînd e vorba de acest ideal fundamental, scriitorii noștri sînt un singur trup și suflet! Aceasta nu e puțin lucru, aceasta e un fapt fundamental cu care ne putem mîndri! Partidul a știut să atragă în jurul său pe Mihail Sadoveanu, Gala Galaction, George Bacovia, Camil Petrescu, Cezar Petrescu, Mihai Ralea, George Călinescu, Tudor Vianu, Alexandru Kirițescu, Ion Marin Sadoveanu, — scriitori care și-au luminat ultimii ani ai vieții și și-au valorificat, la o treaptă supremă, ultimele forțe, participînd cu entuziasm la munca revoluționară a Partidului, la crearea bazelor literaturii noastre socialiste. Din aceleași generații, cu puțin mai vîrstnici sau cu puțin mai tineri, un Tudor Arghezi sau un Victor Eftimiu continuă cu entuziasm o operă și un exemplu care constituie un permanent îndemn pentru toți cei ce se înșiruie în urma lor, la distanță de un an, doi, sau de cincizeci, șaizeci. Continuitatea frontului nostru literar, ea însăși propulsată de continuarea tradițiilor glorioase ale literaturii noastre din trecut, este desăvîrșită. Și nu încape vorbă că acestei unități morale și ideologice, acestei identități de ideal în slujba poporului, i se datorează acele numeroase opere valoroase de care a vorbit tovarășul Nicolae Ceaușescu, în mult mai mare măsură decît talentului individual al cutărui sau cutărui scriitor.

Deci, am realizat numeroase opere valoroase, am îndeplinit — dați-mi voie s-o afirm — un rol de seamă în uriașa revoluție culturală înfăptuită în țara noastră sub conducerea Partidului, am dat omului zilelor noastre pagini frumoase care l-au îndemnat la acțiune, la meditație, la visare. I-am dat un stimulent puternic și nu rareori o oglindă adîncă, în care s-a putut recunoaște, și în care, poate, și-a putut de multe ori corecta și înfrumuseța chipul și ținuta morală. Poezie, proză epică, dramaturgie, eseu, istorie și critică literară, nici un domeniu al slovei nu a rămas părăginit, pe toate au înflorit flori frumoase, sănătoase, și, să sperăm, și durabile.

Dar toate acestea le datorăm învățăturii și ajutorului Partidului, toate acestea le datorăm oamenilor zilelor noastre, harnicului nostru popor, făuritor al unei lumi și al unui om nou. **Iar dacă e vorba de datorie, trebuie să avem sinceritatea de a recunoaște că nu sîntem în întregime debitori, dar că nici nu sîntem cu totul achitați. Datorăm Partidului și contemporanilor noștri încă foarte mult.** Iată, tovarășul Nicolae Ceaușescu a vorbit, nu în contextul privitor la problemele literaturii, despre necesitatea imperioasă a unei istorii a Partidului Comunist Român. Nu încape vorbă că această carte este de o mare necesitate și actualitate și nu încape vorbă că ea va fi scrisă, de către specialiștii și cunoscătorii glorioasei istorii a Partidului nostru. Noi, scriitorii facem însă o legătură directă între această problemă și sarcinile noastre scriitoricești. Istoria Partidului nostru va fi retrospecția abstractă, științifică, a unei colosale epopei de viață. Viața nu este sarcina și nu intră în posibilitățile istoriei. Viața este sarcina literaturii. Noi, scriitorii, trebuie să însoțim scrierea istoriei Partidului cu reconstituirea și retrăirea vieții oamenilor care au făurit această istorie. Eroii modești ai începuturilor mișcării muncitorești, luptătorii aprigi și glorioși ai Griviței, martirii persecuțiilor și terorii burghezo-fasciste, conducătorii luptei ilegale și ai insurecției armate, ostașii anonimi ai acestei lupte, — toate acestea au fost fapte de viață și de oameni vii, care și-au închinat și sacrificat ce au avut mai bun și mai scump, cauzei sfinte a revoluției și a eliberării poporului. Să ne inspirăm din acest trecut glorios. Să descriem în cărțile noastre viața Partidului, viața oamenilor care au constituit altădată Partidul.

Să nu uităm niciodată că Partidul e o ființă unică, vie și nemuritoare. Partidul de ieri trăiește în Partidul de azi, comunistul de acum patruzeci sau treizeci de ani se continuă în comunistul de azi, sub înfățișările vii și variate pe care i le dă evoluția istorică și curgerea vremii. Ajungem, deci, la sarcina care este mereu sarcina noastră centrală și arzătoare între toate: **zugrăvirea chipului comunistului zilelor noastre, făuritorul socialismului, deschizătorul drumului spre comunism.** Întru atingerea acestei sarcini, spre a cărei realizare s-au făcut pași importanți, mai avem încă mult de muncit, și nu există scriitor în țara noastră care să nu năzuiască a o îndeplini. Poate că este indispensabil să subliniem că o asemenea **sarcină nu se va realiza niciodată prin geniul individual, și nu va putea fi epuizată de către un singur scriitor. Ea nu se va realiza decît printr-o muncă tenace, răbdătoare, a tuturor,** așa cum se realizează toate operele mari, care contează și dăinuie în istorie. **Zugrăvirea chipului comunistului zilelor noastre va fi rodul, în principal, al acestei unități de conștiință care trebuie să cimenteze din ce în ce mai puternic frontul nostru literar în jurul Partidului și în ființa adîncă a poporului.**

Pe scurt, literatura noastră socialistă descoperă o sarcină a sa în toate direcțiile, în toate ungherele vieții noastre noi, oriunde se frămîntă, cîntă și visează un om care muncește pentru construirea socialismului. Cu alte cuvinte, și fără a uita că istoria și lumea întreagă îl solicită, îl cheamă și chiar îl comandă, scriitorul zilelor noastre **trebuie să considere că sarcina sa cea mai scumpă se află în actualitatea, în prezentul zilei și clipei care mai adaugă un dram la edificiul socialismului și la desăvîrșirea omului nou.**

Doresc și urez scriitorilor români, ca acest al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român să devină un punct crucial de plecare spre noi cuceriri ale literaturii socialiste, spre noi culmi ale creației noastre de artă și cultură!

Acum o sută și mai bine de ani, patriotul înflăcărat și scriitorul profetic care a fost Alecu Russo a scris o mare operă de dureri și de visuri pe care a intitulat-o **Cîntarea României.** Noi, scriitorii de astăzi, ascultînd îndemnul Partidului și glasul răscolitor al poporului, să ne angajăm să muncim, să nu ne precupețim nici un efort pentru a da poporului nostru opere literare care să însemne adevărate Cîntări ale omului nou, constructor al socialismului, Cîntări ale patriei noastre, Republica Socialistă România.

FREAMĂT CREATOR

(Urmare din pagina 1)

Singurul partid al cărui atotcuprinzător program de luptă a răspuns aspirațiilor seculare de libertate, demnitate și fericire ale poporului nostru, de atîtea ori mințit, de atîtea ori înșelat, de atîtea ori jefuit;

Singurul partid care a făcut față cu strălucire complexului proces al cuceririi puterii, al construirii unor noi relații umane și care — din anii grei și glorioși ai reconstrucției, n-a făgăduit nimănui marea cu sarea, n-a fluturat utopii menite să ascundă dura realitate, ci a spus fiecărui om al muncii: „Iată, aceasta este realitatea — acestea sînt căile ei de transformare — viitorul nostru și al urmașilor noștri stă în mîinile fiecăruia, în munca, în patriotismul, în spiritul de sacrificiu al fiecăruia".

În cele patru decenii și jumătate de existență — partidul comuniștilor a demonstrat că a fost și este într-adevăr stegarul și apărătorul intereselor fundamentale și vitale ale poporului nostru.

Sentimentul acesta de încredere, izvor viu și nesecat de optimism, de avînt, de căutări creatoare, de bucurie de a trăi, a crescut, s-a întărit, an de an, hrănit de una din trăsăturile fundamentale ale politicii partidului nostru: consecvența sa de otel, profund științifică care aplică în mod creator învățătura marxist-leninistă la condițiile specifice ale României, ferind procesul făuririi socialismului de subiectivism, de erori și de confuzie.

Și acesta constituie meritul său nepieritor în fața istoriei, a mișcării comuniste și muncitorești internaționale, în fața poporului român.

Fiecare rînd al Raportului Comitetului Central, fiecare cifră cuprinzînd în ea o frîntură din ziua de mîine; noi fabrici și uzine pe care ochii noștri le localizează de pe acum pe harta viitorului; șosele și maternități, kilowați-oră și școli, păduri și blocuri, kilograme în plus la hectar și bătrînețe fără griji — toate acestea, în sobrul lor limbaj, vorbesc în primul rînd despre om.

În lumina acestor perspective reale, pentru noi scriitorii, cuvintele clarvăzătoare ale partidului capătă o nouă și strălucită confirmare practică. Pentru că în acești 21 de ani, înscriși în viața României cu litere de aur, cartea n-a devenit numai un bun, cu dărnicie pus la îndemîna tuturor, ci o necesitate vitală, ca pîinea.

Fiecare dintre noi, conștienți de condițiile în care muncim, nu putem uita niciodată strigătul deznădăjduit al marelui Eminescu: „Poezie-Sărăcie!"; scrisorile sfîșietoare în care un Caragiale cerea cîțiva poli împrumut, ca să-și cumpere lemne; patul de spital, la secția pauperilor, unde și-a închis ochii Bolintineanu; groapa comună de la Palermo, singurul loc de odihnă pentru oasele trudite ale lui Bălcescu. Nu putem uita niciodată atîtea valori de neînlocuit, irosite, disprețuite, înșelate — care au ars ca o flacără înaltă în mijlocul unei rușinoase indiferențe, și aceasta, mai cu seamă astăzi, cînd scriitorii au primit cel mai înalt titlu de onoare și glorie: „ajutoare de nădejde ale partidului", ale forței care a schimbat fața patriei, care a făcut din cultură o obligație morală a omului, care a ridicat munca asupra paginii de hîrtie la nivelul uneia dintre cele mai nobile activități.

În lumina acestor adevăruri, cred că sentimentul cel mai puternic pe care l-a sădit în noi partidul, este sentimentul responsabilității plenare față de tot ceea ce ne înconjoară, față de marile idealuri ale socialismului și comunismului, față de oamenii care prin munca lor, transformînd lumea se transformă pe ei înșiși; eroi, cititori și judecători pretențioși ai cărților noastre. Acest sentiment care opune ireductibil pe scriitorul-cetățean scriitorului singur, scriitorului care cultivă o iluzorie „libertate" de-a fi inutil, a dat, în zilele noastre un conținut deplin dezideratului antic: „Nimic din ceea ce e omenesc nu mi-e străin".

Adevărata libertate — simplă și clară, ca toate marile adevăruri — înseamnă pentru scriitorul zilelor noastre angajarea totală în slujba celor mai înalte idealuri ale omenirii, înseamnă a răspunde cu ce e mai bun în el aspirațiilor înaintate ale epocii, această patrie a noastră, a tuturor, în timp.

Și o spunem deschis: aceasta constituie mîndria și rațiunea noastră de a fi!

Din primele zile ale cuceririi puterii, atunci cînd lumea n-avea pîine și acoperișuri, cînd aproape în fiecare familie exista un scaun gol la masa de seară, cînd în mijlocul ruinelor și mizeriei, a sufletelor mutilate de marea tragedie a războiului — răsunau și glasurile cobitoare ale unora care prevesteau „criza culturii" — identificînd dispariția clasei lor cu dispariția universului, grija partidului față de literatură, această oglindă și mărturie a vremii, s-a manifestat mereu, atentă, răbdătoare, plină de înțelegere științifică față de specificul artei.

Niciunul dintre noi, cei care încercăm să redăm în paginile noastre furtunoasa și măreața epocă în care avem responsabilitatea de a trăi, nu vom uita niciodată acest lucru!

Pentru fiecare scriitor demn de acest nume, cuvintele „îndrumarea literaturii de către partid" au un conținut precis al cărui rezultat îl constituie cele mai bune pagini ale noastre: atenție, căldură, înțelegere, sprijin în momentele de impas, deplinul respect al personalității creatoare și mai ales menținerea unui climat principial fără de care făurirea unei culturi noi, superioare, este un non-sens.

Partidul care se caracterizează printr-o analiză principială și lucidă a realității, sub toate aspectele ei, ne-a îndreptat spre această realitate, izvorul veșnic viu și nesecat al adevăratei arte dintotdeauna, ne-a învățat că scriitorul, dacă vrea să pătrundă spre inimile oamenilor, trebuie să trăiască din plin, cu toate antenele, viața lor, speranțele, bucuriile, durerile, efortul lor spre mai bine; prin viața celor mai buni fii ai săi, prin documentele sale, partidul ne-a dat adevăratul exemplu de curaj creator.

Iată ce numim, cu un adînc respect, îndrumare de partid.

Așa cum reiese cu deplină claritate din Raportul Comitetului Central al Partidului Comunist Român prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu — prin tot ce a realizat mai valoros și mai durabil, literatura noastră nouă alcătuiește un capitol însemnat în istoria culturii române.

Cele mai valoroase opere din anii aceștia și-au cîștigat stima și dragostea cititorilor, atunci cînd autorii lor și-au pus întregul talent, forța lor de observație și generalizare în slujba oglindirii marilor transformări prin care trece patria; atunci cînd personalitatea lor artistică proprie a izbutit să fixeze noutatea profundă a experienței istorice trăite de poporul român, atunci cînd omul zilelor noastre s-a regăsit în paginile cărților, cu bucuriile, speranțele, căutările, cu măsura, stăpînirea, îndrăzneala, umorul, și modestia lui.

Spiritul de muncă care-i caracterizează pe comuniști înseamnă în primul rînd tendința activă spre autodepășire. De aceea, în aceste momente solemne, în care în cel mai înalt for al gîndirii și acțiunii comuniste ne analizăm viitorul, cred că exprim sentimentul unanim al tuturor colegilor mei de breaslă, spunînd că fiecare din noi simțim că avem datorii uriașe, nelimitate față de poporul care ne-a născut, ne-a hrănit și ne-a dat acele trăsături spirituale care constituie rațiunea noastră de a fi, trăsătura dominantă a vieții și activității noastre. Iar sentimentul acestei datorii trebuie să se transforme în cărți.

Interesul și prestigiul de care se bucură astăzi, țara noastră în lume ne obligă să înfățișăm cu mijloacele specifice literaturii realizările noastre socialiste. Avem nevoie de opere care să zugrăvească artistic trecutul de luptă al poporului nostru, viața și lupta clasei muncitoare, a partidului său, sub conducerea căruia poporul nostru și-a luat destinul în propriile mîini, în vara aceea fierbinte și neuitată a anului 1944 — pentru că în acel moment crucial al istoriei noastre se află cheia drumului pe care l-a străbătut patria de atunci, și e bine — e necesar — așa cum spunea bătrînul Miron Costin: „Cu cele trecute să precepem cele viitoare".

Unul din învățămintele cele mai prețioase, îndreptar permanent al activității scriitoricești, este indicația cuprinsă în Raportul Comitetului Central, în care se arată, că realitatea vremii noastre, transformările subtile, complexe, petrecute în conștiința oamenilor, constituie esența noutății și vigorii literaturii noastre, originalitatea ei de substanță, un cîmp vast de investigații, cu adevărat înnoitoare.

Eternitatea unui scriitor este în funcție de contemporaneitatea lui. Decenii de-a rîndul critica burgheză s-a silit să minimalizeze opera lui Caragiale, atribuindu-i un caracter strict local, provincial — și iată că astăzi aventurile electorale dintr-un tîrg de munte vorbesc spectatorului de la Paris, Tokio și Buenos Ayres — pentru că marele nostru scriitor, dincolo de aparențe, biciuiește necruțător viciile oricărei societăți bazate pe exploatare, ticăloșie și minciună.

Pentru a cuceri înaltul titlu de scriitor contemporan — datoria noastră fundamentală este să oglindim viața de azi a poporului, să atacăm — cu acel curaj al cărui exemplu ni l-a dat întotdeauna partidul — problemele din ce în ce mai complexe ale desăvîrșirii noii societăți, lupta multiplă între nou și vechi, pentru că niciodată nou nu s-a afirmat de la sine, în virtutea cine știe cărei inerții, ci în luptă permanentă, niciodată slăbită, cu rămășițele vechii mentalități, cu tot ceea ce e inerție, stagnare, automulțumire, fenomene și manifestări străine spiritului vremii noastre, străine omului înaintat.

Avem ce spune lumii. Dar trebuie să o spunem în așa fel încît să ni se poată aplica și nouă, scriitorilor, formula din ce în ce mai încetățenită în viața noastră; la nivelul tehnicii mondiale, așa cum ne-au învățat marii noștri înaintași, ale căror pagini, de mii de ori muncite în nopți de veghe, în căutarea cuvîntului care să exprime adevărul, care să transmită sufletelor acest adevăr, ne stau în față ca exemplu și îndemn.

Acestea nu sînt simple deziderate, ci un angajament pe care ni-l luăm aici, în fața Congresului, într-un moment în care întreg poporul român, strîns unit în jurul partidului, își întrevede viitorul strălucit, pe care-l merită, pe care va ști să și-l făurească.

ECOURI DIN MARELE CÎNTEC

(poșta redacției)

În această perioadă de mare însuflețire unanimă care întîmpină cel de al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, corespondența, crescîndă, adresată redacției noastre cuprinde și un număr impresionant de încercări literare, mai ales în versuri, închinate partidului și mărețului eveniment istoric pe care îl trăiește întreaga țară. Sumedenie de cîntece, de imnuri și ode, de stihuri înaripate către viitorul luminos, ne-au sosit din toate colțurile patriei scrise de condeie, mai tinere și mai vîrstnice, mai înzestrate ori mai puțin, din cele mai felurite straturi, școlari și studenți, muncitori și gospodine, ostași și pensionari, învățători și funcționari, etc. Firește, aceste manuscrise poartă, în cea mai mare parte, semnele începutului ori ale ucenciei, cu inerentele nesiguranțe și stîngăcii. Dincolo de neîmplinirile lor însă, toate aceste glasuri vin cu un sunet cald, vibrant și sincer, pe care, spicuind din mulțimea scrisorilor, se cuvine să-l aducem, fie chiar fragmentar, la lumina zilei. Iată, de pildă, una din cele mai înfiripate poezii a tov. GEORGE ENACHE, care pune în valoare, cu simțire, legată de Congresul al IX-lea al partidului, ideea de recoltă:

SFATUL COMUNIȘTILOR

Copacul de fructe se-apleacă,
E-aproape recolta cea nouă.
E timpul, veniți să culegem
Această comoară de rouă.

E plină vecia de clipe,
Să nu le strivim cu piciorul,
Veniți să culegem pe-aceea
În care e-nchis viitorul.

S-o punem aici, să rodească,
Dintr-însa să se înfiripe
Scînteia ce-o trece prin vreme
Spre o altă vecie de clipe.

Din poezia tov. MARINA VIRTOSU, din Comuna Izvoarele-Tulcea, se desprinde această însuflețită expresie de dăruire:

Pentru înțelepciunea ta de granit,
Pentru forța ta de străpungere,
Iluminare a ceea ce va fi,
Partid,
Primește tîrziele-mi daruri,
Mulțumirile mele, bucuriile mele,
Și primește mîinile mele, gata de lucru
Pentru tot ce voi face
Pentru tot ce ai cuprins în viitor.

NICOLAE CODREANU, student din Sibiu, e fără îndoială un poet înzestrat, de certe promisiuni. Poemul lui „Lauda socialismului", deși nu atinge limpezimea și vibrația necesară, e o mărturie vrednică de atenție:

O lege a luminii tale în aer
Oameni mai sinceri, mai bărbați
Și-i amestecă în cercul lumii
În coloane de grîu, de noroc, de sudoare.

Eu mă aflu mereu în mijlocul
Unor asemenea orașe conștiente că există,
cum știutor de sine este pămîntul
doar cînd îl crapă sămînța.

Versurile lui ION LEONTE închipuie un glas al țărănimii muncitoare, care-și mărturisește nu numai entuziasmul și bucuria, dar înfățișează și un adevărat raport de muncă:

ÎN PRAG DE SĂRBĂTOARE

Un curcubeu și-a-ntins pe boltă brîul,
Belșugu-n holdă-și pleacă-n valuri grîul.
Combinele de rod se umflă-n pîrtec
Și zările de soare nou și cîntec!

Și cîntecul din slava lui vestește
„Partidul de Congres se pregătește,
Inima lui, în prag de sărbătoare,
O simt în pieptul meu cum bate tare!"

Ești delegat, Ioane, nu uita,
Ia-ți în batistă boabe, cîteva
Și-n palmă înșirînd mărgăritare,
Congresului să-i spui: „Mă bucur tare.

Întreg ogorul a dat rod bogat —
Și patria cu cinste și-a aflat
În cea mai luminoasă zi de vară,
Numele-i scump de socialistă țară!"

Zoriți, tovarăși, roadelor culesul,
Partidul țării și-a-ntrunit Congresul
Și delegații noștri își dau votul,
Că am umplut hambarele cu totul!

Un tînăr ucenic în poezie, DINU COSTAND, imaginează un fel de discurs:

TOVARĂȘI DELEGAȚI

Am intrat în vară pînă-n creștet,
cu calendarul, cu gîndurile și cu faptele.
Dar vara aceasta-i mai plină de arderi,
Ca iulie cu flăcări în fructe și în steaguri.
Veniți, slovele de văpaie ale viitorului
să le mutați din creștetul verii
în inima oamenilor, în fapte și-n istorie.

În poezia sa „Partid", studentul IURCU MIHAI, din Bacău, spune:

Mi-ai pus pe umăr mîna și mi-ai spus: Ține minte!
Istoria nu are decît un singur sens
Și sensul ei e numai și numai ÎNAINTE,
Spre stelele COMUNEI, spre roșul lor intens.

O imagine frumoasă deschide și poezia lu V. FILARA, din București:

Cîntă apele imnuri comuniste
Pe-ntinsul României socialiste
Și ies izvoarele mai din adîncuri.

Iar în versurile profesorului pensionar TH. C. BODRUG din Spineni-Iași, străvechiul simbol al frumuseții, floarea, e invocat, să cuprindă înțelesul și îndemnul zilelor minunate de azi:

S-așezăm frumoasa floare,
Ce răsare azi în țară,
Într-a inimii cămară
Ca pe-un bulgăre de soare.

Muncitorul NICOLAE DRUCHI sintetizează, în cuvinte simple o istorie rezumativă a luptei partidului, încununînd-o cu perspectiva luminoasă a viitorului:

Ani în șir partidul drag
Prin mari focuri a luptat,
Ne-a scăpat de sărăcie,
Chinuri, jafuri și robie.
Astăzi, mergem cu lumină
În cîntece și voie bună,
Socialismul construim,
Comunism să făurim.

Elevul IOAN GR. BĂLAN, din regiunea Cluj, aduce o ofrandă tulburătoare în sfiala și modestia ei:

Acum, în pragul marii sărbători,
Primește de la mine un buchet de flori,
De flori ce nu mai știu ce-i umbra.

Elevul NICOLAE MIRON, din Oțești-Argeș, încearcă, în patru versuri o simbolică efigie a patriei noi:

Ciocanul pașnic ce-n uzine bate
Și secera-nflorită ca vremea și cîmpia
Formează, la un loc îngemănate,
Republica Socialistă România.

Iar ELENA NEGREANU, din Constanța, dă glas recunoștinței obștești în aceste rînduri pline de căldură:

Pentru cîntări ce-n inimi cald vibrează
Și pentru tot ce-i tînăr pe pămînt,
Pentru a vieții luminoasă rază,
Pentru recolta legănată-n vînt,
Pentru uzine, fabrici, șantiere,
Pentru răcoarea prea frumoasei mări
Și pentru tot ce crește cu putere
Sub ceru-nalt al scumpei noastre țări,
Și pentru blocuri ce se-nalță-n vînt,
Și pentru sonde ce-n văzduh scîlpesc,
Și pentru tot ce crește pe pămînt,
Partidului, din suflet mulțumesc.

Toate aceste mărturii, puținele cîte le-am putut reproduce, ori cita, alcătuiesc, cum se vede, la tonuri și niveluri diferite, un cîntec unitar, frîntură și ecou al marelui cîntec obștesc care întîmpină sărbătoarea Congresului al IX-lea al Partidului. Dragoste și recunoștință, entuziasm și speranță, încredere, iată motivele fundamentale ale acestui cîntec al poporului, închinat aceluia ce întruchipează cel mai deplin gîndurile, dorurile și vrednicia omului, PARTIDUL. Un adevăr adînc, fecund, și mereu revelator, pe care strofele tînărului debutant ION BURCĂ izbutesc să-l exprime frumos și convingător:

PARTIDULUI

Eu n-o să-i spun Partidului că-i soare,
Sau că e miezul pașnic de atom;
Nu sînt deprins cu vorbe sunătoare,
Dar o să-i spun: Partidule, ești OM!

Și n-o să-i spun Partidului că-i munte.
Că-i pe pămînt al vieții agronom;
Am să-i așez un spic de grîu pe frunte.
Și o să-i spun: „Partidule, ești OM!

RED.

PREZENŢE ROMÂNEŞTI

Un volum de povestiri de Mihail Sadoveanu şi-a făcut apariţia la editura argentiniană Losada („Historias para der contados") în traducerea lui Miguel Angel Asturias şi Blanca de Asturias. Sînt circa 30 de povestiri dintre care amintim: „Cozma Răcoare", „Din Moldova", „Doi vecini ai mei" etc.

În amplul studiu introductiv care tratează pe larg despre viaţa şi opera scriitorului român se arată printre altele: „Principala trăsătură a operei lui Sadoveanu este caracterul său popular şi patriotic. Din tinereţe şi pînă în ultimul an al vieţii sale Sadoveanu a străbătut sate şi oraşe, a discutat îndelung cu oamenii simpli şi a ascultat necazurile lor pe care apoi le-a povestit cu atîta artă. Un alt izvor principal al operei sale este cunoşterea profundă a istoriei naţionale, pe care a dobîndit-o nu numai din studiile istorice, ci şi din vechile cronici şi balade populare. Influenţa marilor romancieri ai realismului este organic integrată în excepţionala lui personalitate creatoare; opera sa — autentic exemplu al realismului critic — reflectă epopeea poporului român de la formarea sa şi pînă în preajma celui de al doilea război mondial şi numără peste 100 de volume; în faţa unei fresce atît de vaste de eroism şi felonie, de generozitate şi despotism, de peisaje şi obiceiuri, cititorului i se pare că se află în faţa celei mai complete şi pasionante enciclopedii a României".

În Argentina au mai fost publicate şi alte lucrări de Mihail Sadoveanu printre care „Baltagul" şi „Bordeienii".

●

Publicaţia „Informations Unesco" înserează în numărul 454 un amplu articol intitulat „Liviu Rebreanu şi epopeea unei revolte". Articolul face o prezentare bine documentată asupra vieţii şi operei lui Rebreanu şi caracterizează pe scurt principalele sale romane „Ion", „Pădurea spînzuraţilor" precum şi volumul de nuvele. Se insistă asupra „adevăratei capodopere" a lui Rebreanu, „Răscoala", „puternică evocare a răscoalei ţărăneşti din 1907, tradusă excelent în franceză acum cîţiva ani şi a cărei versiune engleză a apărut de curînd". Articolul se referă apoi pe larg la condiţiile social-istorice care au generat răscoala din 1907. „Ea, se spune în continuare, a inspirat numeroase romane, dar nici unul nu egalează prin forţa evocării calităţile epice ale romanului lui Rebreanu. Desfăşurarea acţiunii ne face martori ai cristalizării revoltei în satele româneşti... Lucrarea, una din cele mai sobre şi poate din cele mai frumoase din literatura română modernă, nu este o simplă mărturie obiectivă a unor evenimente care aparţin istoriei. Autorul se dăruie deopotrivă unui studiu amănunţit al psihologiei ţărăneşti, arătînd caracterul spontan al revoltei. El analizează comportamentul fiecărui personaj, situîndu-i acţiunile şi motivările în contextul diverselor reacţii sociale... Din acţiunea solid construită se leagă o lecţie istorică: aceea a înfruntării teribile a două clase antagonice, a căror reprezentanţi, în ciuda violenţelor, laşităţilor şi orbirilor rămîn fiinţe profund umane. Această libertate lăsată cititorului de a aprecia personajele după propria sa scară valorică conferă operei lui Rebreanu dimensiunea ce-o situează în rîndul literaturii demne de acest nume".

●

Presa străină a semnalat împlinirea a 85 de ani de viaţă ai poetului Tudor Arghezi prin numeroase articole şi tălmăciri de versuri. De la Stockholm ne-a sosit recent numărul pe iunie al revistei BLM (Bonniers Litterära Magazin) închinat poeziei. Alături de versuri semnate de André Breton, Gumar Ekelöf, Alain Jaufray, Adam Wazyk, Tadeusz Ruzewicz, Andrei Vosnesenski, James Wright, revista cuprinde un ciclu din lirica argheziană în traducerea lui Arne Häggqvist şi o scurtă prezentare făcută de tălmăcitor. Printre poezii se află „Inscripţie pe o poartă de ţară", „Inscripţie pe un portret" şi „Testament".

●

Ziarul atenian „I Imera" din 15 iunie publică un articol intitulat „Tudor Arghezi, cel mai mare poet al României", semnat de T. Constantinopulos. Articolul, însoţit de fotografia poetului, prezintă cititorului în linii mari viaţa şi opera lui Arghezi. Este reprodus un fragment din „Testament" în traducerea lui Iannis Ritsos.

Revista austriacă „Forum" dedică literaturii române în numărul său din mai un număr important de pagini.

Edith Horowitz semnează un judicios şi bine informat articol despre Tudor Arghezi, axat pe latura polemică a creaţiei poetului. Este interesantă comparaţia făcută de autoare între scriitorul român şi pamfletarul austriac Karl Kraus.

În prezentarea articolului se aminteşte faptul că Edith Horowitz a tradus pentru editura Surkamp un volum antologic din proza lui Tudor Arghezi (în curs de apariţie) şi o antologie din nuvelistica românească în pregătire la Fischer Verlag din Frankfurt.

Revista „Forum" publică de asemeni poemele Ninei Cassian („Jocul cu lumina" şi „Cunoaştere"), ale lui A. E. Baconsky („Drum în vînt" şi „Prima elegie") şi a lui Petre Stoica („Două capricii") în traducerea inspirată a lui Max Demeter.

●

Din ultimele cărţi româneşti tipărite peste hotare ne-a atras atenţia în deosebi suita de traduceri din clasicii noştri I. L. Caragiale, I. Creangă, I. Slavici şi din M. Sadoveanu apărute în colecţia „Filo d'erba" a cunoscutei edituri italiene „Paoline". În genul colecţiei franceze „Livre de poche" „Filo d'erba" este foarte populară în Italia — datorită varietăţii tematice a lucrărilor, exigenţului criteriu de selecţie, eleganţei lor grafice.

După volumele „Soacra cu trei nurori" şi „Justiţie" au apărut nu de mult în colecţia „Filo d'erba" „Neamul Şoimăreştilor" de M. Sadoveanu în traducerea lui Corrado Albertini şi „Moara cu noroc" de I. Slavici în versiunea italiană realizată de Luigi Basevi.

●

Opere ale lui Liviu Rebreanu au apărut în ultimul timp în Anglia şi Italia. După romanul „Răscoala" publicat la sfîrşitul anului 1964, editura „Peter Owen" a scos recent de sub tipar volumul „Ion". În ambele lucrări sînt prezentate în rezumat datele biografice mai importante ale scriitorului precum şi unele consideraţiuni în legătură cu creaţia sa.

Editura italiană „Carabba" a publicat şi ea în traducerea lui A. Colombo romanul „Răscoala" (La rivolte).

●

În Brazilia la editura „Fulgor Limitada" a fost publicată lucrarea „Logica dialectică" de acad. Athanasie Joja în traducerea lui Eduardo Sucupira Filho.

●

Recent a fost publicat la Sofia romanul „Ieşirea din apocalips" de scriitorul român Alecu Ivan Ghilia. Cartea a apărut în cadrul editurii „Narodna Cultura", versiunea bulgărească fiind semnată de Spasca Kanurcova.

Romanul „Răscoala" de Liviu Rebreanu, apărut de curînd în editura italiană „Carraba".

Lucrarea „Logica dialectica" de acad. Athanasie Joja, apărută recent la editura „Fulgor" din Brazilia

BRĂDUŢ COVALIU — *Natură statică*

(Lucrare prezentată la Expoziţia de pictură românească de la Paris din 1963)

SUITA ROMÂNĂ

În anii din urmă, atîţia poeţi şi scriitori străini de răsunet mondial ne-au vizitat ţara şi şi-au exprimat în scrisul lor impresii favorabile despre ea, încît, în această privinţă, s-ar putea întocmi şi o antologie, la care n-ar fi rău să se gîndească vreuna din editurile noastre. Mărginindu-ne numai la lirică, putem consemna pînă acum, printre multe altele, două nume mari, Pablo Neruda şi Ianis Ritsos, cîntăreţi ai României în versuri care nu se situează ,în nici un caz, la periferia operei lor. După cum se ştie, ultimul dintre ei ne-a dedicat un întreg volum de poeme.

Acest fenomen, pentru prima dată înregistrat în istoria noastră, cînd România devine sursă de inspiraţie poetică pe plan mondial, se află încă în curs de împlinire, aducîndu-ne mereu noi surprize. Astfel, cu totul recent vine dintr-un colţ al lumii depărtate de noi, şi anume din Flandra, un alt poet mare, care ne-a închinat şi el, un întreg volum de versuri. Este vorba de Karel Jonckheere, care-şi chiar intitulează actuala culegere lirică **Suita română (Roemeense suite)**, nume sugerat probabil de opera lui George Enescu, amintit într-una din poeme. Jonckheere se numără printre cei mai de seamă poeţi care ilustrează limba flamandă în Belgia de astăzi. Liric pătruns de o adîncă sensibilitate şi de aspiraţii nobile, bogat în imagini fine şi originale, el îşi manifestă cele mai esenţiale trăsături chiar în volumul de faţă. Este de ajuns să amintim, printre altele, de „ochii cu maluri de pleoape", asemenea apelor Dîmboviţei, ce-şi „scrie cu nori" misiva către îndepărtatul prieten ce ne-a fost oaspete, aşa cum apare în **Avondgroet**, (Salutare de seară). De aceea, nu numai atenţia ce ne-a fost acordată, dar şi înalta valoare poetică în care se exprimă această atenţie, ne arată încă odată că motivul românesc nu rămîne simplu obiect al unui interes ocazional menit dispariţiei, ci el intră tot mai mult în circuitul major al poeziei universale. Cu excepţia unei singure poeme din partea finală, consacrată trecerii prin Iugoslavia, am spus că întregul volum se află rezervat României.

Culegerea constituie într-adevăr **o suită** — o succesiune variată şi totuşi unitară de imagini şi amintiri semnificative, ce ne evocă ţara. Bucuria ce ne-o produce este aceea de a vedea că lucrurile apropiate nouă, acelea prin care ne legăm cel mai mult conştiinţa de spaţiul geografic şi realităţile în mijlocul cărora trăim, nu sînt numai resorturi ale unui ataşament subiectiv, ci alcătuiesc valori în sine, de vreme ce se răsfrîng cu un ecou atît de puternic şi în sensibilitatea unui om sosit din atît de depărtate meleaguri. Astfel, în matca receptivă, plină de căldură şi simpatie a poetului flamand ,defilează pe rînd poalele Carpaţilor, castelul Bran, Clujul, amintirea cîntăreţului popular de la Curtea de Argeş, malurile Snagovului, undele Dunării, paharul de vin de Murfatlar, Marea Neagră şi Mamaia, statuia lui Ovidiu de la Constanţa. Tot ceea ce ne alcătuieşte, prin expresii caracteristice, climatul şi mediul specific, trecut de astă dată prin optica frăţească a unui om din afară, capătă şi în cugetul nostru o nouă întărire. Pe lîngă aceasta, însemnătatea volumului atinge şi alte consecinţe. Portretul pe care Jonckheere îl pictează ţării noastre apare atît de ademenitor ,încît el deţine şi funcţiunea unei invitaţii adresate lumii spre a ne cunoaşte.

Mesajul pe care-l aduce poetul culminează într-un elan al înfrăţirii şi iubirii. Întors acasă, el nu se mai poate despărţi mental de „ţara străină despre care odinioară nici nu visase", aşa cum mărturiseşte în poema introductivă. Totul într-însul se întoarce nostalgic către noi, către prietenii de-aci, care sînt mulţi, fiindcă ei însumează întregul popor român. Poetul îşi simte experienţa umană îmbogăţită cu o undă de înţelegere, de comuniune adîncă între oameni depărtaţi, care-i face să-şi contopească întreolaltă unul şi acelaşi avînt de apropiere. „Glasul vostru s-a limpezit de cînd e glasul meu, / glasul meu s-a limpezit de cînd e glasul vostru", spune el în **Eoolse harp het slot Bran** (Harfa eoliană la castelul Bran). Prin această mînă care se întinde spre noi din depărtare, prin acest glas care ne cheamă, prin această inimă care tresare cînd ne aude, Jonckheere a devenit al nostru. Şi sîntem fericiţi că în actuala năzuinţă a celor mai buni dintre oameni către pacea şi iubirea ce leagă popoarele — năzuinţă pe cale să realizeze generosul vis al lui Schiller, **Seid umschlungen Millionen (Fiţi îmbrăţişaţi milioane)** — un prilej de a face mai apropiată această împlinire îl dă ţara noastră, cuprinsă în conştiinţa poetului flamand.

Liviu FLOREA

AL. CIUCURENCU — *Femeie cu ghitară*

(Lucrare prezentată la expoziţiile de la Praga şi Belgrad din 1964)

GAZETA LITERARA

COMITETUL DE REDACŢIE: Tiberiu Utan (redactor şef); Teodor Balş; Ion Brad (redactor şef adjunct); Ov. S. Crohmălniceanu (redactor şef adjunct); S. Damian; Eugen Simion; Haralamb Zincă (secretar general de redacţie).

Prezentarea grafică: Radu Georgescu

PROFILUL ROMÂNIEI CONTEMPORANE

Cu un an în urmă rugam pe un scriitor şi gazetar francez să-şi împărtăşească într-o publicaţie literară impresiile sale despre România. Articolul a venit repede, scurt, axat pe o singură metaforă. România socialistă îi sugera oaspetelui chipul unei fete robuste de douăzeci de ani, plină de viaţă şi de energie a cărei frumuseţe sporeşte cu anii.

Imaginea aceasta a unei Românii tinere, plină de vitalitate şi forţă, revine aproape în toate descrierile călătorilor străini! Un alt gazetar, Jean Chelon de la „Figaro litteraire", îmi mărturisea că singurul cuvînt pe care-l socoteşte potrivit pentru caracterizarea cuceririlor văzute în ţara noastră este „dinamism". Încă înainte de a veni la Bucureşti curiozitatea îl făcuse să se intereseze de acest dinamism pe care-l întrevedea în cifrele ritmului de dezvoltare a economiei româneşti. Dar odată în contact cu realităţile noastre, Chelon a constatat că dinamismul este un mod de viaţă şi gîndire, un mod de expresie. „Natura românească e dinamică — îmi spunea publicistul francez. Grafica lui Tonitza e dinamică, sculptura lui Brâncuşi e dinamică, pictura lui Ţuculescu sau Mirea explosivă, poezia românească e vitală, plină de forţă, românul este expresiv, construcţiile de caze de asemenea de o vitalitate impresionantă. Aş fi vrut să fi văzut România cu trei decenii în urmă".

Cu trei decenii? Doar cu două în urmă tabloul era altfel. Expresivitatea nu lipsea nici atunci, peisajul păstra în el un dinamism potenţial dar subjugat de inerţia şi dezinteresul claselor stăpînitoare.

Revoluţia a dus la o adevărată revărsare de forţe, de energie, şi a nimicit indolenţa, exploatarea, umilinţa. Fiecare dintre noi, a cărui existenţă s-ar fi scurs, ternă şi anonimă aşa cum şi-au petrecut viaţa părinţii şi străbunii, au aflat în realizarea marilor obiective ale planurilor economice, posibilitatea de a se descoperi şi împlini. Refacerea unei ţări distrusă de război, reclădirea pe baze noi socialiste, a unei economii întregi, construirea unor mari obiective industriale — că se chemau furnalele de la Hunedoara sau cetatea chimiei de la Oneşti, fabrica de aluminiu de la Slatina, sau hidrocentrala de pe Argeş — înfrumuseţarea oraşelor, alfabetizarea, înfiinţarea de noi institute de învăţămînt superior, toate acestea au devenit o cauză personală a fiecăruia din noi, o problemă de stat şi un ideal individual totodată.

Aşa, printr-o canalizare a tuturor energiilor am reuşit să ajungem la ceea ce lumea continuă să numească „miracolul românesc".

Un interlocutor englez cu care vorbeam despre realitatea românească cunoscută de el după o călătorie de trei săptămîni, îmi spunea:

„V-am văzut entuziasmîndu-vă de construcţia barajului de la Bicaz şi de fabrica de la Săvineşti. Sînt bune, sînt utile, dar noi le avem de mult, iar dv. mai aveţi drum lung pînă să ne ajungeţi".

I-am răspuns atunci că interesează progresul realizat în raport cu trecutul, progresul nostru comparat cu trecutul nostru. Aşa se judecă dezvoltarea unei ţări, aşa se obţine o imagine reală.

Oaspetele a scos atunci un anuar statistic şi am început să facem socotelile, raportînd datele anului 1963 la cele existente acum un sfert de veac. Urmăream cum creşte mirarea şi admiraţia musafirului văzînd că toate cifrele arătau creşteri de zeci de ori faţă de 1938 în mai toate sectoarele, că apăruseră noi sectoare industriale care-şi cuceriseră o pondere importantă în ansamblul economic.

Concluzia a fost firească:

„Aveţi cu ce vă mîndri. Nu numai cu munţii, cu litoralul şi cu delta. Încep să vă înţeleg".

M-am gîndit la această discuţie cînd am citit Proiectele de Directive.

Procesul acesta de creştere şi de înoire este imens şi de o intensitate necunoscută încă la noi, iar în viitor se anunţă mai impresionant.

România actuală şi-a cîştigat de aceea astăzi în lume un prestigiu necunoscut de vechea Românie. Politica sa externă bazată pe respectarea reciprocă a suveranităţii şi independenţei, pe neamestecul în treburile interne ale altor state, i-a adus consideraţia cercurilor politice internaţionale. Ţara noastră are astăzi legături diplomatice cu peste 60 de state, comerciale cu peste 100. Prezenţa românească în forurile internaţionale prestigioase — O.N.U., U.N.E.S.C.O., Conferinţa mondială pentru comerţ şi dezvoltare a fost întotdeauna activă. Importante iniţiative au trezit ecou în viaţa politică internaţională şi deseori propunerile româneşti au fost însuşite de delegaţiile altor ţări. Vizita făcută în România de secretarul general al O.N.U. U Thant şi de alte înalte personalităţi din conducerea unor mari organisme internaţionale, vizita unor şefi de state şi de guverne, de delegaţii parlamentare demonstrează interesul pe care politica ţării noastre, puterea economică la care a ajuns, îl trezeşte în lume.

Acest interes se manifestă pe numeroase planuri. Alături de tractor sau de utilajul petrolier, alături de liniile de ciment sau de sticlă românească, lumea a aflat că la Carpaţi şi Dunăre există o cultură vie, activă, în plină efervescenţă. Dacă numele lui Eminescu sau Brâncuşi erau cunoscute şi apreciate peste hotare, ele nu constituiau însă decît nişte fericite „flori rare". Dar, în ultimii cîţiva ani, România şi-a afirmat prezenţa în nenumărate domenii. Congresele şi conferinţele ştiinţifice internaţionale au remarcat referatele unor oameni de ştiinţă români, care dovedeau că în România se desfăşoară o vie activitate ştiinţifică, strîns legată de noile descoperiri şi cercetări. Tocmai această bogată viaţă ştiinţifică a determinat forurile interesate să aleagă ţara noastră ca loc de desfăşurare a unor importante conferinţe internaţionale cum a fost cel al pedologilor ţinut anul trecut. Arta românească a ieşit, pe plan internaţional, din anonimat. Lumea află cu uimire şi aplaudă o artă bogată, un simţ artistic deosebit de ascuţit, concretizat în opere literare sau muzicale care înfăţişează creaţia populară de o uimitoare varietate şi bogăţie. „Rapsodia română", mesager al cîntecului şi jocului românesc a uimit America, Franţa, Olanda, Germania. „Căluşarii" sau „Dansul fetelor" de la Căpîlna au ridicat în picioare un public alcătuit din personalităţi ale vieţii artistice şi politice din Washington şi Paris. Aplauze la fel de puternice au răsunat în sala Teatrului Naţiunilor la Paris, în această primăvară, la capătul reprezentaţiilor cu „Rinocerii", „Umbra", „Troilus şi Cresida" date de actorii teatrului bucureştean de comedie. Temuţii critici parizieni Jean Jacques Gautier, Robert Canters sau Gilles Sandier se transformaseră în entuziaşti liceeni, aplaudînd minute în şir.

„Pădurea spînzuraţilor" premiat la Cannes, al doilea premiu cucerit la acest festival de români, după „Homo Sapiens" al lui Gopo a atras atenţia asupra filmului nostru. La palatul Chaillot aceeaşi critici pretenţioşi au aplaudat reuşita lui Ciulei. În aceleaşi zile pe scenele bulgare opera şi baletul românesc erau ovaţionate de un public entuziast şi cunoscător.

Literatura românească de a cărei valoare nu ne îndoiam la noi acasă, a început să fie de asemeni cunoscută dincolo de hotare. Eminescu, Caragiale, Sadoveanu, Arghezi, Rebreanu, Zaharia Stancu sînt nume familiare cititorului străin, au intrat în patrimoniul literaturii universale. Arghezi este socotit ca unul dintre cei mai mari poeţi contemporani şi sînt tot mai numeroşi scriitorii şi revistele literare străine care se întreabă de ce premiul Nobel nu a încununat încă vasta operă scriitoricească a poetului român.

Profilul României contemporane nu poate fi măcar schiţat într-un scurt articol de revistă. El este fructul strădaniilor de două decenii ale unui popor întreg, este suma idealurilor noastre, ale tuturor, concretizate într-o Românie mereu mai frumoasă, mereu mai bogată, mereu mai apreciată şi stimată.

AL. GIRNEAŢĂ

REDACŢIA: Bucureşti — B dul Ana Ipătescu 15. Telefon: 12.04.44; 11.39.36; 12.74.20 ADMINISTRAŢIA: Şos. Kiseleff nr. 10. Telefon 18.33.99. ABONAMENTE: 3 luni 13 lei; 6 luni 26 lei; 1 an 52 lei
Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informaţia", str. Brezoianu nr. 23—25

34310